Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus in Aristotelis 4 libr. meteorologicos - Cod. Ettenheim-Münster 160

Aristoteles

[S.l.], 1610

Commentarius in metaphysica

urn:nbn:de:bsz:31-113647

Visual Library

Commentarius in Metaphysicā.

Prolegomenon in Aris Metaphysica

Natura metaphysicæ optime ex eius obiecto modoque illud cognoscendi intelligendaque. quam hic pro nostri lo. breviter explicabimus et alia adducemus.

Dicendum p° obm metaphysicæ adquatum esse ens reale qua tale ita Aristoteles 4. met. ferè in principio et ibi S. Thomas Alensis Scot. et alij interpretes plerique quos sequitur Suarez disp. p. sect. p. n. 23. ...

Margin notes:

Mai a p.

Unde natura metaphysicæ intelligenda.

Dicendum p° Obiectum metaphysicæ adquatum esse ens reale quà tale.

probat inductione quia nec ... nec ...

probatur alio inductione singulatim de alijs primis

probatur de ...

... ens et accidentia quà talia sub scientia cadunt et ...

nota

... accidentia ... sub una scientia cadunt

...

Prolegomenon in Metaphysicam Stabi.

probat 2 esse in duobus partes. angustum & nunc aut accidens absolute; aut syncata accidentia quae ut abstrahunt a materia, aut substantia materialis aut accidens materiale ponitur obiectum. Non 2 priora excludunt n. substantia absolute, et substantia immaterialis de quibus principaliter in Metaphysica agitur. Non 2 posteriora: illa n. extra abstractionem metaphysicam est, et ad obiectum physicae spectant. Supponitur adaequatum obiectum Metaphysicae esse ens reale qua tale.

Dicendum 2do Metaphysicam non tantum considerare rationem entis in communi, sed et aliquas rationes entis in particulari quarum

Dicendum 2do Metaphysicam non tantum considerare rationem entis in communi, sed et aliquas rationes entis in particulari probo. tantum rationes probo et declaratur, quia ea et ratione abstrahunt a materia et quantitate id sub consideratione Metaphysicae cadit, ad hoc ratio entis in communi talis est ut sine materia in re ipsa possit reperiri, sed et plures rationes, inferiores sunt Lc. in specie substantiae ratio in communi, accidentis, substantiae finitae, accidentis absoluti, respectivi, qualitatis, praesentiae seu ubi, actionis, aptitudinis, potentiae, principii, causae, effectus, materiae et formae in communi, non substantialis, efficientis, finis, &c. unde rationes et similes rationes inferiores entis abstracte acceptae, materiales, seu physicae non sunt, cum in re ipsa reperiri possint, et vero reperiantur absque materia, ergo illarum consideratio erit metaphysica. Praeterea substantia immaterialis in communi, et in particulari tam infinita, quae est Deus quam finita, nimirum intelligentia, usque ad infimas clarius species cum omnino a materia abstrahat non alienum, ergo metaphysicae considerationis esse probo. Nec tantum ad has rationes

metaphysica non descendit ad rationes inferiores sunt usque... ad rationes inferiores entis descendit metaphysica, nam de

substantia materiali, corpore, viventi, animali, homine; item de quantitate, accidentalibus materialibus per se agere, non ad metaphysicam, sed physicam, aut mathematicam spectat per se primo. nam occasione sui obiecti, nimirum entis in communi quod sine divisione in suprema genera distincte cognosci non potest. Item ad divisionem substantiae in immaterialem et materialem, et in materiali substantia distinctionem a materiali debebat metaphysica et res materiales aliquo modo attingere non tamen tractando rationes ultimas illarum, quae quidem praedicatum metaphysicum illius est qualenus materiales et specificativum quamentum, nec respicit studet quae metaphysica de communi entis in genere quarumcumque speciei specialare unius sui generis et speciei specierum. sensus non secundum verborum tamen ut habetur ex clara porsecca vitae notat. suos. scilicet non... unius sua in genere suo obiecti. scilicet de quidditate speciei entis in genere, seu in communi specierum vel specierum seu particularium speciarum, de speciei entis sub propriis rationibus considerare. Ex dictis colliges ... quae uno modo totius metaphysicae obiectum esse: quomodo corpus materiale totius physicae, nimirum nec solum ex parte sumptum, nec pro inferioribus tantum, sed pro utroque simul illius, ut tractatus quod de ente in communi, et omnis parte sumptum sequitur tractatum de aliquas rationes particulares sive summorum, sive subalternorum generum ut in tractatibus de substantia, accidente, qualitate, relatione, sive specierum infimarum, ut de intelligentiis, vel de singularium, ut de Deo, ideo principalo

Quod est de metaphysica agit de substantia materiali, qualitate, accidentalibus materialibus

Metaphysica de res materiales aliquo modo attingere per divisionem substantiae in immaterialem et materialem.

Quomodo intelligendus sit de praedicat entis in genere omnes quarumcumque speciei specialare unius sui generis et speciei specierum

Corollarium primum

Quae uno modo totius metaphysicae obiectum est quomodo corpus materiale totius physicae.

Prolegomenon in Metaphysicam Philosophiae.

Obiectum Meta. est substantia cum accidentibus, prout substantia est, magis principale est substantia immaterialis, sed hanc mediate, ut in id spectans solum, et ad ostendit maxime principale est Deus, ad quem theologia, quae eadem et ultimum finem in perfectione, ut nobis bona referuntur. Et hanc etiam appellari recto par bonorum meritorum physicam. Item prima philosophia, sapientia, principes, et dominam, quod sit scientia inter caeteras physicas, agatque de rebus ultimis et altissimis, principiaque et aliarum scientiarum explicet et confirmet, modo quem desperatur de habilibus. Capite ultimo multa nimique vocari et naturale theologiam a principali subiecto quod de Deo ut lumine naturali per se notum est, et de dissera. Dici de physicis, quae quasi post, seu ultra physicam constituta sit, quale nunc de gradibus abstractionibus, et entibus immaterialibus supra res physicas scitis agit. Unde libros suae metaphysicae scriber inscripsit τῶν μετὰ τὰ φυσικά, hoc est de his quae sunt post physicas, tum quia invenitur posteriori est harum rerum cognitio, etsi dignitate et natura prior est, tum quia res physicas altitudine sua superat, quomodo caelum solis dicitur esse post caelum lunae. Ergo Metaphysica speculativa sua est scientia quae est, nam multa tum de ente in communi tum de substantia, et accidentibus, tum de Deo et Angelis demonstrat. Speculativa vero, quia haec obiecta sunt et operabilia, nec aliquid ad opera dirigit, scientia Metaphysica. Ex his sic licet definire Metaphysicam, quae est scientia entis in communi, et alias rationes universales entia inferiora, quae sine materia existere possunt, substantias de rebus immateriales scilicet motorum, et intelligentias contemplans.

Summa lib. totius Metaphysicae Philosophiae.

Marginal notes:

Subiectum principale totum est substantia magis principale substantia immaterialis ipse principale est Deus

1° Maj p.m.

Ratione cuius et variis nominibus appellatur Meta.

Quid meta. ex etymologia nominis

Ergo Metaphysica est scientia speculativa

Definitio et scientia Metaphysica

Summa librorum Metaphysicae Philosophi.

Libri Metaphysicae Philosophi in 14 divisi et ab in- — libri Meta. Philo. XIV.
terpretibus explicati sunt 12. 13. 14. et 14 quae disputant contra
Ideas et entia Mathematica separata Platonis tamquam
minus utiles ab interpretibus neglecti sunt. Caeterum in 1o libro — quid in 1o lib. tradat
duobus primis capitibus proemium in commendationem huius scientiae
instituit. Reliquis 7 capitibus refert et refellit opiniones
priorum de principiis. In 2do libro quasi ad proemium — quid in 2do
reverti ut patet ex libro 3. text. 2 ubi se ad ea quae hoc
libro disputarat referens illa proemium nominat: disputat
ex occasione tot errorum, quos 1o libro retulerat et refelle-
rat de difficultate in veritate huius scientiae inveniendae de
modo tenendo, et fundamento adhibendo in illius investigatione.
In 3tio libro cap. 1o varias quaestiones sine ordine proponit, et — quid in 3tio
in caeteris capitibus varias rationes in utramque partem affert sed
insolutas relinquens, quod fecisse videtur ad huius scientiae difficultatem
et utilitatem magis ostendendam, et ad animum illius lectori in-
gerendum. In libro 4to cap. 1o. subiectum Metaphysicae constituit, sed — quid in 4to
in 2do de analogia entis et quibusdam illius proprietatibus
agit. In 3tio et seqq. explicat et defendit 1a princi-
pia communia praesertim hoc: Impossibile est idem simul esse
et non esse, et necesse quodlibet esse aut non esse. In 5to nomina — quid in 5to
rerum communium ad hanc scientiam pertinentium, tamquam ambigua
distinguit, licet tamen multiplices in hoc libro res separatim
[...]ibus signatas nimirum 10 praedicamenta et 4 genera causarum
tractant. In 6to redhuc quasi in vestibulo — quid in 6to
Metaphysicae. 1o cap. scientiam hanc de deo de ente ut ens est.

Summa librorum Metaphysicæ Arist.

ꝗ̃ ogi ꝗ̃ mt speculationis, ab alys diuisa ꝗ̃ osten
dit. 2do cap. ens p accidens et ens vt verum ab hac scientia
(q. de 7timo) pellit. In 7timo propterea accedens disputat de princi
pali ente nempe substantia eius essentiam declarat, et quosdam
antiquorum opiniones de variis modis substantiam expugnans.
(q. de 8°) In 8° tractat de substantia naturali, eius naturalis principiis
constituentibus ut in libris alicui physicorum uti potest; est tamen
vera Metaphysicae. de illa et tum tractat ad obiectum sui
distinctius cognoscendum et dubitat de supra in 2° auctore.
(q. in nono) In 9° explicat diuisionem entis in actu et potentia dis
putat de quidam obiecti de ente in potentia, et ente in actu
(q. de decimo) In 10° cum ante in 4 et 5 libro quidam dixisset de uno leuiter
disserit ex proposito eius rationem et oppositionem cum multi
tudine declarat: quidam et de quibusdam talis aliisque oppositionibus
(q. in undecimo et 12) interserit. In 11° et 2 primis cap. libri 12i quasi in
summa redigit multa ex ys quæ superioribus libris disserat
adiungens et pauca quæ in libris physicis seiunxerat ut
ex ys sibi gradum faceret ad substantiam immateriales de quibus
fine disputat reliqua parte libri 12i et q. de in cap. 6to 7o
q. 10 de primo motore cap. 11. 8 de intelligentiis creatis.

Caeterum physica quæ his libris tradit Arist.
multa n. sunt sterilia, uel non admodum utilia, et pauca
de eam alibi in physica, aut logica a nobis tractata
sunt) 4 disputationibus complectemur. prima erit de ente
(Doctrina Aristot. 4 disput. a nobis ex[pl]icanda) in com[muni] eiusque passionibus 2da de ente infinito hoc

Disputatio 1a De Ente in com̄ eiusq́ passio
nibus Cap. 1m De essentiali ra͠e entis.
ē de Deo, ētiā de ente finito eiusq́ membris di
uidentibus substā et accidente. ētiā de substantia immaterj
creata seu intelligentiis

Disputatio 1a

De Ente in com̄ eiusq́ passio nibus.

Caput 1m

De essentiali ra͠e entis

Enti in com̄ ra͠em satis difficilé et abstrusá pro ali
quot dubia paulatim explicabimus ——— 1m Dubiū
ē an detur unus formalis conceptus entis distinctus á plurimis
conceptibus entiū particularium. Negant Caiet. opusculo de analo
giâ cap. 4 et 6. Ferra. 1o contra gentes cap. 34 Vasq. in 1a p̄te
disp. 102 cap. 1 n. 4 fundamentū illorū ē analogia so
lu noīs et conceptū noīs unū sunt conceptus vel formales
rei p̄ noīen signatæ plures ut patet in nomine qđ ē
analogū proportionalitatis ē sano q. ē attributionis, at ens
ē analogū ——— Sed Dicendū ē conceptū formalē huius
noīs Ens seu entis esse unum, re et ra͠e precisum
ab alijs conceptibus formalibus quorúmq́ entiū particularium
ita Scot. in 1o dist. 3 q. 1a et alibi sæpè omnesq́ eius dis
cipuli Capreol. in 1o dist. 2 q. 1a Caiet. in 1a de ente et
essentiâ cap. 1o q. 2 citat. Fonseca q. 7 de potia a. 5. et plu
res recentiores quos citat Suarez disp. 2 sect. 1a n. 9
Prob. hæc opinio quia audito noīe entis non plures sed

Entis in com̄ raō difficilis

1m Dubium
An detur unus formalis conceptus entis distinctus á plurimis conceptibus entiū particularium

Negant quidā

Fundamentū illorū

Conclusio 1ma
Conceptus formalis huius noīs ens sive entis ē unū re et ra͠e precisum ab alijs conceptibus formalibus quorúmq́ entiū particularium

probatur opinio

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 1a.

27 Mai 1[6]m ...

unum conceptum formalem sicut cum homine dicimus concipimus. Ulterius 3a ea quae habent inter se quandam similitudinem quasi simili possunt uno conceptu formali apprehendi, sed omnia entia aliquam habent inter se similitudinem inter se quae constituunt aut aptitudinem constitui etc. uno conceptu formali qui respondeat nomini entis concepi possunt. Tertius quia sine conceptu entis dico ea est nomine formali ab omnibus conceptibus entium particularium v.g. substantiae et accidentis, ex quo dicitur non videtur posse distinctione rationis quod sive id quod in se unum est ratione partium plures particulares reales distinctos conceptus formales. Unde diximus ratio dicitur et quia per eandem speciem intelligibilem dicitur eadem res singularis adaequate clare exprimenda, plures possunt conceptus formales eiusdem variis formari. Respondetur negando talem similitudinem veram inter se nullius ex particularibus conceptibus sed omnium inferiorem et fictionem repraesentat. Quare et conceptus entis in eo ita unus est, ut multiplicari in ordine ad obiecta magis determinata, non sit enim amplius conceptus entis, sed substantiae aut accidentis alteriusve speciei. Fundamentum aequivocationis dicitur verum esse de analogis proportionalitatis et illis attributionis quorum tamen unum formam analogo nomine significatam intrinsece participat. Falsum vero esse in illis, quae omnia vere et intrinsece formam illam participant; ex posterioribus autem esse ens alibi ostendetur. ——— Illud Dubium

Utrum detur unus conceptus entis obiectivus, qui respondeat formali. Ex illis qui dari negant unum formalem, et ex illis qui unum formalem admittunt, negant dari unum obiectivum Fonseca 4 Met. q. 2 et 1. Flandria q. 2 a. 6. Ferrariensis q. ... q. Perer. 2o physicorum. Cap. 2. Fundamentum illorum prae[...] est quod si detur unus obiectivus conceptus entis, ens erit univocum; non illa univocant, quae nomen idem et idem illud eandem rationem participant. Idem est quod intrinsece includitur in omnibus

De Ente in com̄i eiusq; passionibus. Caput p.m
De Essentiali ratione entis.

5

modis conuenientibus enti ad comunem rationem, quo ab illis prescindi non potest. q. n. prescinditur, non est intrinsece includi in eo a quo prescinditur, et per omnem additionem contrahi, ubi genus a differentia abstrahitur in ijs intrinsece non includitur. v. g. animal in ratione nali: ens v. intrinsece includi in omnibus illud contrahentibus inde patet aliter n. ratio generis nihil foret, quomodo a a nihilo ens determinaretur — Sed dicendum est pro con-

ceptu formali entis dari unum conceptum obiectivum adaequatum, et immediatum, qui nec substantiam, nec accidens, nec ullum aliud ens particulare, ullo modo expresse signet, sed haec omnia per modum unius, seu quatenus sunt aliqua inter se similia in essendo eo prescindat. ita S. Thom. pa. pte. q. 5. a. 3. ad pm et plerique ex-

cepto dubio pro quo unitate conceptus formalis. probatur ratio conceptus formalis entis in se unus, quoniam obiecto non potest habere plura entia ullo modo determinata illorum rationes: sic n. distinctos conceptus fundarent.

quo sunt illa quae obiecto quatenus inter se habent ueram quandam, et realem conuenientiam, quae unum conceptum formalem sufficienter fundat. absque hoc conceptu nullum conceptum obiectiuum. neque n. conceptum unius conceptus formalis entis dicere unum in re conceptum obiectiuum, hoc n. impossibile est cum unum in re commune multis esse non possit: cum sit a conceptus obiectiuus entis, sed solumque tamen est unum quandam conuenientiam plurium quae fundat unum formalem conceptum, qui signate notat de unitate conceptus obiectiui entis suarez sect. 2. n. 8 et n. 13 — Dicendum 2. conceptum hunc obiecti-

uum entis non in re, sed tamen ratione praecisum esse a conceptibus obiectiuis particularium entium. ita S. Thom. pro 3 gentes cap. 26 et Scotus dist. 3 scotus eiusque discipulos qui conceptum entis obiectiuum ex natura rei distinguunt ab inferioribus, et conceptu

— Conclusio pa. conceptui formali entis dari unus conceptus obiectiuus adaequatus et immediatus qui nec substantiam, nec accidens, nec aliud ullum ens particulare ullo modo signat expresse sed quatenus in essendo similia

probatur

— Conclusio 2a. Conceptus hic obiectiuus entis non in re, sed tamen ratione praecisus est a conceptibus obiectiuis plurium entium.

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis. Disputatio 1a

scot. in met. text. 3. eandem sta nobiscu tenore ut aristoteles
sic ex sta le suar. sect. 2. n. 7. qb. p exprile 8. met. tex. ib. ubi ais
ens reipsa, absq alio addito determinari ad substa, qualitatem
putatur ito sit tale qualitate &c. 2do rec. na si substa quis tangi ex
reipsa distinctis componi ex ente, et mo ens determinale
quaero p d ente quale illud ens sit d f natura a mo
determinante a aliqd univle, nullosq mo singulare at ae
q existit reipsa singulare ee dt, nihilq a pte rei univle
ee pt ut in lga ostendimus, g oit reipsa singulare quaero
igitur 2do an et illo ex natura rei distinguatur ens, et hoc
ens si affirmes ibit in infinitu, si neges nec opus erit
hac dist. inter ens et substa. Eadem qui pnt d mo q se
be na is aut includit ens aut, si n g nihil e quo
mo igitur determinat si includit quaero a ens distingua
tur ex natura rei ab ipso si distinguitur in infinitu ibimus
si n nec e a in substa a mo qbonde distinguatur. Argumenta
Argumenta q in adversarios ad qceptu attinent et comunis quibus adversarii qceptu obtinui ia ae si ens un da probare
quale attendit ad unitatem qceptu laborant in aequivoco, na a re q ut qceptus aequalitatem ad re pertinet
in re d 2dosq distinctionem q rebus tm convenit p denomina
tionem extrinsecam a ex ceptu mentis fal. praecise simi
rebus in re, ipsis tribuunt q ratio e d qceptu ordine exigit
ratio nisi modi intelligendi na possumus plura quo similitudine
qceptu qcipere q unu qdm ree n tn et ido in re unu erit
28 Maj a. p. Item eandem rem, idu maiore, aut minore similitudine, vel dissi-
militudine, cu diversis rebus mundi possumus plurius qceptibus magna
bi qcipere ut plura qdm ree, re. n. nequaqs sint

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

De Ente in communi, eiusq; passionibus. Cap. 1um

De Essentiali ratione entis.

Ad 1um fundamentum negatiuum conceptum obiectiuum Resp. negando conseq-
ta. & n. sufficit conceptus quoque non unus ad univocationem, sed
requiritur ut pluribus eadem habitudine, et ordine conueniat, quod ente
non esse ostendemus. Ad 2um dico quod ut probo in 7. disput.
1. q. 3. et disput. 3. q. 1. etiam negent ante sed certe quod ad nostrum
quod faciunt S. Thomas 7o q. gentes. Cap. 25. Scotus plerisq; [illegible]
4. met. cap. 2. q. 3. Suar. disp. 2. sect. 2. n. 16. nam si modi
entis ad 7o genera contrahentes essentiali non sit ens, nihil erit,
et consequenter ens ad positiuum reale rationem inferiorum non conti-
nent et ipse Scotus 7. met. text. 10. ex eo probat ens non esse
genus, quod in modis quibus contrahitur essentialiter includatur, quod genus re-
spectu differentiarum repugnare docet. Sto Thomas cap. 3. quaestio igi-
tur. Non est leuis difficultatis argumentum quomodo ens possit [illegible] ratione
ab illis modis, et per eos contrahi si sit de essentia eorum. Notandum
dico igitur non repugnare modo dari non praecisionis, et consequenter co-
tionis [illegible] quae est cum unum ab altero mente separatur, quia in illius
ratione formali non includitur, et consequenter per aliud conceptum rationem
vere contrahitur, ita ut constituatur quodam compositum metaphysi-
cum ex duobus conceptibus mutuo se non includentibus, secun-
dum in quodam [illegible], quo modo cernitur in quocunq; genere et differentia
respectu speciei quam componunt. Dico 2o cum praecisio non con-
sistit in separatione materiali a formali seu determinabili
a determinato aut contra, sed cum aliquid non distincte, sed quasi
confuse cognoscatur cum aliqua habitudine quam cum aliis habet,
et consequenter est omnis contractio non fit per modum alicuius compo-
sitionis, sed tantum per modum expressionis conceptus, quomodo uti-
le [illegible] conceptus quidditatis, ad conceptum quidditatis tribuitur

Ad 1um fundamentum ne-
gatiuum conceptum obiectiuum
Resp.

Ad 2um dico quod Resp.

Ad 3um fundamentum
dicatur potest neque
[illegible]
quod [illegible]
[illegible]

[illegible]

Commentarius in Metaphysicā Arlis Disputatio 5a.

ná ~~tot~~ tubuntibe intrinsecé includit qutitaté, et unic eo illigi ñ pt. ideoqz qutitati tucubita ñ Respondent z qoplz, sed unius, et tñ expressiõ, quá qutitati absolute. Sunc rdũ ne ficulé, st oni gmitunteã includitur in modũ quá qentibz ad ounagnia, gentibz inqua ñ p. compositioẽ, sed p expressioẽ qophi, unde ta simpl ẽ qoplz subtiliz. atqz qoplz entis neuli noscolut in z qoptus. oloi ficior at distinctior postenor Sunc ẽt fuio oñli ñ ẽ p separatioẽ, sed sm̃ pgfusioé qophi. Sed gerqá go illius argmti Rẽsp gcedndo illá ẽ ro mo fcusoie negado ẽ ãte; sunc n. mõ x fictoris et gtioni entis docet expressiõ suar. q. 7a ẽ uentale. a 7o quo regto suar. disp. 2. sect. 6. n. 7 q ĩs uidealz commodissimy ad difficultates circa inclusioẽ, fcuioné, et gtioné adeo magna expedientas et summotn gradũ ẽeppei rediffiu cumplicitate defendenda. ——— . Item Dubiũ est quoná qutitat sao frali entis qut ẽ abstractissimũ, qd et oibz coẽ sol. cap. 4 antepredicamétorũ q. pa. Caiet. ẽ ibz cap. 4 proxime ante q. bea post Auicenná docent ens frali signare actũ existendi: ãunt. n. ẽ participiũ uerbo eu quare cũit hõ, et existere ẽta ẽt ens ẽt exi tens tale signare; sunc inferunt ens ẽ solo Deo ẽntali ẽ rebz u. creatis gtingonti pdicaré eũ existere ẽ solius Dej nullius a creaturae conũa ẽt ——— Sed Dicen dũ ẽ ps ẽ ut participiale eũ pcũ signare qdm frali actua lẽ rei existentia, noiale tñ sumptũ ẽ frali signare

Cum mõ quoniã hĩc ẽs q inclusioẽ includitur in modũ qoiũ gentibz ad summa gñia

...ta ...

... ẽ gerqá ẽte fuiudo nente Rẽsp.

Item Dubiũ quoná qutitat sao frali entis q ut ẽ abstractissimũ ẽ oibz coẽ

quandó ...

... ẽt participiale eũ pcũ signa... frali actuale rei existẽ ... noiale tñ sumptũ

De Ente in communi eiusq passionibus Cap. 1.

De Essentiali ratione Entis.

sentiá rei ꝑscindendo ab actuali existentia. ita Fonseca
met. cap. 2. q. 2. sect. 2. Suar. sect. 3. n. 3. et Manual. ꝑ. Dor.
q. libeto. 1. a. 2. P.a ꝑt. pat. rōa qb. nā tribuitur et rebus
n̄ existentibus, tunc a participali, cum n̄ sit ea in roe
participij signet tempus praes. et actu existendi — Dicendum
2do Ens participiale sumptum dicit qdm omnū comunem
obtinū com̄ obus rebus actu existentibus, n̄ de lā comuni
comunis sive transcendentale entis quem hic quaerimus Ens
n̄ nominale sumptum sed ens communē sumptum. qb. ens nominale sumptum
dividitur in ens in actu et ens in potentia, ut ens potentia
tamen idem ē cū 2o membro dividente. qō ens participiale
ē aliqd q divis. entis noē ꝑtinet sequitur 3o Ens noen et
Ens participiale, n̄ hre eādu tam noē rerum conceptu com
adoq uocum ens ad noē et participiū a quoā se, sicut habet
dispositio ad dispositionem quietae, et dispositionem ingenita habitu spe
cifice sumpta. 4to distingui ens noen, et ens in potentia, q ens
noen signet entiā ꝑscindendo tm ab actuali existentia n̄ a illa
negando: ens u. in potentia dicit aptitudinē existendi et nega
tionem actualis existentiae, Unde ens noen dī tam de existentibus qs
n̄ existentibus, aptis tn̄ realr existere: ens u. in potentia tm̄
de aptis existere, q̄ tn̄ actu n̄ existant verē dī. — Dicendum
3tio Ens participiale sumptum de solo Deo dici
essentialr; ens tn̄ nominale sumptum dici essentiale de obus rebus
veris, sive existentibus sive n̄ existentibus actu. P.a pars. pat.
in 2da et 3tia disput. 2da qb. nullo ꝑ̄ hoc existendo
verū ē dicere hoc ē Ens. in qua propositione ens pdicatur
ꝑ se 2o, cum n̄ supponat aliud ā se banqs passio pmanet.
Ex dictis Ens sic pt describi ē id q̄ hēt esentiā realē
aptā existere sive actu existat, sive n̄.

Conclusio 1do
Ens participiale sumptum
signat ens sumptum actu
communē obus rebus actu existentibus
ē sed tn̄ ꝑpte communis sive
transcendentale entis. de n. nominale
sumptum sed ens communē sumptum.

probatur

28. maj p.m.
Collectanea
Ens potentia et ens sumptum in
mundo hoc nomē unū sumptum
com̄ n̄ idē

Quomodo distinguatur ens noen
et ens in potentia

Conclusio 3tia
Ens participiale sumptum de
solo Deo dī essentialr, ens
n̄ nominale sumptum, dī essentiale
de obus rebus veris, sive existentibus
sive n̄ existentibus actu.
ꝑ pa pars. ita ꝑ.

Ex dictis describitur Ens

Disputatio 5a

Caput 3um.

An et et quot passiones Ens habeat.

Conclusio 1a. Ens ut ens non habet veras reales passiones distinctas ex natura rei ab ipso.

Dicendum 1o Ens ut ens non habet veras reales passiones distinctas ex natura rei ab ipso, ita [illegible] ... ponunt 4to Met. cap. 2 q. 1. Suar. disp. 3 sect. 1a n. 8. contra Scotum in 1o dist. 3 q. 1 et quosdam Scotistas, in eo tamen differentes quod Scotus neget Ens in illis passionibus includi, [illegible] affirment.

Probatur

Prob. Ens ut supra probatum est non distinguitur ex natura rei ab iis in quibus essentialiter includitur, at quaecunque passiones reales entis ponantur de earum essentia erit ens: ergo non [illegible] erunt.

Confirmatio

Confirmatur si ens ut ens haberet passiones ex natura rei distinctas, et in Deo essent passiones ab eius essentia reipsa distinctae: quia non entis qua tale [illegible], sed entis [illegible], et hoc repugnat simplicitati divinae.

Corollaria. Ens non habet veras reales positivas passiones.

Ex hac conclusione colligitur Ens non habere veras reales positivas passiones: nam [illegible] passio debet ex natura rei distingui a subiecto. Item [illegible] cum illo, [illegible] subiecto non debet esse de intrinseca illius ratione, at passiones reales entis primum habent [illegible], ut iam ostensum, nec [illegible] erunt non aliquid inferius seu posterius ente, adeoque non aequale et reciprocum, nec [illegible] ut est ex dictis patet. Item [illegible] talem passionem, quae vere ens esset, consequenter esset habitura passiones entis, adeoque [illegible] passionem futuram.

Conclusio 2da. Ens ut ens habet quasdam proprietates, seu attributa, quae vere reipsa ante ullam cogitationem enti conveniant.

Dicendum 2o Ens ut Ens habet quasdam proprietates, seu attributa, quae vere reipsa ante ullam cogitationem enti conveniant. Prob. nemine cogitante quodlibet ens est unum et distinctum ab alio, item bonum et verum. Deus non vere unus bonus

ē aurū, uerū ē etc. si nemine cogitante. 3o passaes enti attributa, n̄ st bn̄ at. s.d. enti ψfectū. Confirmatr. metaphysica ē sciā reali sciā ... reales n̄ ē monstrunt aliqd fictū ꝑ suo subbo. gb

Dicendū 3tio attributa seu passaes entis ꝑ sal. tm̄ addre supra ens, uel negatoem, uel aliquā denominatoem extrinsecā sumptā ab habitudine quadā ad aliqd extrinsecū, uel ꝑ illa magis explicatr ipsa realis ψfectio entis. 2o. attributa entis n̄ st synoma enti, alias esset nugao dicere ē ens unū uerū &c. et n̄ pnt significare aliqd reale superadditū enti, uel et ens rōe ut ꝑbatū ē, ergo uel negatoe, uel denominatoes extrinseca ꝑ sali superaddunt. facere in illa ad ψfectione cognitoem entis q nos simpliciter n̄. cognoscamus distincte sz ψtim ulterius negatoibus partim comparatoibus ad ea alia.

Copulamus 3tia attributa, seu passoes entis tm̄ addunt supra ens, uel negatoem, uel aliquam denominatoem extrinsecā sumptā ab habitudine quadā ad aliqd extrinsecum uel ꝑ illa magis explicatr ψfectio entis

prob.

Dixi ꝑ sali tm̄ addre negatoem &c. na ex in sal. et ipam roem entis includant melius et commodius ipsa discutiesp. entis tm̄ ē edit id q superaddunt enti, ens in illis n̄ essentiali includi, adeoq illis ut sui passaes entis n̄ dici.

Nota

Dicendū 4to passaes entis ee 3. unū uerū bonū & coi omium sria. et pb. ex eo: nam ubi oibus tm̄ 6 transcendentia numerātr sc. Ens, res, aliqd, unū, uerū, bonū, et passoes entis ut pote quertbiles cū ente dnt ee transcendentes sicut Ens. hoc ē dici ꝑ oibus rebus uenis siue existentibus actu, siue n̄ existentibus. at ex 6 transcendentibus ridūt ptiū n̄ pnt ee passaes enti, qd tn̄ sua potentia. Misl nā res ē idem q ens noiale sumptū, ut deinceps dicit nugao dicere ens ē res. quare sentiū ē passio allenii. ꝑli ꝑ d. ii. si sumatr ꝑ eo q ē qdditale, eidem 6 similitudine enti. nam res, entia, qdditas idem signant, ideoq sic passio

Dicendum 4to Passiones entis st 3 unū uerū bonū

prob.

enti esse hoc pd si n dicat quasi Aliud qd ~~abest~~ ita, ut signet fabi distinctum ab alio sicut hoc e aliqd divisum ab uno, vel rebs a aliqd exillo gsegns, et ps rco rio ad aptu spectans: unu n de [illegible] in se et divisum

Z passiones entis, aliae qd supaddunt ente.

a quocunqz alio. Caeterum 3 passiones entis aliqd supaddunt enti, unu quidem negationem divisionis, veru habitudinem extrinseca ad intellectu bonu n ad voluntatem, und et unitas

Cur unitas prior sit

prior est, cum absoluta prior sint respectiva unitas a quo nil rei rdu se veritas n et bonitas, relata ad duas potentias utiles respicientes ac quas rel rco qd veri ad intellectu sub rco a boni ad voluntatem, sed et verum prius e bono cum et intellectus prior sit voluntate. Porro aliae q ponunt

Aliae, q sunt vere passiones entis, vel a alio enti quaevis vel ad diuturna a specie generata

un passiones entis, vel a unico enti quaevis vel compossibilia vel ad speciales rcas entis ut duratio, praesentia localis, vel continentur in dictis passionibus, et ad eas revocantur ut id modi unum ad unu, intelligibile ad veru, amabile ad bonum &c.

Caput IIIum

De Unitate Transcendentali

2a mai a.p.

Dicturi sumus de unitate individuali et pauca de fabili ac uli, additis quibusdam de quibus distinctionibus unitas n multitudini, q ex distinctione eorum opponuntur prius hoc cap. agemus de unitate transcendentali, seu de unitate prout est passio entis in coi circa quam

Dubitatur 1o an unitas transcendentalis aliquam rem positivam enti superaddat

Dubitatur utru aliquam rem positivam superaddat enti. Affirmat Italicus pa pte q. 17 membro 1o et 2o Scot. 1o met. q. 2. Ffo Andr. q. 3. Venetus in sua Metaphys. cap. 2a. Vasq. in pa pte disp. 278. cap. 2. etsi in eo differant hi auctores q alij rem illam ex natura rei, alij tm roe volunt esse distincta ab ente, quam n ...

Affirmat pdo.

Caput 3ú De essentiali ratione entis Cap -
IIIu De Unitate Transcendentali

hmi ĩuá ẽlcá po, qa unitas eõá ẽ indiuiso, sed indi - quant po
uisio ẽ q mõ negatoi signet, sn aliqd reuera posi -
tiuú signat. nam diuisio ẽ negatio, sicut q unio ñ sit aliud
2o. a negatoẽ fraunt affirmatoem, nec negatio negatoẽ
sed positiuo collita: ẽ a indiuisio negão diuisiõis. sito q sito
ẽ uná per compositoem, cõũ unitas gessit in unione qo
mẽ positiuq: diuiso u in carentia unionis: 3o et q ẽ uná ẽ
simplici entitate habebit unitate qndá positiuá altiorem,
q à nobis tn ob mã simplicitate negatoẽ explicit. 4to ratio
negão ñ suscipit magis et minq, nec ẽ pfectior; at unitas
maior ẽ reru simplicaú quá compositaru, et in Deo recon -
seco suma pfectio. 4to. Unitas fundat relatoẽ cõntitatis, at
relão realis in negatoẽ fundari ñ pt.

Sed Dicendu ẽ po Unu nihil addere positiuu supra Conclusio prima
ens. ita S. Thõ. 4. met. lect. 2. Capr. in po dist. 24 q. pa Unu nihil addit positiuu
a. 1. Durand. q. po et 2. Gabriel q. 1a. a. 3. Fons. 4. met. supra ens.
Cap. 2 q. 5. Suar. disp. 4. sect. pa. n. 6. Alens. lib. 2. tract. 3 de
unitate Dej cap. po et 2. Pb. po ex Phil. 4. met. cap. 6. probatur pa ex Phil.
et ab. 10 cap. po ubi dicit unius roem consistere in
indiuisoẽ, et indiuisoem ẽẽ negatoem diuisoĩs et 4. met.
cap. 2. ait Unu et ens ẽẽ eandẽ naam, qa nihil positi -
uú ptr ens dicit. 2do roe, si adderet aliqd ens positiuum
id aut roĩs ẽẽt aut reale. ñ pu, nã diceret ẽẽ relão roĩs probatur 2do rõe
at rão unius ẽ absoluta. Nec pt ulla relão roĩs pro -
priali unitati excogitari, ni forte relão identitatis
ad seipsu, at edẽ, et unu ualde diuisa st. res n. uere
nemine cogitate una ẽ, at sibi eadẽ ni comparate intellectu
ñ ẽ; nihil n. ad seipsu reali refert. ñ 2dum: nam illud
reale aut ex naa rei, aut ex sola roe ẽẽt distinctual

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio prima

ente. Non fuit: nam vere, et intrinseco esset ens quo et ipsum unum foret, idque vel alia unitate, et abiret in infinitum vel seipso et sic et ens seipso sine addito positivo unum erit. (Objectio) Respondent adversarii sicut quantitas est id quo alia quanta, ipsa autem seipsa est quanta, ita et ens unitate unum esse: unitatem vero seipsa esse unam. Sed non est paritas: quantitas enim est circa seipsam est quaedam positiva ratio: vere enim extensa est et partes sunt ad occupandum locum, at si se dicatur quanta, et unitas non per aliquam ~~rem~~ rationem positivam, sed tantum per negationem divisionis intelligatur esse una, quod idem de ente dici debet, nec aliquid positivum fingendum est; (Respondetur) Secundo ratio haec ob incommoda quibus probatum est passiones entis nec positivas ratione distinctas esse posse; tum ex eo, quod frustra et sine ratione illa positiva quaeri ut in omni ente negatio divisionis in se, et divisio a quolibet alio, quod sufficit ad unitatem.

Dicendum ergo unum addere supra ens negationem aliquam sive privationem ut volunt auctores, et patet ex praecedentibus: unum enim enti synonymum non est et tamen nihil positivum sive rationis, sive reale superaddit ergo negationem. Sed superest declarandum et primo qualem negationem superaddat unum, secundo cur illa negatio dicatur consistere in modo privationis.

Circa primum certum est rationem unius consistere in negatione divisionis, tamen est controversia. Unum est constitutum in negatione divisionis in se an vero in negatione divisionis a se; et autem negatio divisionis in se cum aliquid non est divisum actu in sua entitate ut vere plura separata entia sint. Negatio divisionis a se est, cum ita aliquid est, ut non sit non ipsum ... tract. ... Cap. 3 ...

(Margin: Dicendum unum ita unum addit supra ens negationem aliquam sive privationem. — Superest declarandum primo qualem negationem superaddat unum. — Respondetur. — Controversia est an unum consistat in divisione negatione in se vel a se.)

Caput IIIu De Unitate Transcendentali.

~~volm~~ cencet ratoem consistere in negatoe divisois à se sed ulteriq. Suar. supra. n. 12. docet consistere in negatoe divisois in se, nam acervq lapidum tam n. e divisus à se quam ho vel Angelus, et tn vere unus n. e qa in se n. e in divisus. Alterum an alia qd à negao sit tam de roe unius et cú n. plerisq unu definiat, q e indivisum in se, et divisú à quocuq alio, ut quelibt Ca Carrol. et Gabriele ab ea d roe unius et de negatoe unius cú alio, q negao significat illu verbu divisú ab alio. Pont. n. docet solam indivisoem in se de d roe unius unius q divisio ab alio negat n ad unú absolute sed ad unu ex multis cú et vere aliqd poet unu ee, etsi nihil ~~sit~~ aliud sit a qo sit divisú ut hac ghoruna definiaf distinguedo e vocabulu divisois ab alio. po. n. signat relatoem actuale divisibile unius ad alterú existentem, sic a. accepta divisio, n. e d roe unius sed qdda posteriq, hoc n. relao supponit actu multitudiné, uni a. tamq independit à multitudine priq a multitudiné consequit, et hac relatoe. tao sumatur q aptitudine ad tale relatoem unuqsq n. aut valet, ut si poet aliud existere à quo actu differat et sic quenit qde oi enti qua unú e, n tn e de roe unius, sed aliqd illá consequit, sicut de qualitate roe n. e, q sit fundamentú aequalitatis aut inaequalitatis. Rhetoric. n. e, q sit aliud; sic a. si compret ad terminú actu existentem idem de ea dim e q in pa acceptio, si .a. ad terminú absolute suie existete, sive possibile, sic tali de huio quenit enti qua unú e, sed qa oritr ex indivisoe entis in se, ideo n primario sed idario et qsi consequit

qdo unior cencet por terminus

Rectius aliud in negatoe divisois in se constituit

Alterum declarandu

Q alia qdd à negao sit hac sit d roe unius.

aplex unitas

Ut ghoruna illigat distinguedo vocabulu divisois

q plus accepin vocabulu divisois po

qu mai pmo tao

zo

Commentarii in Metaphysicam Aristotelis. Disputatio 5a.

ad rationem unius in genere, at vi quoad alias opiniones, quae sunt
ut se gregatae tamen ad rationem unius spectare affirmat, ideo u.
neget pertinere primario solum, sed potest esse non est unitate

Nota

sed positive per entitatem eius divisa a non ente. nam affirmatio
a negatione, non per aliam negationem, sed se ipsa dividitur.

Circa idem dico negationem unius habere se per modum privationis

Ad id quod dictum est de negatione unius se habere per modum privationis

non ideo quod quaevis subiecto capaci divisionis. nam Deus, Angeli, indi-
visibiles qualitates, nullo modo tali divisioni capaces sunt, quare
cum unitas entis compositorum privativa sit, in illa potius
dividi in partes, vel entitates physicas vel integrales ex quibus constat;
sed unitas transcendentalis, entis eius simplicis talis esse non potest ob
causam dictam. Dico igitur se habere per modum privationis, quia quotidie
habet negationem subiectum, nisi enim tale cuius ratio est (non absit, vel excusat
vere unum non est) cum tamen alio patiatur negationes, nullum subiectum negationis

Ad [illegible]

quoties. —— Ad primum argumentum dubitationis negatio divi-
sionis quae vel significat plura completa, vel terminata divisi-
bilitatibus esse negationem, divisionis. a vi simplex negatio est indi-

Unum non est negatio multitudinis, sed divisionis, quare est unius divisio negatio

visio quae est de ratione unius. Porro unum non est negatio multitu-
dinis, seu divisionis simpliciter, et in se non, sed multitudinis
in illa re quae unum dicitur. unum .n. non opponitur multitudini
simpliciter cum eius principium sit pars sit, sed multitudini in eo
unum dicitur. Ad idem negatio unionem in entibus compositis, quod

Ad 2dum

ipsa entitate unius autem pertinet ad certa componentia componentium non
per unionem compositum est quod unum finaliter sit quaelibet negatione divi-
sionis est. Ad 3tium dicitur unitatem eius eo quod nihil addit entitati

Ad 3tium Rx

perfectionem esse, nec magis vel minus suscipere, licet tamen quaerere
in ratione fundamenti eius ex entis magis aut minus compositi
perfectioris, aut imperfectioris &c. Ad 4tum eadem est Rx.

De Ente in communi eiusque passionibus. Caput 3um De Unitate transcendentali. 11

relatio non similitudinis non fundatur in unitate, sed in forma quam superaddit enti, ad rationem fundamenti hoc est entitati in qua fundatur unitas.

Dubitatur vero an unum transcendentale significet solam negationem quam addit supra ens. Affirmat Cajet. in prima parte q. 11 a. 1. Fons. l. c. sect. 2 et Suar. s. Bar. prima parte q. 11 a. 1 ad primum fundamentum illorum est simplex quia passio transcendentalis tantum id significat quod superaddit subiecto at unitas solam negationem superaddit enti. Secundo si unitas transcendentalis ens includeret, sequeretur subiectum includi in sua passione. Item unum transcendentale sumptum ut dicit esse unum Deumque transcendentale significare unumque idem esse cum significato adequato, et inadequate illius includendo. Contra Unum transcendentale non tantum negationem sed et entitatem ut sub negatione est significare docent Cajet. in primo dist. 24 q. 1a. Scot. 4 Met. q. 20, et 23. Flandria q. 3 a. 8 Sot. in logica cap. de quo q. 2 ad 2um et Fonseca Bar. in primo dist. 19 q. 4 a. 1o ad 2um, ubi ait quod vera ratio entis creati sed quod indivisa est, in se, et distincta ab aliis, et unitas enim Haec Controversia magnam est de modo loquendi quod de re inter omnes non convenit quod in unum in adequato suo significato includat ens et indivisionem. an vero et transcendentale significet ens quod solum est de importatione nominis probabilius tamen mihi posterior sententia quam sequitur Suar. sect. 1 n. 7. quia unitas realis plus quam negationem significare unum a quo ut est passio entis significat transcendentalis unitatem realem et ideo quia unum non dicitur univoce de ente rationis et reali, at si unum tantum transcendentale significaret negationem, cum significatio nominis transcendentalis potissimum pendeat, et negatio per cuius aeque posset convenire enti rationis atque reali, unum posset univoce dici de ente rationis, et reali quare nihil nomine arbitratorum et transcendentalem

Haec fundatur in qua respectu

Dubitatur vero utrum unum in transcendentale significet solam negationem quam addit supra ens.

Affirmatio simplex fundamentum

Altera et quae contra vult unum transcendentale non tantum negationem sed et entitatem ut sub negatione significare.

Haec Controversia vero de modo loquendi

Probabilior vero est altera Suar. sect. 1.

Si includat

Commentarius in metaphysicam Aristotelis Disputatio 3a

tm̄ figura, sed et natām signant ideoq̄ vera est, et ferrea et cerea et univoce dr̄ ita et unū et fāli n̄ tm̄ indivi-

Ad 3m quia illa ratio

sionem, sed entitatē vel realē vel indivisa signalel. Ad 3m quia illa ratio vera, eo in passionib⁹ ex nā̄ rei distinctis à suo subiecto, n̄ a in istis transcendentalib⁹ q̄ ut aliquo mō sunt equi-

tales reales, dnt aliquo mō in fāli includere ipā̄ entitatē.

Ad 4um R.

Ad 4um R̄ n̄ ens, sed entitatē includi in fāli unius sic mō signandi speciebq̄, nam in re abstracta, et concreta in re eadem et in istis transcendentalib⁹. Unitas ergo n̄ ens sed entitatē indivisā signat. Nec absurdū ē ens ē sui passionib⁹ in predicandi. passiones n. transcendentes n̄ posl oīo ab ente prescindere. Præterea talis ē res à includi in suis passionib⁹ ideo id q̄ superaddit nec ergo processus in infinitū qā ens et unum idē positum q̄ includit re et re et roē idem sit. Nec denique inconveniens ē unū fāli dicere toto prefectione entis. dicit n. sub diversa roē. nam ens dicit perfectionem entitatis absolutē. ens. n. dicit entitatē ut indivisā.

Dubitatur 3io Utrum unum sit adaequata passio entis

Negant quidam

Dubitatur 3io Utrum unū sit adequata passio entis q̄ eū eo convertatur. Negant Scot. in 3io Dist. 3a q. 3a ad 3m Vasq. in 1a parte q. 12a Cap. 2 et 100. Cap. 3o n. 3. qa Arist. 10 Met. Cap. 3o dividunt in unum et multa, at membra divisionis n̄ sit converti cū diviso. ergo unitas n̄ ē passio adequata entis, sed potius unū vel multa sub disiunctione.

Conclusio nostra

quod unum convertitur cum ente ex Arist.

Sed dicendum ē unū converti cū ente. ita S. Thō. 1a p. q. 11. a. 1o. Suar. sect. 4. n. 3. Prob. 1o ex Arist. 4. Met. Cap. 2 ubi ait ens et unū se mutuo seq. ratio roēs. Cum qa

De Ente in communi eiusque passionibus Caput III. De Unitate transcendentali. 12

unitas supponit vel includit realem entitatem. Sic a entitas est indivisa, atque una nam si divisa est non est entitas sed entitates. Sic quod ens aut est simplex aut compositum; si simplex non tantum indivisum sed est indivisibile; si compositum est et si divisibile tamen actu indivisum nam actu divisum non esset compositum. Ergo omne ens est unum. Ad fundamentum quia Aristoteles... Ex divisione entis in unum et multa per multitudinem non intelligere actualem multitudinem quia multitudo simpliciter dicta, sed tantum multitudinem potentia, quia solum quod est et in quovis compositione. Quare illa divisio non est membrorum, sed tantum rationis distincta: idem non compositum actu, et multa potentia est, nisi quis velit per unum intelligere ens ita unum, ut nec potentia multa sit, per multa non ens ita unum, ut sit potentia multa, quo sensu aequivalebit divisioni entis in simplex et compositum. Quod si quis velit ens dividi in unum et multa simpliciter, dicendum est divisum non sumi per ente per se, sed prout abstrahit ab ente per se et per accidens, quo modo tantum ens aequivocum est aut valde analogum proportionalitatis: nec non datur unus conceptus communis enti per se et enti per accidens. Sed non agimus de passionibus entis per se, ut tamen possit aliquem conceptum unum obtinere.

Caput IV.

De Alijs unitatibus et principio individuationis.

Praeter transcendentalem unitatem est unitas individualis, specialis, ... quae breviter explicandae, et cum transcendentali comparandae sunt: Generica non differt agimus in Porphyrio de universalibus. — Unitas individualis, seu singularis est qua aliquid in se ita indivisum est, ut ei repugnet di-

Per Ente vel... | De fundamento ... Ad fundamentum quia ... | ... quod tamen ... ens dividi in unum et multa simpliciter | Unitas singularis definitur

Disputatio 7a

[margin: Unitas individualis est qua res ut a parte rei existunt]

...idi in plura dividi in ... sive in plura talis quale ... est, hanc unitatem habent res quae ut a parte rei existunt, quod in confesso est, et extra suas causas est ... singulare, adeoque hanc unitatem quae ut a parte rei existit ...: nam si aliquid quod ut a parte rei existit posset dividi in plura inferiora sive communicari pluribus, eiusdem nominis aliquid eandem rem unam esset, et eandem rem non esse unam, sive una in re entitas esse plures in re entitates quod manifeste implicat, ut ostendimus in logica, et fusius probat Suarez disp. 5. sect. 7a. a n...

[margin: Unitas formalis definitur]

Unitas formalis est, quam natura realis, eadem in se ita indivisa est, ut nec incommunicabilis sit pluribus, nec tamen positive sit communicabilis sed ad utrumque indifferens, et haec unitas est et realis, in re tamen

[margin: Unitas formalis eadem in re cum individuali est]

positive eadem cum individuali quod ... ostendimus, quia unitas realis sequitur ens, quare si idem tamen in re ens, eadem in re est unitas. At natura, et haec natura in aliquo individuo ex natura rei nullo modo distinguitur, ut est supra probatum de ente in communi respectu entium particularium, ergo et unitas naturae eadem re, seu formalis in re eadem est cum individuali, et distinctio quae intercedit tamen rationis est duplici modo eandem rem et rem unitatem concipientis, nimirum ut simpliciter divisam ab aliis adeoque ut singularem, et ut similem aliis, adeoque eandem re, et cum unitate formali sive ... singulare aliquid superaddere

[margin: Corollarium]

naturae eadem re, sed tamen esse tamen distinctibilem esse, adeoque compositionem ex natura, et indifferentia individuali, ... abstractam, naturam a differentia individuali nullo modo realem sed tamen metaphysicam ...

[margin: Unitas universalis definitur.]

Unitas universalis est qua res ita est indivisa, ut ap-

ta sit proxime dividi in plura inferiora, seu com̃cari plurib^9 eiusdem nõis, et com̃. Haec unitas directe opposita ẽ sin-gulari, ideoque realis ñ ẽ, qa includit com̃tatẽ impossibile a parte rei inveniri in re, cũ reali com̃ pluribus, cũ sit unitas realis et ultimo singularis est: ergo tm̃ unitas rõis conveniens naẽ, nec sub singularitate, nec ipsa re, sed ut praecise concepta. Caeterum cũ naã praecise concepta consideratur: tum naãm et denominationem extrinsecã a conceptu formali procedente, sit unitas, q in conceptu multa sub ut similia simul repraesentantur, in repraesentando utriusque, sed in tendendo singularis ẽ per extrinsecã denominationem naãe repraesentatae convenit, quando dicitur una dã unitate numerica ñ reali sed rõis, q in ipsa naã vere ñ sit, sed recte per conceptus habitudinem ad rem ipsi rei per denominationem extrinsecam tribuatur, q̃ ob parte in logica, partim in libris logicis fusius explicavimus. ——— Ex dictis patet formalem unitatem in ipsa multiplicari iuxta numerum individuorum, cũ in re sit eadem cũ individuali. quare cũ Petrus et Paulus dicuntur unũ specie, sensus tm̃ ẽ q rõe unũ sint, aut q habeant naãe inter se similes q possint fundare unitatẽ rõis, Unde si qs illud dictũ ita accipiat quasi Petrus et Paulus habeant unã in re naãm unã inquam ñ tm̃ unitate rõis, aut convenientiae in re, sed strictã reali, is nequaquam audiendus ẽ, qa inducit hoc ipso realẽ com̃tatẽ naãe seu unitatẽ a parte rei: ponit: ñ unã re in pluribus individuis ante ullã operationem intellectus q qm plus scotista tm̃ unũ admittere qa unitatẽ formalẽ ex naã rei distinguunt a numerali ...

Unitas universalis directe opposita ẽ uni...

Naã praecise concepta consideratur

Corollarium
Unitas formalis multiplicatur iuxta numerum individuorum

qs sensus sit cũ dĩ q Petrus et Paulus sunt unum

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio 1a.

eandem rem, non multiplicatam in pluribus individuis esse dicimus
unde consequens est dari universale a parte rei quod quidem tum in logica
disputavimus et de formali unitate formale a numerica sola ratione
distingui et reipsa in individuis formaliter multiplicari nec quicquam
reipsa unum in pluribus, sed tantum convenientiam et similitudinem
reperiri ostendimus quam et tum logici suam et quam impugnat
[illegible] in disputatione [illegible] et [illegible] disp. 8 [illegible] 2 n. 12 et 20
disp. 6 n. 12 et 14. Sed nunc aliqui ex recentioribus media
via(?) tum tenent: Dicunt enim cum Scotistis unitatem formalem sola
ratione distingui, et nullam dari universale a parte rei cum Scotis
tis. [illegible] dicunt unitatem formalem eandem re esse in pluribus
individuis, quod tamen ita ex partibus duarum sententiarum conflatum non
[illegible] cohaerere [illegible] si enim ratione tantum distinguitur formalis a numerica
quomodo in re eadem est in pluribus individuis, cum ante rationem
simpliciter multiplicata sit, et solum mutuam similitudinem in diversis
individuis habeat, ut possit una per rationem fieri, deinde si re
eadem est in pluribus individuis, quomodo non est formaliter universalis.
Universalitas enim est unitas qua res ita est indivisa in se ut
tamen sit, et esse possit in pluribus [illegible]
[illegible] una eadem re in pluribus numero di-
stinctis [illegible]
[illegible] unum ab illa [illegible]
[illegible] non cogit [illegible] quomodo plura
in re unum in re sint: nam qui dicunt plura in re indi-
vidualia ratione esse unum in re formaliter, difficultatem non sol-

q. tamen recentiores [illegible] ratione [illegible]

[illegible] ex partibus duarum sententiarum [illegible]

[illegible] quomodo plura in re [illegible]

put IV. De ipsis unitatibus et principio individuationis

unum sed 2 absurda illa distinctioni admittunt. primo q. illa distinctio impertinens sit, et ab illis explicari non

possit nam cum tot sint modi unius quot distinctionis et q. distinctio .n. sit triplex realis stricta, ex natura rei seu formalis modalis q. et formalis dicitur, et denique cuique contra oppositae

cui distinctioni opponant illud unum in re formali, seu q. a non sint distincta in re formali, an negant distinctionem

realem strictam, an negant modalem, et neutram possunt negare non primam, cum et ipsi ipsos numero distinguunt, adeoque ut res

a re. Non secundam quoniam admissa maiori distinctione negabunt minorem, modalis .n. minor est reali nec unquam auditum est

realiter distincta, esse unum ex natura rei, seu modali. Dicent forte secundo negant distingui re formaliter

loquendo distinctione reali stricta, non tamen numerica sed formali ergo

isti nobis multiplicant genera distinctionum, nec unquam auditum

est distinctionem realem strictam dividi in distinctionem qua res a re

distinguatur realiter formaliter, et in distinctionem qua distinguatur

res a re numeraliter. falsum igitur est non posse dici unum re formali

plura, sumendo pro vera reali unitate quae opponitur distinctioni reali, posse tamen dici quod habeant plures unitates inter

se similes, quem sensum nos admittimus. sed illi eo non contenti

distinctionem [illegible] quem nunquam explicabunt. Secundum absurdum

est quod hac distinctione in hac [illegible] non utantur [illegible] nam

dicunt illos unitas formalis in re penitus indivisa est ab individuatione: quomodo ergo dicunt plura [illegible] ante operationem

Ex distinctione quam dicit 2 absurda sequuntur primo distinctio incompetens et ab illis explicari non posse.

distinctio triplex

obijiciunt

refutant

2um absurdum distinctio [illegible] non utuntur

Commentarius in Metaphysica Aristotelis Disputatio 7a

intellectus, sed plura per unitatem individualem

n. a. de plura sed unum re per unitatem specialem

. . . dare respectu unitatem specialem in re de aliquo modo

distinctam a numerica, cum in reali se habeat quia nu-

merica non semper cogitante specialem plura et unum re

speciali, per numericam a plura et plura re numerali, adeoque

per specialem unitatem et individualem respectu ante nostram cogitationem

Corollarium
Ex dictis sic colligitur quomodo se habeat transcendentalis unitas ad reliquas explicatas

sunt se . . . et alia. Ex dictis sic colligere, quomodo se habeat transcendentalis unitas ad reliquas

explicatas, nam ab universali valde diversa est, cum universalis unitas

rationis sit, transcendentalis vero realis: ab individuali vero et

speciali sola ratione differt, sicut enim in quolibet ente se

est entitas, ita et aliqua unitas realis, at in quolibet in-

dividuo differentia individuans et omnes gradus superiores usque

ad gradum entis inclusive nulla sunt distinctione ex natura

rei, ergo et unitas individualis per differentiam individualem

specialis per gradus omnes usque ad summum genus inclusive, et trans-

cendentalis ut ens in respectu, et sola ratione differunt. Est

3. Sequitur 2m
Ordo unitatis

transcendentalis unitas, quam superiori speciali speciali vero supra

non individuali: nam eadem unitas quatenus per illam aliquid

simpliciter indivisibile est in plura talia, nec habet similitudinem

distinctam cum alio individualis dicitur quatenus vero per illam

habet similitudinem maiorem, aut minorem cum diversis rebus ita

ut sit fundamentum unitatis universalis, seu univocationis eorundem

nomen specialis dicitur: non species et genera omnia tam subalterna quam

summa in speciali unitate fundantur: quatenus vero per eandem

cum omni ente reali mundi aliquam similitudinem

De Ente in communi, eiusque passionibus Caput IV. De Alijs unitatibus et principio individuationis

est, ac fundat talem unitatem rei analogam, nimirum entis
sive transcendentalem etc. Atque hinc etiam patet ratio cur transcendentalis unitas differat ab unitate quantitativa: haec enim
inferior est transcendentali, et entis determinati nimirum quantitatis
neque substantia, aut alia accidentia intrinsece unum sunt unitate quantitativa, etsi accidentali, et denominative unum ac unitate
unum dicantur: et a transcendentali unitate intrinsece in omni
ente. Unde transcendentalis unitas est qua aliquid in se entitative indivisum est abstrahendo an sit substantia materialis, vel immaterialis, an qualitas, an aliquid aliud: Unitas vero quantitativa est
qua aliqua quantitas in se indivisa est quare sicut numerus
praedicamentalis, seu quantitativus componitur ex multis unitatibus
quantitativis, seu quantitatibus continuis, quarum quaelibet in se indivisa est, ita numerus transcendentalis ex multis seu unitatibus entitativis, seu pluribus entitatibus, quarum quaelibet in se
indivisa est componitur.

Quanta quod transcendentalis unitas differat ab unitate quantitativa

Hoc loco est aliquid dicendum de principio individuationis, aut unitatis individualis, ac metaphysice generaliter loquendo
illud est quod est differentia individualis, sed de principio physico est quaestio. Unde nimirum, seu a qua entitate physica sumatur differentia individualis quae generaliter sit de tam de substantiis
quam de accidentibus et substantijs tam materialibus quam immaterialibus.

Hic movetur de principio physico differentiae individualis

Dicendum est primo in substantijs materialibus principium individuationis esse hanc materiam et hanc formam, ut sunt inter se unitae,
et ita Durand. in 2. dist. 3. q. 2. Aureol. apud Capreolum
in 2o. dist. 3. q. 2. Suar. disp. 5. sect. 6. Probatur primo Materia
et forma sunt principia intrinseca componentia hoc hujus corporis

Conclusio prima
In substantijs materialibus principium individuationis esse hanc materiam et hanc formam

Probatur primo ex parte

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 5a

seu quia substantia materialis principia physica sunt haec materia et haec forma. ratio si individuum individuantis substantiae materialis

Probatur ratio

est aliquid distinctum a sua entitate, aut illud etiam ab alio individuabitur, aut seipso, si primum dari non potest in infinitum

ergo porrigi ad idem dicipt de quamvis alia re non si aliquid seipso individuatur non est ratio id negandi de aliis. Ratio tamen

probatur ratio

sola materia est ratio principium individuationis nec sola forma ergo haec materia et forma simul erunt principium individuationis

Probatur quod materia non sit principium individuationis si sumatur

Prima pars probatur quoad primam partem quia primum defendunt S. Thomas pa. p.te q. 3. a. 3. et q. 50. a. 4. et aliis alibi saepe ac Scotistae contra) nam si sola materia esset principium, aut esset materia nude sumpta aut materia ut ipsi loquuntur signata, seu sigillata sed neutrum potest dici. Non primum, quia eadem numero materia quae esse est eadem forem ad plura individua et eadem est in genito quae fuit in corrupto. genitum autem et corruptum sunt diversa individua forent autem idem si sola materia esset principium individuationis. Non secundum materia quantitate materia signata, vel eligitur materia affecta quantitate

Materia sigillata non est principium individuationis

vel materia affecta sensibilibus qualitatibus extra formam positis, vel materia affecta quodam modo substantiali illam determinante ad hanc formam, at nullus horum modorum verus est. Non primum quia principium individuationis substantiali debet esse aliquid substantiale seu substantia singularis nullum accidens intrinsece individuat, at quantitas accidens est, et ideo esse non potest principium, tum quia sicut materia, ita et quantitas in genito eadem est quae in corrupto, et tamen individua sunt diversa, tum denique quia si Deus crearet aliquam substantiam materialem sine quantitate ea

Materia sigillata non est principium individuationis, seu eligatur materia affecta quantitate

De Ente in Communi eiusq passionibus Caput IV. De Alys unitatibus et principio individuationis singulari aet. go. qualitas seu mãa ut quo

ñ sit de principium individuationis. Nec tag modum

meto ; tu gaol in aequalitate et accidentibus quia et multa qualitates pnt ee eius genito et corrupto, tu qa etiam sine illis qualitatibus fori ñ Deo sit substãa q singulari sit; tum q nigs sdu

sbas ñ et eadem accidentia in genito q in corrupto qa sdu, illas subiectatas in toto composito: q̃ná go sunt principium individui geniti, an q fiemunt in corrupto et illa ñ amplius et in intrariti generatois, an illa q in genito, at illa compositi, tamq entu ia individuatu supponunt, nec illg modg nergo, qa iste modg subiectabi applicari ñ sit, ac plane superfluus e, ñ duant eo modu unioni, et ti tenet ex magis ex plen. fũa, atq ñ sit mãa in hac ne sine fũa de principium individuationis. Neg enim e ad unitate individuale compositi requi eande numero unione, At T Scotaru argumta soluenda. Ir Aloteng in illud phi 5 Met. text. 9 ea ee una numero, quorũ e mãa una, accipiendu ee d individuis ñ existentibus ad simul existentibus, qa nãali ñ sit eade mãa simul sub plures fũa, cu. n. ait 12° Met. text. 49 ju motor ideo ñ ee multiplicabile, qa ñ ht mãam, aut accipitur et ut sentiunt Scot. in 2°. dist. 3 q. 7 ad ju mat. pla. q. 50. a. 4. Cons. 5 Met. Cap. 6. q. 5 sect. 4 aut iste locutg e d multiplicatõe q fit p naalem genitoes: Sec. n. fit ex mãa tamq subiecto. nam

Mãa sigillata ñ e principium individuationis quatenus signat mãa affecta quantitatibus q aliis qualitatibus cum fũam praecurrit.

Mãa sigillata ñ e principium individuationis tum ppe e affecta gradu suo radicali illa determinate ad hanc fũa.

Ad T Scotorum argumenta solvenda 2 notat Tu quemo alleg. q Philos.

Ato frae. a.r.

Commentarium in Metaphysicam Aristotelis.
Disputatio 7a.

2 dam. Principium radicale individuationis est aliquid proprium uni individuo.

Principium radicale individuationis debet esse aliquid proprium uni individuo quale materia non est, quae successive est in pluribus

Alia pars antecedentis de forma.

— Secunda pars antecedentis de forma, cui quidam censent fuisse, quod forma corporis hominis, quia sicut de centro, compositi non solum, sed propriam generantur formam, ita et individuum non generatur solum hanc formam, sed et hanc

Corollarium

materiam, quare si Deus animam alicuius hominis uniret cum alia materia, tunc non esset idem homo quod ante. Fatendum tamen est formam esse

Forma est magis principale principium individuationis

magis principale principium individuationis materia. Nam quasi inchoat individuationem, non autem complet, quia est et indifferens ad hoc vel illud individuum; forma autem complet. Unde si eadem forma in diversis materiis esset, tamen non esset individuum generabat, censetur tamen idem, nam cum eadem materia successive diversas formas accipit ——— Ex dictis patet quod ad perfectissimam unitatem

Corollarium 7a. Ad perfectissimam unitatem individuationis compositi requiritur et hanc numero unionem

individualem compositi, non tamen hanc numero materiam et formam, sed et hanc numero unionem requiri, quia et suo modo concurrit intrinsece ad constitutionem compositi; nam tamen esse requiram, sicut hanc numero materiam et formam. Notat Suarez loco citato n. 16, quia materia et forma sunt simplices et plures essentiales compositi, unio autem non est propria pars, sed tantum vinculum partium seu causalitas illarum. Patet

Materia, forma, unio individuantur singula per suas entitates, non unum per entitatem alterius

etiam materiam, formam, unionem individuari singula per suas entitates, non unum per entitatem alterius: nam hoc numero materia, sed successive pluribus formis, et sic plures uniones, et tamen in se semper eadem: eodem modo forma aliqua saltem per divinam potentiam, si cum diversis materiis uniri, et per alios modos unionis, et tamen illa forma semper est eadem. Modus unionis denique nec per materiam potest individuari cum in materia successive sint plures modi unionis, nec per formam, cum eadem forma semel separata per

aliu modu posit a Deo uniri. Patet etiam illos qui oppositam sententiam dicunt principium individuationis et existentiam modalem ab entitate separato: nam existentia si daretur distincta, supponit existentiam in re individuata; si autem existentia solo ratione distinguantur in re nobiscum conveniunt. Patet quo- scotus in 2. dist. 3. q. 6 ubi haecceitatem materiae, et formae ponit principium individuationis compositi, tenet in re nobiscum convenire. si autem contendat illam haecceitatem aliquid ex natura rei distinctum a materia et forma describeremus cum capite dixerimus naturam et formam naturam in re non distingui.

Error quorundam negantium existentiam esse principium individuationis et dicunt modalem ab entitate distingui.

Scotus haecceitas materiae et formae ponit principium individuationis. scotus in re nobiscum tenet.

Si scotus vult haecceitatem ex natura rei distingui a materia et forma decernimus

Dicendum est ideo in substantiis immaterialibus principium individuationis esse simpliciter illarum entitatem; est communis omnium et patet ex dictis, quia substantia est individuata per aliquid substantiale intrinsecum: in his autem substantiis, nihil aliud potest esse quam entitas ipsarum cum careant omni compositione reali.

Conclusio prima: In substantiis immaterialibus principium individuationis est simpliciter illarum entitas.

Dicendum est secundo accidentia non individuari per subiectum sed per suam intrinsecam entitatem ita auctor contra quosdam alios. Probatur: quaelibet res est per suam entitatem, non per alienam una, et ideo etiam accidens, non per entitatem subiecti quae illi extrinseca est, sed per suam entitatem una erit. ideo accidentia solo numero distincta naturaliter possunt esse successive in eodem subiecto: non est repugnantia naturalis, imo etiam quandam habent aliquam dissimilitudinem in ordine ad diversos terminos, aut etiam ut de speciebus diximus naturaliter possunt esse simul in eodem subiecto, alia vero etiam similia saltem a divina potentia possunt esse simul. non enim potest ostendi implicatio

Conclusio 2da: Per intrinsecam entitatem individuantur accidentia, non per subiectum. § 6. 7º

2do

ex. Deus n̄ pōt simul illa in eodem subiecto ponere q̄ sunt nāa successiva ḡo signū ē accidentia n̄ individuari p̄ subiecta, si in eodē subiecto esse possint, et aut eē possint. Rāo v.

a relāa ratio, cur acci-dentia oēs similia simul n̄ possint eē in eodē subiecto.

ex n̄ possint simul eē simul oēs similia naāliṫ n̄ ē illa, q̄a n̄ sunt numero distincta, sed q̄a naālis subiecti capacitas ēa impleta ē; q̄a qdlis ad agendū requisita in naālibus agentibus ut subiecti capacitas p̄ dū impleta sit.

Caput Vm

Quaedam de distinctionibus rerum

Distinctio sumitur.

Distinctio rplx sumitur um p̄ relatōe inter extrema distinctiōis, et p̄ negatōe identitatis cū alio, sive re p̄ ut subest tali negatōi q̄ dī fundamentū distinctiōis relativae, loquimur

prime nō de relatōe fundamentali, de q̄ debent dari distinctionē realē sāq̄.

de distinctiōe n̄ relativā. sed fundamentali ē qua p̄ certū ē dari distinctionē realē qua res una ab altera tāquā res à re distinguitur. Haec a. distinctio clara ē inter 2 sāas inter 2 accidentia in diversis subiectis. Haec distinctio

Distinctio realis est ē inter 2 entia realia dī positiva

eo ē inter 2 entia realia dī positiva cū u. dī ē inter unū reale et n̄ ens, aut inter 2 n̄ entia dī realis negativa,

Distinctio realis ut ē inter unū reale et n̄ ens aut inter 2 n̄ entia dō realis negativa.

q̄ tm̄ tm̄ analogice realis dī. Rāo certū est

certū ē etiā dari distinctionē rōis.

dari distinctionē rōis q̄ n̄ ē alia in rebus p̄ ut à parte rei ē, sed tm̄ illis p̄ ut subsunt diversis cōceptibus, p̄ denominatōem extrinsecā ab illis quenit. Haec u. rplx ē alia

Distinctio rōis ē rplx. alia ē rōis ratiocinantis

rōis ratiocinatis, cū aliqd à seipso p̄ eund. oīo cōceptū bis repetitū, aut comparatū p̄ modū fundamenti et termini aut subiecti et p̄dicati distinguitur ut cū dī p̄etrus ē p̄etrus;

De Ente in Communi eiusque passionibus. Caput 18
vel quaedam de distinctionibus rerum.

Potius ē ubi idem ſstā. a. ē rōis ratiocinātē cū aliq̄d à seipso distinguit ob conceptus diversos eiusdem rei, quorum singuli sint imperfecti, inadaequati, nec exhaurientes totā rei quiddita- te, quae distinctio fundamentū hēt partim in nrō mō intelligendi imperfecto quo rem nō possumus unico conceptu plene et adaequa- te sicut in se ē cognoscere, partim in re quae distinguitur per rōem quia illa vel eminenter pluribus aequivaleat vel habitudinē ad diversas res habeat respectu quarū talis dis- tinctio à rōe excogitatur, et hoc fundamentū aliqui virtualem distinctionem vocant actualem. v.g. in re nulla ē talis rōis dis- tinctio ē inter Dei attributa, inter unitatē et singularitatē, actionē et passionē etc. His ita positis duo adhuc circa distinctiones mihi dubia sunt. Primū ē an realis distinctio seu quae ē ante opera- tionē intellectus unica sit, an vero detur aliqua maior ut rei à re, alia vero minor ut modi à re quae dicatur ex natā rei seu modalis. Ne- gant modalē distinctionē Durand. in 1o dist. 2. q. 2. Occhā q. 2. et nominales cōiter, nec pauci ex Thomistis sed rectius illā affirmāt Scotus in 1o dist. 2. q. 7 et saepe alibi cū suis Suar. d. 7 Met. sect. 1a Vasq. in 1a p. disp. 116 cap. 2. n. 20 et recentiores cōiter quae sntā licet à nobis probāda nō sit cū satis in decur- su physico saepius probata sit. ostendimus enim dari modos, seu entitates quasdā, quae nec per divinā potentiā possint per se existere sed ob imperfectionē suā semper sint connexae cū alia quadam entitate, quae sine illis ēē potest. Unde recte minus distinguī- tur tales modos à re quā res inter se mutuo separabiles adeoque hēnt aliquā coentitatē cū re quā afficiunt ob aliquā

Quid ē dist. rōis ratiocinatae

Aliqui hanc distinctionem vocant virtualem

Ex sup. a. 3.

Circa distinctiones 2 dubia ad huc proponuntur

Prim. detur maior et minor distinctio realis

Negant dari dist. modalem quidam

Recte aliqui distinctionem modalem esse docent

Haec distinctio satis probata ē in decursu physico

Corollarium. Minor ē distinctio modalis quā realis

Commentarius in metaphysicam Aristotelis

Disputatio 3a.

inseparabilitate in ordine sua ple ptq ita se hr relationem ad fundamentum, actionem et passionem ad terminum, unionem ad pa et plura similia passim obviam. Habet modi porro propriam entitatem sunt sumendo ens reale q à parte rei quo modo ê in rerum natura, adeoque sunt vero entia realia. sumendo tamen ens reale pro eo, quod talem entitatem ht, ut sine quovis alio p divina potentia possit conservari, nec alteri hic ad ipsum sit sic non entia, sed modi entis dicuntur qa indubie conexionem cum aliqua alia entitate quam modificant hnt Unde pat quo sensu inter ens et reale et rationis, item inter distinctionem realem et rationis sit aut non sit medium. Quaeres porro quo modo modi distinguantur inter se. Resp breviter primo modos qui eadem re et item modaliter inter se distingui, qa non re identificantur aliquo modo cum eadem, nec possint mutuo pro à se separari qa certum ê quod id cum quo identificantur unius existentiam unius illorum modorum existit. 2do modos qui in rebus realiter diversis realiter distinctos esse, qa identificantur cum rebus realiter distinctis et à se mutuo separabiles, sine cum aliquo 3tio conexione continentur. — 2dum Dubium ê quibus signis deprehendi possit qualis distinctio sit inter aliqua. Resp per sequentes regulas 1a quando 2 conceptus obiective ita se hnt, ut à parte rei et in individuo separari possint, vel ita ut unum sine alio in rerum natura maneat, vel ita ut unione quam habebant destructa distinguantur, illa plus quam ratione adeoque in reipsa distinguuntur ê Philosophus 7o top. cap. cap. 1o loco ubi ait ampliusque si possit alterum sine

Quomodo modi distinguantur inter se

2dum Dubium ê quibus signis deprehendi possit qualis distinctio sit inter aliqua Resp per sequentes regulas 1a

Caput V. quaedam de distinctionibus rerum.

altero, sed non ens idem et ratio eius o, quia idem a seipso ut idem maneat divelli non potest. 2da separatio unius ab alio non mutua est signum sufficiens distinctionis modalis non tamen maioris, seu realis stricte, sine eo alterum est inseparabile et potius Deus cum spatiis et peculiare rationes exceptis de quibus infra) signum est solum modalis et neque quod reale distingui possit non natura modi est ut substantialis actus alteri enti et suis modus suus enti. 3tia quaecunque a mutuo se ita separari possunt ut unum absque unione reali ulliusque possit conservari in rerum natura, aut et unum sine alio possit conservari per se, et immediate sine connexione cum aliquo tertio, ea realiter distinguuntur. Dixi per se et immediate: nam 2 modi eiusdem rei possunt mutuo dono unus sine altero, sed non sine connexione cum tertio: ergo non semper manere in cum quo utique modus identificatur, et haec regula sufficit ad distinctionem realem, nisi separatio naturalis sine supernaturali possit fieri. Quod si quaedam sint quae nec naturaliter separabilia sunt nec divinitus usque separata sunt distinctionis signum poterit peti, vel ex locali distantia vel ex gradu rationis perfectionis illorum, quae ea tanta sit ut non tantum modus sed propria entitas sit, vel ex comparatione cum aliis rebus non certo aliquo generali distinctionis indicio uix dato in talibus rebus ut notat Suarez sect. 2 n. 21. Caeterum inter res realiter distinctas a mutuo separatione excipiuntur creatura et Deus, nam nulla creatura existere potest sine

2da Regula

3tia Regula

Nota

Quod non sit emendanda est distinctio illorum quae nec naturaliter separabilia sunt nec divinitus usque separata sunt.

Inter res realiter distinctas a mutuo separatione excipitur creatura et Deus.

Disputatio 5a

2dum Aliquis veritates et potentia hic
Dico quia sit contrale dependentia a Deo 2do actus vola
ter et potentia aie, na et has eius lo ostendimus pendere

contrale in fieri et conservari ab aio. 3tio relat predicame

3tium Relatio predicamentali et terminus eius contrale habitudine ad terminu existente
tali et terminus per contrale habitudine ad terminu
actu existente Vera in his reale distinctionem aliunde
colligere. Ex dictis pat cu nullu adsit signu distinctionis
in re, tunc non pote dari distinctionem rois

Caput VI.

De Vero

Antequam de veritate transcendentali quae entis passio est
agamus, prius dabimus quidam circa veritatem intellectus, seu cogni
tionis quae dicitur veritas in repraesentando (sicuti veritas vocalis in
rebus in signando, et transcendentalis veritas in essendo vocatur)
explicabimus: multum enim illius notitia conferet ad nostram cognitionem
veritatis transcendentalis

Primum igitur dubium est quid sit veritas cognitionis

Primum igitur Dubium est quid sit veritas cognitionis Du
rand. in 1o dist. 19 q. 5. Henricus quodlibeto 3 q. 5a a. 2
et q. Vasq. in 1a pte disp. 76 cap. 10 constituunt veritatem

Quorundam sententia
in conformitate non conceptus formalis, sed conceptus obiectivi cum re
seu in conformitate rei prout in se est cum ipsa prout
repraesentatur, atque in relatione rois habita ex ultimate

Contrarium primum
veritatem cognitionis esse in conceptu formali quia primario est in obiectivo

Fundamentum istorum opinionis primum
secundario tunc cognitionis sit conceptus formalis, nec in essendo, nec
in repraesentando sit se sicuti res est actu reale, sed ipsa res ut
repraesentata sunt ergo conformitas veritatis non est in conceptu formali

2dum
sed in obiectivo. 2dum veritas est obiectum intellectus, at intellectus cuius dat

De Ente in communi eiusque passionibus

Caput V. quaedam de distinctionibus veri.

recte sive reflexe iudicans d veritate n̄ comparat suu actum cu obto, sed cogitat de veritate obti, aut ipsu seu comparat.

Sed dicendu ē veritate ee gformitate gcepty fralis cu ea gcepta, ita s. Thas pa pte q. 16. a. 2. et ibi Caiet. Fera. po q. gentes Cap. 59. et 60. ac 9 dicta pleiqz. Suar. disp. 8. sect. pa. n. 3. fb. po ex stle in Predicamentis Cap. po d substantia ubi ait ex eo q res est vel n̄ ē, oratio vera vel falsa ē, n̄ dicit ex eo q res vera ē, go cognitio n̄ denominatur vera a gformitate gcepty obtivi, sed a ssua conformitate ad rem. 2do qe Conceptus obtivus fralis sumptus sdu id q addit rei, nihil ē qz denominatio extrinseca a conceptu frali. Quare si veritas dicatur ee gformitas rei ut repraesentatae ad ipsa sdu ee reale in ipsa aliud nihil dr qz veritatem ee gformitate gceptus fralis repraesentantis rem sicut ē, adeoqz veritas primario erit in gcepta frali, et n̄ ni 2dario in gceptu obtivo cu prior sit fralis qua obtivus frale cepty sicut talis prior ē passione. Et Perei psal mlt hat duas stas fine gtroem de dnoe ut d minut Suar. n. 6. et ia stia dre quasi madere in 2da. Quare ad pa illius fundamentu dr gformitatem gcepty frali cu re n̄ gsistere in similitudine entitate aubili frali repraesentationis, na ill proe similitudo in entitate fores, sed in similitudine quada intentionali, q p illa ~~ror~~ gceptu frale rei gcipiat ab illctu quada gportione sicut in eo ē ~~go~~ rem sicut imago rei vera dr cu ea repraesentat sicut in se ē. Ad 2du dr Veru n̄ frali, sed fundamentale ee obtu directi iudicii in mea ee rei q caat veritate in illctu: reflexi u iudicii ne gato obtu n̄ ee veru frale seu gformitate gcepty fralis cu re.

2dum Dubiu ē An et qd veritas actui cognitionis veritas superaddat: aliq n. qdda reale absolutu, alij relatioem et horu aliq reale, alij rois superaddere volunt

Conclusio Veritas ē gformitas gcepty fralis cu re gcepta.

Aristoteles pro ea stle

Pa 6. 2do vde

Corollariu

Ad 1 fundamentu pro pa stia Respondetur.

Ad 2du fundamentu Respondetur.

2dum dubiu ē An et qd veritas actui cognitionis superaddat, et qui veritatem actus

Commentarius in Metaphysicam Arist. Disputatio 7a.

Conclusio 1a. Veritas nihil reale absolutum superaddit ex natura rei distinctum ab actu. Pb.

Dicendum 1o veritatem nihil reale absolutum superaddere ex natura rei distinctum ab actu. ita Suar. disp. 8 sect. 2 n. 6. Pb. si aliquid tale superadderet, id esset vel separabile vel inseparabile ab actu, si 2um, non est ex dictis ex natura rei distinctum; si 1um non erit absolutum, sed relativum: relatio n. cessat solo termino mutato, at veritas conceptus perit conceptu nihil mutato, et eodem modo rem repraesentante: perit inquam tum qua obiectum ad extra mutatum est.

Conclusio 2a. Nec aliquid absolutum reale sola ratione distinctum superaddit. Pb.

Dicendum 2o nec aliquid absolutum reale sola ratione distinctum superaddere. Pb. tum quia impossibile est intelligere actum plene constitutum superaddi aliquid reale absolutum ratione distinctum: nam si actum complete constituit, nihil illi superaddit; tum quia idem actus de vero in falsum mutari potest teste Arist. Cap. de substantia: id autem quod sola ratione distinctum est, reipsa separari non potest.

Conclusio 3a. Veritas non superaddit relationem realem fundatam in actu ad obiectum.

Dicendum 3o veritatem non superaddere relationem realem fundatam in actu ad obiectum. Pb. nam in pluribus actibus veris non genuine sunt omnia quae necessaria sunt ad tales relationes veluti cum obiectum actu non existit, ratione autem veritatis eiusdem rationis in omnibus et in quibus in quibusdam actibus adsunt omnia requisita ad relationem exigitur, tum in ea relatione consistit veritas non potest nam relatione absoluta mente fictura adsunt veri sunt actus illi sicut et alias verus est, quamvis hoc relatio non intercedat.

Conclusio 4a. Non superaddit relationem rationis. Pb.

Dicendum 4o non superaddere relationem rationis. Pb. relatio rationis non est nisi dum cogitatur, at actus illi veri sunt, etsi non cogitentur esse veri.

Conclusio 5a. Veritas dicit ipsum actum cognitionis et connotat.

Dicendum 5o veritatem dicere ipsum actum cognitionis cum suo finali repraesentato, illique nihil superaddere reale

De Ente in communi eiusque passionibus Caput 5tum De Vero.

intrinsecum, sed tantum denotare obiectum ita se habere, sicut repraesentatur patet ex dictis: Confirmatur: non verum dicit plus quam actus, nec tamen addit aliquid intrinsecum reale vel rationis ut ostensum; ergo tantum addit denominationem consurgentem ex conformitate talis actus cum obiecto. Unde patet ex mutato obiecto mutari veritatem cognitionis, etsi nihil in ipso actu mutetur. — Co.

Sed sunt qui negent actum intellectus eundem de vero posse mutari in falsum, quia cum copula significet praesens, si propositio vera est eodem tempore non potest fieri falsa cum non possit desinere esse, et non esse in tempore a. sequenti non potest illa propositio fieri falsa, cum illud tempus illa non signet, sed alia nova est quae falsa est. Sed isti ut bene notat Suarez non quae repugnantes sunt. Cap. de substantia: cognitio nostra imperfecta, et abstractiva, talis est ut durationem quam exprimimus et quod per copulam significamus non sit indivisibile, et sic determinata sed habet aliquam latitudinem rei cuius in una parte successionis sit ita res ac se habet quam in alia, atque actus in se nihil mutatus ob mutationem obiecti ex vero in falsum mutari. Dixi cognitio imperfecta et abstractiva nam perfecta et intuitiva qua res prout est in se in tali tempore momento cognoscit, de vera in falsam mutari non potest per mutationem actus quia talis cognitio determinatum tempus in indivisibili repraesentat. — Sed veritati hactenus explicatae videtur obstare quod veritas in actu sana, et actus vere talibus virtutibus actibus intellectualium, necessario aliqua perfectio intrinseca quam non habent alii actus v.g. opinionis fidei. Respondetur non ipsam actualem veritatem sive conformitatem istorum actuum, sed radicalem hoc est certitudinem vel evidentiam quae fundat veritatem actualem inseparabilem a talibus actibus. cum non est difficile intelligere actus illos qui aliquid ob suam obscuritatem incertitudinem et inevidentiam habeant veritatem actualem, tamen quandoque mutari eandem veritatem variabilem quae adeo

Quidam negant actum intellectus eundem de vero posse mutari in falsum

Obiectio repugnantes sunt

Nota

Veritati hactenus explicatae videtur obstare quod virtutes in actu sunt et actus virtutum intellectualium necessario aliqua perfectio intrinseca quam non habent alii actus v.g. fidei opinionis. Responsio.

et abē pl ffly vn· ob suā evidentiā et certitudinē habe-
ant actualē veritatē quanta tamq ppetualē, itaqz veritas ...
superaddit aliquā pfectionē realem actui sed m circa cu ...
separabilē quanto ē supponit magnā pfectionē ...
in alijs actibus q verō in falsū mutari pot.

2dum Dubiū ē Vtrū veritas sit tm in 2da operatōe intelle-
ctus an· v· et in 1a seu in simplici apprehensiōe· Tm in 2da
esse sentiunt Caiet· 1a· pte· q·16·a·2 et qdā alij Suarez du-
rand· in 1o dist 19 q·5· Vasq· in 1a pte disp 78· Cap·2· 1o
qa ita docet Arist 1o de interpretatiōe Cap·1o et 3tio· 3tio de
aīa text· 22 6 Met Cap· 2 2do simpliciter voces
nec vera nec falsa et ergo nec conceptus simpliciter· sed in· n·
ē rō vocū in signādo, et conceptuū in repntādo· voces n·
conceptibus subordinantur· 3tio ījua versantur circa idem subiectum
veritas, et falsitas et ījua, at falsitas n̄ datur in simplici
conceptu ut docet Arist 3tio de aīa text· 21 et 9· Met· Cap 7
et pat ex eo qa unusquisque conceptus ppriō obto n̄ potn
esse conformis, cū illud naali repntat, nec pt dici falsus
respectu alij q n̄ repntat· alias n· quiē conceptus esset verus
et falsus· ergo nec veritas ē in simplici conceptu, sed et in
simplici apprehensiōe veritatē ē volunt Soto· 1o 1 gener·
Cap· 19 et bo Capreol in 1o dist 19 q 3· a· 1o Fons· 6o Met·
Cap· 2· q· 6 sect· 4· 1o qa id Arist docet 3tio de aīa textu 26
et 9 Met· Cap· 7 2do simplex conceptus ē in repntādo confor-
mis rei quā repntat· ē a veritas conformitas conceptus
cū re· 3tio in intellectu n̄ ē compositio seu sed tm

Q 2dum Dubiū ē
Vtrum veritas sit tm in 2da
operatōe intellectus an· v· et in
1a

Tm in 2da esse senti-
unt 1o
Arist 1o annt·

probatur 2do rōe

3tio

Et in simplici apprehen-
sōe veritatē ē volunt
alij

probant 1o auct· Arist

2do rōe

3tio

simplex gceptq et hn pr illo veritas gfectior ē q's in nra co
positioē —— In hac gtrouersia placet mediū qd
tenet suar. disp. 8 sect. 2. ā n. 7. et gsistit in duoby dictis
1u. Aliquā veritatē ēē in simplici gceptu ubi est in centruū
operationibq. 2dū Veritatē specialē quādā rōe reperiri in
compositiōe qua n ē in simplici apprehensiōe pa gstat ex expll
scilic a rōe sba adductis, tum ex cōi mō loqndi, quo eum
diximq. pare verū gceptū hois q mām rōnalē apphendit, h
qa sicut verū aurū ē q ht verā auri ndam ita dr ve
rq etiā gceptq auri, q intentionalr verū aurū repnt
Vnd pat veritatē hanc simplicis cognitiois in re ēē trans
cendētalē tali enti accomodatā. at n. veritas in qouis ente
iuxta modū sua entitatis reperiatq. ēē. a. gceptq gsistat
in repntatiōe, veritas repntatiois in gceptu simplici est
veritas in essendo, seu transcendentalis gsta. 2dū dictū
etiā pat ex II. scilic et argmtis ā 1a sba allatis ex
qby absolute proi sba gbabilior mentō evadit: nā veritas
illectiua ut distinguitq a transcendentali solū ē in compo
sitiōe, nam illa q ē in simplici gceptu ut diximq ē transce
dentalis gsta Notetur a. circa gtem argmtū rta sba
magnā ēē disparitatē int gceptū simplicē Angeli et nrum
ille n. aequatur nrā compositioi veri n. id qd nos p com
positioēm cognoscimq, ille simpli cognoscit ac intuetur
rtaqz in illo veritas n. perius ē ac in nra compositiōe.
nr a. simplex gceptq talis n ē, ut p illū n intuemur

Ad hāc gtrouersiā placet mediū gsistens in regu Aliquā veritatē ēē in simplici gceptu

2dum Veritatē specialē quādam rōe reperiri in cōpositiōe qa n ē in simplici apphēsiōe pba pat

2dum dictū etiā pat

1a sba gbabilior

Circa 3tium argmtū rta sba Notā

Commentarium in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 7a.

difficultas est quomodo speciali ratione sit veritas in compositione

Sed difficultas est quomodo speciali ratione sit ve-
ritas in compositione ad quod R. D. S. Thom. ja. pte.

R. D. S. Thom.

q. 16. a. 2. veritatem peculiariter esse in compositione quatenus
illa ipsa veritas cognoscatur ad quam veritatem per compositionem
tantum intellectus sublime ut per simplicem notitiam intellec-
tus ad eam obtineat. Hoc enim dictum S. Thom. sic ita accipiendum
est quasi per compositionem veritas formaliter directe et in
actu signato cognoscatur. Hoc enim in directis propositionibus
falsum est et in reflexis quoniam sit verum, sed tantum intellectus
ad rem est quia et in simplici reflexa cognitione veritas

R. D. S. Thom. intelligendus

simplex ita fit quod per se eo igitur illius dicti est quod quando
intellectus componit aut dividit in actu exercito et
quasi practice ubi cognoscat veritatem. Hanc enim cognitionem ve-
ritatis in actu exercito non applicat suae a re intellectus
nisi quia uno simplici conceptu rem adaequate et distincte
concipere non potest, postquam illam confuse, et inadaequate concepit
ut eandem distincte et adaequate concipiat, attribuit
illi multa praedicata, sive re, sive tantum ratione distincta, et
quamvis semper intendat rem de re affirmare, idem tamen
facit in suis conceptis qualenus ?realiter repraesentant res. Sicut

similitudo.

enim in schola utimur vocibus loco rerum, quia ipsas res
non possumus ad scholam adducere, ita dum mente unum de alio
affirmamus eadem de eadem conceptibus loco rerum utimur. Similiter
igitur fit ut dum componimus unum rei conceptum cum
alio vel cum ipsamet alio in conceptu comparando

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Caput V. 3u De Vero.

rem ipsa simul comparens quatenus rem ut representabile
illa rem quatenus non representans quasi unu qd e cu re
representata ideoque qa rei in hi ut representata comparatio
est ipse quatenus in actu operando comparatur adeoque ve-
ritas seu conformitas quatenus ad se in actu operando cognoscitur
qm in simplici quaestu n fit quia illu n n cognoscit aliqd
alteri conforme unde est quod compositionem quasi absolute
sit directa, respectu tn simplicis e quasi reflexiua
du quaestus simplices inter se confert in qua collatione e
specialis veritas modo explicata

Corollarium. Compositio quasi absolute est directa respectu tn simplicis e quasi reflexiua

4tu Dubiu e Vtrum est in divisione veritas formaliter
ut. Ratio dubii e qa in divisione seu propositione negativa n cognos-
citur conformitas rei quaesitae cu alia, sed difformitas. Respondetur tn eam
illa veritate n sequitur aliqua in compositione quod propositio vocalis negativa
n minus e vera quam affirmativa v.g. pars ho n e lapis quam illa ho-
mo e anial, quod divisio qu in mente Rdt propositioni negativa, ta e ve-
ra, qm compositio q Rdt affirmativa ta n veritas e [illegible]
[illegible] Confirmatur ta [illegible]
[illegible] corporeum quam [illegible] utriusque iudicium aeque verum
[illegible] primum [illegible] posterius [illegible] compositionem. Fundamentum
dubitandi Rdo simul cognoscere conformitatem quae est vera [illegible]
est cognoscere difformitatem quae e quod per divisionem sit veru

8 Jun. a. p. 4tu Dubiu e Vtru est in divisione veritas formaliter.

Rdr affirmative.

Confirmatur.

5tum Dubium e an veritas n tm in speculativa sed
et in practica reperiatur, adeoque an detur veritas practica.
Ratio dubii e qa tota veritas est conformitas cognitionis
ad rem cognitam eiusque mensurati ad mensuram iuxta illud [illegible]

5tum Dubiu est an veritas n tm in speculativa sed et in practica reperiatur adeoque an detur veritas practica.

R. una datur.

Commentarius in metaphysicam Aristotelis Disputatio 7a

ex eo q[uod] res e[st] vel n[on] e[st] oratio vera vel falsa e[st], at practica notitia ad suu[m] obiectu[m] n[on] ut mensurabile, sed ut mensura se h[abe]t: ideo n[on] artefactu[m] aliq[uo]d veru[m] di[citu]r q[uia] arti seu ideae artificis conforme e[st] —— Nihilominus Dicendu[m] e[st] dari

2a sententia
Datur veritas practica
et veritatem practicam et p[robatur] ex eo, q[uod] artes et scientiae practicae sint habitus cu[m] vera ra[tio]ne operativi, et consequenter habeant sua principia et conclusiones veras veritate n[on] nisi practica, cum versentur circa obiectu[m] operabile m[od]o operabili Ad 1[um] r[espondeo] Dubitando R[espondetu]r

Ad 1[um] vera dubitatio
R[espondetu]r notitia tam practica q[uam] speculativa separari ad rectitudinem
notitia practica s[e]p[aratu]r p[otes]t separari ad rectu[m] ip[s]a t[ame]n in r[ati]one cognitionis et in r[ati]one causae, aut efficientis, aut exemplaris posterioris m[od]o e[st] mensura sui obiecti, adeoq[ue] ut sic n[on] proprie di[citu]r vera, sed efficax ad tradendu[m] effectu[m] in suo genere. priori v[ero] m[od]o proprie di[citu]r vera, et h[abe]t se ad obiectu[m] ut mensuratu[m] ad mensura[m], n[on] minus q[ua]m aliqua speculatio, q[ui]a ut sic n[on] e[st] causa sed

Explanatio
vera cognitio. quare in artificialibus abstrahendo ab actuali effectione q[uae] ut in genere praescribendo modu[m] v.g. aedificandi domu[m] n[on] ideo domus sic facienda e[st], q[ui]a ars dictat hoc m[od]o faciendam e[ss]e, sed potius dictat ideo ars ita faciendam e[ss]e domu[m] q[ui]a talem constructionem, ex sua na[tur]a ad certu[m] finem domus postulat, et conseq[ue]nter n[on] notitia practica obiecti, sed obiectu[m] notitiae mensura e[st] eius idem obiectu[m] q[uod] ut in r[ati]one effectus respicit ab arte efficiente q[uae] mensura habeat ideam artis, verusq[ue] dicatur q[ua]tenus arti dilatamini conforme e[st] —— Ad 2[um] de veritate cognitionis ita explicabo

3tum Dubium
Quid sit veritas transcendentalis et q[uo]t veritas superaddat
3tum Dubium e[st] q[uo]d sit veritas transcendentalis

De Ente in communi eiusq; passioni-bus Caput viiu De Vero

et qd enti superaddat.

Conclusio pa. Veritas n e aliqua pfectio realis absoluta distincta ex n re ente addita ab ipso saltem roe distincta.

Dicendu e pa. veritate n e aliqq pfectoem reale absoluta vl ex n re enti addita ab ipso saltem roe distincta e q quoda recentior psitas q quid ex s. Tha. q. pa. d veritate a 8 et capreolo in pa. dist. q. 9. 7. colligunt sed male intrabat suar. sect. 7. n; 6. secunt. n. supra dicta e veritate in suali ignare ipsu ens vl subie negatoe illa c. s. Thi Capreol. et antiqq qui psito dixerint veritate e reale pfectoem nisi ipsius entis n aliqua aliam roe multo minq ex naa rei distincta ab ente

conclusio pb. q etia argumentis quibq pbatu e de passionibq in coi, et d unitate in spe nihil reale absolutu superaddere enti

Porro hac gelus pb. yedem argumetis qbq pbatu e d passionibq in coi, et d unitate in spe nihil reale absolutu superaddere enti. Huiqs q reale absoluta pfectoem nulla assignare possimq cu veritate ni p respectu aliquo ad illectu nisiq explicare

Conclusio 2da Veritas e addere enti q formalis relatoem ad illectu sive reale sive roi e q multor

Dicendu 2do veritate n addere enti q formalis relatoe ad illectu sive reale sive roi e q Thra. pa q gentes cap. 60 et multor psitas ad Vasquezu in pa pte. disp. 77 cap. 3. quorum alij veritate dicunt consistere in relatoe rei ad quecunq illectu quatenus ab illo pt intelligi sicut e, qua relatoem vocant intelligibilitate, et alij qdem reale alij roi alij deniq mixtu reale, mixtum roi iuxta gditoem extremorum esse volunt. Alij v. dicunt n e relatoem ad quecunq illectu, sed vel ad divinu vel ad illectu creati artificis vt res naales dicant vera p relatoem ad ideas divi-nas cui conformes st: artefacta v. vera dicantur p relat ad idea artificis cui r dne. Sed pb. gelus pa et relatoe roi, q veritas convenit rebq, cu res st vera nemine cogitante

pb. gelusio de relato roi

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis.

Disputatio 7a.

8 Arum. p. m. ... gõ n̄ pt bē relaõ rōis q n̄ ē in qū cogitaõe. rdo
pb. rto. d[illegible] ... rt realis po qa in Deo n̄ pt eē relaõ [illegible] realis ad ali
...ci po quem intellectũ et tn̄ dr̃ in eo eē a veritas ut ē passio entis sed
rdo relatio realis. rdo nec in ente creato hoc dici pt. vel n. hr̄
relaõe similitudinis, vel effectivi ad causam; n̄ pt qa talis tn̄
ē inter ea q in nãa conveniunt, n̄ 2dũ qa relaõ effectivi
ad causam alia n̄ ē quã q perfectio realis actionem, quã agens
efficit effectũ, at ideo n̄ attingit effectũ aliquã actõe distincta
ab actõe externa artificis, et ideo dr̃ potius tingere actõem. 3a
gõ et in effectu n̄ pt eē relaõ realis peculiaris ad ideã
q veritati cõstituat, ptqs q hac relatõe admissa prius in
nãa res sit vera, qã referatur ad ideã n̄. n. res ideo
vera ē qa refert ad artẽ et ideã artis, sed qa in se ta
lis ē qualẽ idea repñtat. accedit cessante actione relatõe,
effectus perire, et tn̄ veritatẽ manere. rtio habitudo ad scio n̄ hr̄
relatõem realẽ, sed tn̄ ē denominaõ extrinseca. gõ et in
telligibile n̄ hr̄ relatõem ad intellectũ q dicatur intelligibilitas
res. n. aliqua intelligibilis et vera est absq nullo intellectu actu
cõi. Dicendũ rtio veritatẽ transcendentalẽ signare ipsã
entitatẽ rei cõnotãdo quempiã intellectum, cui talis entitas cõ
formis, qualenus ab ipso repñtatur, vel repñtari pt q sub ō
ra [illegible] sub. ... a n. [illegible], ideoqs in re obi n̄ [illegible]
explicatẽ sentit Caiet. ... pl. Dominus
sn superaddit aliqd reale aut rōis enti vel formali, nec ne
gatõem ... qa ab ōibq quarum veritas ... [illegible] p
habitudinẽ ad intellectũ; ... qa falsitas, potius ē negaõ

Subvenit aptiõ

Conclusio 2a
Veritas transcendentalis
signat ipsã entitatẽ entia
cõm rei, cõnotando quempiã
intellectũ, cui talis entitas con
formis sit, conformis qualenus ab
ipso repñtatur, vel repñtari
pt.

probatur.

De Ente in Communi eiusque passionibus Caput VIII. De Vero

rei quidem oppositum positiue ueritas, nec tamen denique solum aliquid explicare dicit, tum quia alias ueritas rebus non esset in-trinseca, tum quia et extra rationem operis uera esset, supposito ut ueritas id ipsum enti gnotando tamen ad operis cognitionem a qua posset repraesentari quod ut est in re. Circa hanc doctrinam sac. Notet. — Circa traditam doctrinam Notet. [praxis?] ...
pro ut Veritatem transcendentem quae ut conuenit enti in communi possit explicari tam per actualem quam aptitudinalem conformitatem ad intellectum, uel diuinum, uel creatum in ratione cogniti et cognoscibilis: si uero de ente tamen creato aut artificiali loquamur et in ratione causati et causae, seu mensurati et mensurae. Explico, omne ens et in creatum, semper quod ut ens sit cognoscitur ab intellectu diuino, adeoque in ordine ad intellectum diuinum res non minus — Declaratur Notabile
uera per actualem conformitatem, quam cognitio uera est per actualem conformitatem ad rem. Respectu uero creati intellectus, omne ens saltem tale est, ut ab illo possit cognosci pro ut est, adeoque per connotationem talis conceptus in potentia, quodlibet ens uerum est, seu conforme intellectui creato, nec tamen omne ens sibi se habet ut effectus, adeoque ut aliquid mensuratum ad intellectum, cum Deus non possit causari aut mensurari. Quare ueritas quod ut est transcendens est tamen conformitas rei ad intellectum ut cognoscentem, non ut ad causam uel — Corollarium. Veritas ut transcendens est tamen conformitas rei ad intellectum ut cognoscentem, non ut causam, uel mensuram.
mensuram uera quia omne ens creatum ab intellectu diuino tamquam a causa per se dependet et omne artificiatum ab idea artificis creati, ideo ueritas entis creati recte sit diuini conformitas illius ad ideam illius, aut artificis creati tamquam effectus ad causam [...] uelissima et simplicissima rationem ueritatis — 3tium Notabile

Tractatus in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio pa

transcendentali ... in eo q res sit talis ut poss.

3tium notabile — repraesentari ab intellectu qualis e. Unde perfectissima veritas e in ordine ad intellectum divinum, cum illius cognitio omni creata longe perfectior sit.

Primum Dubium e quomodo se inter se habeant veritas cognitionis et transcendentalis. R. tum neque. — Primum Dubium est quomodo se habeant veritas cognitionis et transcendentalis. R. Ita eadem res hac sensenda est, quae e veritatis cognitionis nequaquam de transcendentali. Haec n. e

Veritas cognitionis neque e transcendens. — inseparabilis ab ente, illa v. a cognitione quanta ex se est separabilis: obiecto n. mutato separatur, et si a quibusdam actibus e inseparabilis, id fit quia ipsa res, vel in se, vel quatenus sub iudicium cadit e immutabilis. Itaque consequenter in hoc iudicio apparet

2dum Consequenter in hoc iudicio reperitur veritas, una transcendentalis, altera cognitionis. — esse veritatem, unam transcendentalem, alteram cognitionis, quam accidentalem, aut formalem vocant: hanc n. cum iudicium ex vero falsum fit amittit, et tamen cum ens sit, adhuc verum dicitur veritate transcendentali, quod in eo consistit quod tale iudicium habeat veram tamen vera iudicia, seu habeat conformitatem cum propria quadam in ductu intellectuali, quod idem proportionaliter dicendum est de vocali propositione falsa, quae tamen fit vera ostentio propositionis. Itemque nomen

3tium Nomen veritatis primo impositum est veritati cognitionis. — veritatis primo impositum est veritati cognitionis, tum quia frequenter haec vox ab Aristotele Meta. in fine et saepe alibi dicitur veritatem tamen esse in intellectu non in rebus, tum quia iudicium hac veritate carens simpliciter falsum dicitur licet habeat veritatem transcendentalem. Atque res ab hac veritate cognitionis, analogia

4tum Res ab hac veritate cognitionis analogia attributionis extrinseca dicuntur verae. Haec n. et attributio non constituit veritatem rei per se. — attributionis extrinseca dicuntur verae, haec tamen attributio non constituere veritatem ut e passio entis. Nomine haec passio qua dicitur tamen a analogia, respectu eius quod in se habet veritatem

De Ente in communi, eiusque affectionibus. Caput 3um. De Vero

et eius q[uo]madm[odu]m caus[a], vel signat[um], ita veru[m] veritate cognitio[n]is, d[ici]t[u]r analogu[m] respectu iudicij in se habe[n]tis veritatem rei causantis, seu fundantis illam, vocalis p[ro]positio[n]is eandem significantis. Posterior pars p[ro]b[a]t[ur] tu[m] q[ui]a est haec d[e]nominatio

Posterior pars prob.

in entibus, et entibus om[n]ibus conuenit, na[m] est veru[m] o[mn]e bonum no[m]e

equiuo[cum] tu[m] q[ui]a veritas n[on] e[st] t[antu]m d[e]nominatio extrinseca, sed

est entitas realis ut supra p[ro]batu[m] est. Tu[m] no[m]en veritatis a veritate cognitio[n]is translatu[m] est ad veru[m], q[uod] ut est passio entis et signat entitatem co[n]forme[m] intellectum actu vel pot[ent]ia concipienti rem q[uod] ut est

se sua a p.
3° t[ame]n
no[me]n veritatis a veritate cognitionis translatu[m] est ad verum q[uod] ut est passio entis, et signat entitatem conformem intellectum actu vel potentia concipienti rem q[uod] ut est

Differt a haec d[e]nominatio ~~ab illa~~ ab illa in p[ri]ori dicto explicata q[uo]d illa sumatur p[ro]ut est a veritate extrinseca haec [illegible] ab entitate rei habente conformitatem ad intellectum, quare nihil

Corollariu[m].

[illegible] d[ici]t[u]r veru[m] q[uod] sit conforme rei nec tamen d[ici]t[u]r veru[m] a veritate rei, sed a suo [illegible] quotando simul obiectu[m] clare habe[n]s veram similitudinem, ita res d[ici]t[u]r vera q[ui]a est o[mn]e conformabile p[ro]prio conceptui, d[e]nominatio n[on] sumitur a veritate conceptus sed ab entitate ut est sub conformitate ad intellectum q[uae] res i[n]t[ellec]t[a] p[ro]b[a]t[ur] q[ui]a q[uo]d causat p[er] mentem veritatem cognitionis a representatio[n]e illius, res ad quae diceretur vera p[er] conformitatem ad conceptum repraesentatam. Tertiu[m]

Tertium
Verum ad veritatem cognitionis et transcendentalem n[on] est analogu[m] attributionis.

Veru[m] ad veritatem cognitio[n]is et transcendentalem n[on] est analogu[m] attributionis, sicut sanu[m] e[st] respectu animalis et Medicinae. Ra[tio] n[on] est verum [illegible] veritatem transcendentalem, est suo modo intrinseca entitati sicut veritas cognitio[n]is cognitioni, et igitur veru[m] respectu illius est [illegible] veritati aut aequiuoce aut analogu[m] p[ro]portio-

Item respectu illius est [illegible] veritati aut aequivoce aut analogum proportionalitatis

nalitatis q[uo]d sicut veritas cognitio[n]is requirit rem ita se
h[ab]e[n]te[m] sicut intellectus dicit, ita transcendentali talis entitatem rei requirat q[uo]d possit adaequari p[ro]prio conceptui. Tertium nul-

Tertium

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio 7a

Prima. Nulla falsitas opponi veritati transcendentali.

Cum falsitas proprie opponi veritati transcendentali, atque adeo nec in rebus ipsis, nec in simplicibus conceptibus aut operationibus ... proprie dicta falsitas reperiri; cum non verum sit adaequatio ... entis, fieri non potest ut aliquod ens falsum sit falsitate veritati transcendentali opposita. Quod si aliquando res dicantur falsae, id per quandam analogiam vel metaphoram fit duobus fere modis.

Si aliquod ens falsum dicatur, falsitate veritati transcendentali opposita, id per quandam analogiam vel metaphoram fit duobus fere modis.

Primo quando aliqua res habet magnam similitudinem cum alia, praebet occasionem falsi iudicii vel existimationis, unde aurichalcum dicitur falsum aurum, non quia sit deficiens a ... vero auri, et multo magis sit falsum aurum, sed quia externa quadam specie quae ab auro difficile discernitur. Hoc modo Philosophus 5 Metaphysicae textu ... ait quaedam falsa dici quia natura sua apta sunt ut videantur esse quae non sunt aut qualia non sunt, ut picturae in somnia. Eodem modo ... obiectum falsum enunciationis et ab ea extrinsece falsum dicitur, tale tamen obiectum, cum obiectum est in intellectu, ita falsum est: potentia currere, cum sedet. Hoc modo ... *Secundus modus.*

Tertius. Tertius cum aliquid falsum dicitur quia non est conforme arti; quae falsitas in artefactis locum habet, non tamen est propria sed tamen metaphorica vel ... aut idea talis artefacti in artifice imperfecta fuit et tunc artefactum est conforme suae causae seu ideae a qua procedit, licet non sit conforme ideae alicuius perfecti artificis, neque ab hac non procedit; itaque respectu eius falsum dici non potest. Aut idea in artifice fuit perfecta, et tamen artefactum ... imperfectum quia ab illa non processit, sed vel imbecillitate potentiae exequentis vel ab alio impedimento extrinseco, atque artefactum

respectu falsi idea q in quantu ab ea recedit falsu
n est q potius aliqd propriè aliqd malu est, seu caret,
debita perfectione quã falsu, q tn artefactu solet dici veru
q arti conforme est, ita q arti semper complet deformado alia
n ex eo q ab arte recedunt difforme ut falsu dr. sed
falsitatê, proprie tn reperiri in compositione, et divisione
intellectus, ut ea mea se compromit q in re n est dcit disiuncta
aut coniungit q divisa est. tunc n. est difformitas intel-
lectu, et rem cognitã in quo consistit ratio falsitatis, et d
hac falsitate qd aliud superaddat, et quomodo n cognoscitur
ea q supra d de veritate cognitionis diximus et simili
proportione servata quetale dda est. Hoc tn notes
intellectu in assensu falso, circa falsu tãq verum versari,
n.n. sibi apparet veru, nusqs assensu praeberet, falsu qua
tale cognitu, n assensu, sed dissensu causat q dissensus verum est.
Item in dissensu veri veru tanqs falsu obiicit intellectui alias
n dissentiret et ni appareat quomodo veru est illud intellectus
tn assentiri vero, et dissentire falso: communis n. est opinio asse-
tiatur ni ei q talit sit veru, nec dissentiat fal ni ei
q sit falsu. Hic et mit fr veritatē, et falsitatē si cõparetur
circa idem, eadẽ esse oppositio quã ut docet S. Thomas pa. p.
q. 17. a. 4. ex Arist. 4. met. text. 27. ubi dr falsu esse
ex eo q iudicatur esse q n est, vel n esse q est. quare utrumqs
aliqd positivum est. Est falsitas, et sua manifestatione et q illec
sui mala est, q qs in re involet negationem, negatio dici posset

Caput VIII^m
De Bono

q bonitas q alia passio entis est nec relatio rationis,

Verû. falsitas generaliter tn reperitur in compositione et divisione intellectus

intellectus in assensu falsi versa falsu tãqs verum versari

In dissensu veri veru tãqs falsu obiicit intellectui

Falsitas et veritas positiva est.

Bonitas entis distincta et ente et nihil superaddat

nec reali, nec aliqd absolutu reale enti superaddit, cuiq intrinsecu, tum re, tum rone distinctu sit, satisfac oppositi argmtu qd ucia passoes in coi et unitate no ciue ntale in spe iapa nsi cumq fini go supponit ul ddco qd bo intat ipsu ens includat sicut d uno ostensu est d ubi o.

Dubitatur 7o qd enti bonu superaddat Rno.

Dubitatio 7o gd enti bonu superaddat Rnr. superaddere raq quenientia, q tn ppie n est relao, sed im portat in alio ntale quda inclinatoq, capacitate uel co nexionem cu tali pfectoe, ita ut bonitas sit ipsa rei pfectio dentiali connotado tale quenietia. ita Durad. in 2do dist. 24 q 3a. Herueq quodlibeto 3tio q 2. Suar. disp. 10. sect. 3a. n. 12.

Probatur Rnio

Pb. bonu n tm dicit pfectoem entis q bonu dr, aliar. n. ens et bonu sinonima essent, atq bonu entis passio n eet, nec tn aliqd illi intrin secu superaddere pt. go nihil supra qs hac quotao. Cofirma

Confirmat.

tr qa sic optime explicat quomo eadem res sit uni bona, et alteri mala, dicat. n. uni bona quatenus pter sua pfectioe quotat in altero re inclinatoe quda et capacitate ntale talis pfectois, mala. u. al teri qa quotat in illo negatoem talis capacitatis. Sed

c Sua. p. m. Sectio

huic doctrina obijci pt ratem boni n uni adquate explicatu bonu. n. 2plr sumit, absolute seu g ut res in se bona e, et relate seu g ut alteri bona e. hac rao. u. boni annexa n bono absoluto, sed tm relato bono sit quenire. Sed hac

Sd obiectoem 2plex est Rnio

obiectoem 2plex pt ee Rnio pa e qua probabile darem flex eo dict Suar. n. 17. bonitate tm ee descripta

Caput VIIII De Bono.

q ut ē passio entis: ēē .n. tm̄ passoem relalē sumptam
hoc .n. tm̄ modo distingui bonū ab ente, et oī enti et
Deo conuenire: bonū .n. absolute sūptū, n̄ ē passoem entis,
cū ab ente n̄ distinguatr, et ad oēs bonitā permeat. bo-
nū .n. sic sūptū idē ē q. pfectū impossibile .n. ē ens cū enti- *quapropter se ens cū entitate concipi, et n̄ concipi cū pfectoē essentiali*
tate concipi, et n̄ concipi cū pfectoē eius essentiali. Et a summi bo-
nū, q ut idē ē q. pfectū q pfectoē essentiali, si n. sumatr,
p pfectoē rei integrali, aut et accidentali, etsi ita distinguatr
ab ente, tn̄ eius passio, q cū ipso convertatr n̄ ē: n̄ .n. oē ens
ē integrale, aut accidentale pfectū. Et qo sumi q pfecto
essentiali, et sic signat ipsā essentiā entis, et consequenter tamq̄ sine
nimū eiusq. passio n̄ ē, eadē rȯ sic ēē pt, et ad q in *dicta exponuntur*
se bonū ē signare pfectoem connotando aliqd sibi conueniens ut illa
pfectio, q etsi siue pfectoē accidentabili ubi pfectio a re
q pfecta dr distinguitr, fle intelligatr, nā cū qo in se dr bo-
nus morali, signatr pfectio virtutis, connotādo in hoc capaci-
tatē, aut ordinatem ad ipsā, tn̄ in pfectoē essentiali ubi res
q pfecta dr a pfectoē n̄ distit, difficultr hoc conuenientia aut
connotdo applicatr. Dicendū tn̄ ē cū Suar. n. 15 qm̄uis in *Conclusio dr. Quā bonū absolutū et relatiue n. re n̄ sit distinctio, tn̄ a nobis concipitr p mō distinctionis*
re n̄ sit distinctio, tn̄ a nobis concipi ad modū distinctionis
p mō fōe denoiantis, et rei denominatae et ideo signare
illā formā ut pfectoem accomodatā ei in qo existit, et ita
distingui tale bonū ab ente saltē roē, Coterū prior Ro
multo expeditior: hoc .n. ut minus Suar. potius dabatr ut
aliqd quadratr coi mō loquēdi, et concipiendi — Ex
Dictis patet. etsi bonū et appetibile formal fundamētali eadem *Corollariū. Etsi bonū et appetibile fundamentali idē sint; formali tn̄ differunt.*
sint differre tn̄ fōali: fōalis .n. rȯ bonitatis n̄ consistit in de-
nominatoē extrinseca ab appetitu, siue innato, siue elicito

Tractatus in tres libros Aristotelis de Anima Disputatio 1a

sed in tali perfectione quae alteri convenient, est unde ratio appetibilitatis: quare sicut res dicitur visibilis quia colorata et lucida est, ita ideo aliquid appetibile est quia bonum, Unde S. Tho. 1o Ethic. Cap. 1o illam tradit definitionem Bonum est quod omnia appetunt ait de a posteriori.

Pulchra similitudo

2dum Dubium est quomodo bonum gustaturum cum ente Resp. gusti esse absolute simpliciter contra Manicheos qui quandam creaturas ex se malas, et a malo Deo generatas esse contendunt quos refellit Aug. lib. de haeresibus haeresi 46, et in plu ribus opusculis contra Manicheos. nam 1o Genesis dicitur vidit Deus quae fecerat et erant valde bona. et 1a ad Thimot. 4o omnis creatura Dei bona est, cuius ... bonitate ut divinae perfectionis bonitate Dei, integrali, accidentali rei convenienti omni enti, cum illi competat talis bonitas ... inseparabile ... bilis est quia impossibile est ens reale ... 2a pars ... esse contraria

2dum Dubium quomodo bonum gustaturum cum ente
Resp. gusti esse absolute simpliciter contra 1a pars probatur

2da pars probatur

2da pars quia in rebus nam maximus est accidens est convenienti ali cui substantiae sicut calor quae aquae non est conveniens est tamen igni, immo et aquae secundum naturam calidae. Item iudicium erroneum contra me est erroneum intellectum conveniens non est. tamen est iudicium seu repraesentatio intellectui tali obiecto est conveniens intellectui, et si de similibus substantia ut composita ex natura et forma ... quae ut in tamen natura et hoc illi, sed et utrisque unio, immo et totum compositum utrisque est, et utrique parti totum conve niens est tum modo quem convenientia extendi potest ad omnia substantia increata et inmortale quae talis ex natura et ... forma ... nalitate componitur, vel forma quibus proprietatibus in eas affe cta est

De Ente in communi eiusque passionibus. Caput VIII. De Bono.

Vtrum Dubium e[st] sumatione bonum transcendat, q[uo]d bono ut abstrahit ab honesto delectabili et utili, arguitur op[positum] ... Aristoteles R[espondetur]: sumi abstracte ita ut dicat duas bonum sive sit honestum sive delectabile sive utile, et potest tamen sumi [illegible] p[ro] bono honesto in genere moris sed non quatenus illigatur. Notandum e[st] bonum honestum aliud esse morale q[uo]d solum naturae rationali quatenus libere operatur et rectam rationem operatur conveniens e[st], aliud vero naturale, q[uo]d cuiusque naturae conducit convenienter et commodum e[st] q[uo]d tamen in materialibus q[ua]m rationalibus reperitur, et dicitur bonum naturae, hoc vero bonum in omni ente sive creatum sive increatum, sive rationale sive irrationale reperiri satis probatum e[st] priori dubio, cum ostenderimus omne ens tam in se, quam alteri alicui bonum esse. Addo hic et Deum dici in se complectissimus tale convenientia partium inter se, aut cum toto fieri non possit, et tamen summum bonum in se conveniens creaturis, non ut est tali earum perfectio, secundum genus efficientis et finis, quatenus ab illo omnis perfectio creata pendet, et ad eius gloriam vel imitationem quoquo modo ordinata e[st]. Unde Aug. 8 de Trinit. Cap. 3 dixit Deum esse bonum omnis boni. creaturae vero dicuntur per se Deo convenienter non quatenus efficienti, aut finali ut pendet, sed quatenus et opera ipsius decora, et eius bonitati ac sapientiae consentanea. Unde et facile intelligitur quomodo una res vel substantia possit esse alteri conveniens, quatenus aliquo modo confert ad esse, vel ad perfectionem, aut pulchritudinem eius, vel ad communicandam bonitatem quam a Deo accepit, eiusque alteri exornandae. Unde bonum est diffusivum, seu communicativum sui. E[st] igitur haec bonitas naturae intrinseca et

3tium Dubium e[st] sumatione bonum transcendat, q[uo]d bonum ut abstrahit ab honesto delectabili et utili.
R[espondetu]r.

Verum non illigatur Honesto bonum honestum in specie.

Notandum Deum dici summum bonum, et quomodo.

Quomodo una res vel substantia possit esse alteri conveniens.

Bonum est cui diffusivum seu communicativum sui.

[margin:] Q[uonia]m utile et delectabile magis particularia et utilis bo[ni].

utilis latiq[ue] extq[ue], cu[m] bona utile, et delectabile, magis particularia sint, nec ita p[er] se bono: na[m] utile ad ho[nestum] pertinet, aut delectabile tanq[uam] mediu[m], utilis: delectabile a[utem] q[uo]nia[m] c[on]iu[n]cta est ipsa delectat[i]o, n[on] p[ro]p[ter] se, sed p[ro]p[ter] bonu[m] nat[ur]ae e[st], sed n[on] tanq[uam] appendix et c[om]me[n]tu[m]. Q[ui]a n[on] bonu[m] de quo delectamur sem[per] e[st] bonu[m] honestu[m] sive moris sive nat[ur]ae

[margin:] Ratio ... 3a

q[uo]d proinde delectabile d[icitu]r n[on] idu[m] se, sed t[ame]n q[uo]d ut sumitur cu[m] delectat[i]o[n]e q[uae] sola c[on]iu[n]cta est r[ati]o[n]em bonitatis distincta[m] ab honesto et

[margin:] vel

alijs. Hinc pat[et] boni analoge bo[num] principale q[uo]d est honestu[m] e[ss]e, ut[ilia] vero alijs u[t] minus principale et p[er] habitudine[m] ad honestu[m].

[margin:] Ex dictis de bono fere colligitur q[ui]d de malo se[n]tiendum sit.

[margin:] Ratio mali contra opp[ositio]ne p[er] ... bonu[m] e[st] aliq[ui]d positivum n[on] pura negat[i]o.

Ex ijs q[uae] hactenus d[e] bono dicta sunt fere colligetur q[ui]d d[e] malo se[n]tiendu[m] sit, in oppositoru[m] eade[m] sit r[ati]o. Notetur t[ame]n hoc malu[m] f[or]male, n[on] e[ss]e aliq[ui]d positivu[m], q[uia] positivu[m] quatale bonu[m] e[st], nec e[ss]e puram negat[i]o[n]em: alias n[on] o[mn]is creatura haberet malitia[m] aliqua[m] q[uia] caret aliqua p[er]fect[i]o[n]e sibi t[ame]n minime debita, c[on]seq[ue]nter malu[m] f[or]male e[ss]e privat[i]o[n]em p[er]fect[i]o[n]is alicui debitae. Dico.

[margin:] 2dum. Cu[m] ens sit bonum essentiali p[er]fect[i]o[n]e n[on] dari malu[m] sui bono oppositu[m]; dari malu[m] absolute in se oppositu[m] bonitati integrali, vel accidentali.

2du[m]. Cum e[ss]e ens sit bonu[m] essentiali p[er]fect[i]o[n]e n[on] dari malu[m] sui bono oppositu[m], alias daretur res t[ame]n habens esse[n]tia[m] q[uo]d implicat; dari t[ame]n malu[m] absolute in se oppositu[m] bonitati integrali, aut accidentali, cu[m] saepe res p[er] aliqua integrante, vel accidentale sibi debito careat. 3tiu[m] e[st] unam

[margin:] 3tium. Q[uo]d ex una alteri mala f[or]male n[on] d[icitu]r r[ati]o[n]e positivi q[uo]d in se h[abe]t, etiam si denominative mala dicantur sed ipsa privat[i]o p[er]fect[i]o[n]is et oppositio dicit[ur] mali.

alteri mala f[or]m[a]l[ite]r n[on] dici r[ati]o[n]e positivi q[uo]d in se h[abe]t, etia[m] si in denominative mala dicatur qualemus aliquo m[od]o causat mali, sed ipsa[m] privat[i]o[n]em p[er]fect[i]o[n]is, qua[m] in altero causat aut careat debita p[ro]port[i]o[n]e int[er] ipsa[m], et alteru[m], f[or]m[a]l[ite]r ac p[ro]prie malu[m] e[ss]e. 4tum bono honesto moris opponi bo-

[margin:] 4tum. Bono honesto, moris opponi malu[m] culpae seu turpe et in honestu[m].

nu[m] culpae, seu turpe et inhonestu[m]. bono u[er]o naturae

malu nãale, seu ut Suar. illud appellat sect. 2. n. 7. malu
p se euitabile, odione dignu; bono u. delectabili malu in
iucũdu, seu molestũ. Caeterum malu dr siue nãale, siue
in iucundu, quatenus aliqa infugit bono utili u. nix oppo
nitr peculiare ẽ malu inutilitas n. n ẽ priuaõ, sz negaõ
ẽ. nã aut res aliqua ex sua nãa inepta ẽ ad aliquẽ
finẽ, et inutilitas negaõ ẽ, aut ex se apta ẽ, et p accĩ
dens illa aptitudinẽ caret, tũ u. inutilitas ẽ potius malu
nãale, quatenus illa res caret aliqua pfectiõe nãali; si tn ali
cui abeat peculiare malu bono utili opponere, id pbabili
dicere poterit mala inutilia ẽ, q ũ ex se apta ẽ debe
ant ad aliquẽ finẽ acqrẽdu, ex accidenti aliqd facta sunt
in improportionata, ita ut sz nec malitia sit in ipsis spci
ẽ ẽ nãalis dici poss; tn in ordine ad finẽ inutilitas dicatr

Bono naturae opponitur malu nãale, p se euitabile odio ue dignũ. bono u. delectabili malu iniucũdu seu molestũ.

Bono utili nix opponitr peculiare malu

pbabili qz bono utili opponere sit malu inutile in qo sensu sit.

Disputatio IIa

De Ente increato, seu DEO.

Diuisio entis coĩs suprã adquate in Deu et crea
turã: ẽ. n. ens aut creatu aut increatu seu Deus ẽ q
diuisio ex nãa rei membra pa accepta. pter illa n. q hac
tenus enti in coi quenire ostendimq, nihil fere coẽ ẽ
Deo et creaturis, etsi ipse creaturae multa alia ha
beant qbz inter se queniant. quare ente in coi explicato
volo statim ab ente creato seiugitr ens increatu, ut
eius rõe separatim explicata, deinde q creaturis adhuc coia
sunt distinctius explicari poscint. Porro hac entis diuisio
pluribz modis, qbz tn in re queniunt solet efferri: Dr n.
diuisio entis in ens à se et ~~sub~~ in ens ab alio. in
inni. et qtingens; in ens p essentiã et p pticipatioẽ,
in puru actu, et ens potiale, in ens infinitu ẽe essentia

Ens coiter sumptu diuidi in Deu et creaturã.

Entis diuisio diuersis pluribz modis, qbz tn in re queniunt effertr.

Commentarii in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio 7ta.

In quibus tradidit ... membrum Deus et reliqua creatura intelligi

et ens finitum et in orbe a istis divisoribus ... 7a membrum Deus, et reliqua creatura intelligitur qua ratione qualis sit haec divisio entis. Respondeo de divisione analogi ita ...

Quaeritur et ... quae sit haec divisio entis analogi ...

... q. 13. a. 5. et ... quos sequitur ... disp. 28. sect. 3. n. 10 ... haec analogia attributionis ... talis, ut in uno tantum sit intrinsece ratio entis in altero ... tantum ... extrinseca qua denominantur creata ... entia ... per propriam suam entitatem entia sunt; sed analogia ... in eo est, quod ratio entis ... primario conveniat Deo et reliquis per essentialem habitudinem ad Deum creaturis: cum enim ut supra ostensum ens in omnibus illud quod entibus intrinsece includatur nec propriae per additiones alicuius et ... rationem determinetur, creatum autem ens ... suam rationem, dicat essentialem habitudinem ad Deum, et ut ens illam dicit, atque entis ratio non simpliciter eadem ratione conveniat increato, et creato, sed quasi ex se postulabit talem determinationem ut uni conveniat cum habitudine essentiali ad aliud. — Ex dictis patet primo minime esse audiendos

In quo consistat analogia

Corollaria primum minime esse audiendos qui divisionem entis pure aequivocam esse volunt

qui ens in hac divisione pure aequivocum esse volunt, cum contra ... aliquis conceptus obiectivus aliquo modo communis Deo et creaturis ob veram aliquam similitudinem quam in ... ratione et illorum

Falsum esse dici quod ens sit volunt esse analogum proportionalitatis

qui ens sic volunt esse analogum proportionalitatis, cum in neutro analogato, ratio entis metaphorice tantum reperiatur ut fit in talibus analogiis. Atque minime probabiliter sentire

Male sentire qui ens respectu Dei et creaturae univocum esse volunt

Scotum in primo dist. 3. q. 1. cum suis, quod ens respectu Dei et creaturae univocum esse velit: eius fallacia ... ex illecta ... modo loquendi ... cum istius divisionem: nam cum ens habeat unum conceptum obiectivum, si-

De Ente increato seu Deo. Caput 1um Deum esse demonstratur

Ne dubio [illegible] propter similitudinem cum univo-
cis; quia bene inaequali descendit ad inferiora, cum habitudine
essentiali unius ad alterum, merito in 1o, sed minimo analo-
gorum ordine ponitur.

vt Aur. a p

Caput 1um.

Deum Esse demonstratur.

Non solum de fide est Deum esse, sed etiam ratione naturali demonstrari potest, ut docet S. Thom. 1a parte q. 2. a. 2. et alii communiter Theologi omnes. Praecipua ratio est haec; omne ens aut est factum aut non factum, sed non possunt omnia entia esse facta, ergo datur aliquod non factum seu increatum, quod Deum dicimus. Maior evidens est, cum ex duobus contradictoriis unum sit alterutrum cuilibet enti conveniens. Minor probatur. Quia omne factum ab alio est factum, nam omne quod fit supponit esse id a quo fit, cum non ens non habeat vim agendi, id autem quod fit non supponit se esse, sed non potius non esse a quo recedit per fieri, vel igitur illud ens a quo factum est, inde factum est, vel non est factum, si non ergo increatum est; si factum ergo ab alio, de quo eadem redit quaestio, ut nimirum aut tandem sistendum sit in quodam non facto, aut in infinitum sit procedendum, aut circulus committendus, at nec circulus, nec processus in infinitum possibilis est. Non circulus, hoc est ut aliquid a suo effectu fiat, tum quia aliquid seipsum mediate produceret, tum quia in re quae alia fiunt supponunt esse, et consequenter quod facta sit, si per effectus fit etc.; fieri autem non potuit, nisi ab eo quod supponitur esse quando effectus non est. Non processus in infinitum, quia etiam impugnat Philos. 2o Met. cap. 2. vel non datur processus in causis per se, et essentiali subordinatis quae simul cum dependentia ab unius

Ratione naturali demonstratur Deum esse

Circulus non est possibilis

Processus in infinitum [illegible] impossibilis

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 3a

ab alio ad eundem effectum concurrunt, vel ab actu concurrunt in causis per accidens subordinatis qualis est causa proxima, et quae remota, quae tamen nec simul concurrere oportet, imo nec in vult[?] cum sit effectus, sed quadam successione quomodo filius a patre procreatur ab avo etc. Et neutra concursus ita ut non sistatur in aliquo

Processus in infinitum nec ab [illegible] causa per se, nec in causis per accidens admittitur.

ente non facto est possibilis, quo tota collectio causarum efficientium non sit dependere ab alio quod extra totam collectionem non dato aliud necessarium sit quod pendeat ab aliquo intra ipsam, alias non illud pendens a seipso quod impossibile est. Nisi igitur sistendum est in aliquo ente quod non fiat aut non dependeat ab alio, ideoque non dato concursu in infinitum in causis, quod non subsit aliqui sua causa independenti non disputando nunc utrum possibilis sit processus in infinitum sub una ratione causae, quod tamen plerique ex natura et infinito partim ex dictis de mundi aeternitate, plene impossibilitatem arguetur.

Alia ratio qua Deus est a posteriori probatur

Alia ratio, qua Deus est a posteriori probatur est quod SS. PP. et in sacris literis Sapientiae 13. ad Rom. 1o. est desumpta ex totius mundi pulchritudine, et rerum mirabili connexione et ordine, unde satis evidenter sanus ille colliget esse quoddam ens supremum, a quo omnia gubernationem et originem ducant. Attingit illa Arist. 12. Met. cap. 2.

CAPUT IIIum

VNUM TANTUM ESSE DEUM DEMONSTRATUR

Non esse possibiles plures Deos totius [illegible] 3a

Non esse possibiles plures Deos velle demonstrato, sive probatur quia est ens concentrale singulare non sit multiplicari, aut habere sibi simile, sed Deus est centrale singulare. Ergo etc. Maior patet ideo non dantur [illegible]

multiplicari pnt, qa in suo gceptu singularitate n includunt. Unde in illis singularitas e aliqd iis distinctu supaadditu nec. Quare si d contra Scoi eet, ut qui v.g. Petrus eet, alius possibilis n eet, ei n. qa Petrus n eet, go n eet. Mi. pb. Ens gceutiale includit actuale existentia e centiali singulare, ut eo actu e de centia Dei, go. Ra. Maior pat, qa negat reipsa existet in singulare et actu existere gpina e ei singulari quatsingulari e. Mi. pb. Deus centiale e ens n factu, go e Ens nuu, seq n pt n eo: na cu a nullo fieri poit, nunqz potuit n ee: na si aliqn n fuisset fieri debuisset ut eet, n ab alio ut supra ostensu, n a se: qcqd. n. fit ab alio fit. go actu existere e d centia Dei. Ida si daretr plures dy vel ecent eisdm spei vel dversa n eiusdm forent. n. Dy actu infiniti na cu aliqua multiplicatione individua illa in infinitu sym tego ra mateie multiplicari pnt. Si n. e rao ex qui numerg qs alig possibili sit. Atqui cu Deus sit ens nuu, et n poit n actu ee, quotquot singulo possibiles ee, tot nuo simul actu erunt: n a. eet rao ex tot, et n plures eent possibiles, si plures eent possibiles, adoqz si plures in infinitu eent possibiles, q simul actu oes existere dberent, na oes eiusde nrae, adoqz entia ex se nuo eent, nec et dversae spei ee pnt: nuo. n. obnt in pfectioe inaequales, unusqz altero pfectior, cu n dtr 2ae spei aequalis pfectioe, at hoc dici n pt; tu qa Deus centiali e ens infinitae pfectionis: adoqz unus altero pfectior ee n pt. alt. n.

g centiale includet actuale existentia e centiali singulare.

Ida ratio

n pnt ee plures Dy eiusde spei

Deus e ens nuu nec pt n existere

n pnt ee plures Dy diversae spei

in perfectio a finibus, adeoque Deus non foret, vel bene quia daretur infinita habens Deus unam simplicem perfectionem aut non. Si non erunt infiniti Dii, et adhuc tamen illi non possent quomodo non unius sint perfectionis, et omnes perfectione sint inaequales; immo singuli Dii erunt finiti quia singuli ab alio, immo ab infinitis Diis superarentur perfectione. Si a daretur unus perfectissimus, is vel infinitus esset, et Deus quidem esset, sed alii longe inferiores non essent vel finitus esset, ergo aliqua perfectio esse posset, et Deus non esset.

Nulla danda, si da[...] Dii [...]

Caput IIIum

Deum in se perfectum et in essentia infinitum esse ostenditur.

Dupliciter aliquid dicitur esse perfectum, privative, cui nulla deest perfectio sibi debita, negative cui nulla perfectio simpliciter deest. Deum utroque modo perfectissimum esse sic demonstro. Deus est ens summum independens ab alio et simplicissimum, ergo nullo sibi competenti perfectionem sibi debitam: nam sese illius debitum non est quia nullo est, nec minus est quia simplicissimum est quam esse tangit. Probatur 2a pars. Deus est simpliciter omnem perfectionem continet. Probatur omnis perfectio possibilis aut creata aut increata est, si increata non nisi in Deo esse potest, si creata nullo dependet ab ente increato ergo est in ipso et nullo nobiliori modo quia omnis perfectio effectus nullo supponitur in causa prima virtute illam communicante supponitur magis vel formaliter vel eminenter. Unde colligitur non modo omnes perfectiones creatas actuales, sed etiam possibiles in Deo: nulla enim est possibilis nisi quae aliqua ab ipso possit fieri, adeoque in illo

Dupliciter aliquid dicitur esse perfectum privative et negative.

Deus utroque modo perfectus est demonstratur.

Probatur quod Deus simpliciter omnem perfectionem contineat.

Colligitur quod omnis perfectio tam actualis quam possibilis est in Deo.

De Ente increato seu Deo caput. 33.

Esse Deum imperfectum et in certa infinita bonum supponitur. Dico Deum esse perfectum in omnibus genere, et est qui sic est quod est perfectissimum ens possibilibus. nam si possibile esset aliquid perfectius, vel illud esset ens necessarium, et sic iam aliud esset: impossibile autem est ea quod aliud sit aliquid Deo perfectius esse, vel posset effici ab alio et hoc non quia non posset effici a tali ente: non potest nempe esse ens producere aliquid perfectius se. Caeterum ad hoc ut sit ens perfectissimum, non requiritur ut habeat omnes perfectiones creaturarum formaliter: aliquae enim non spectant ad consummatam perfectionem, nec omnes inter se, aut cum summa perfectione sunt compossibiles. Unde Theologi distinguunt duplicis generis perfectiones: alias simpliciter simplices, alias eidem quod secundum quid simpliciter: prioris generis sunt quae nec involvunt ullam imperfectionem, nec ullam repugnantiam vel oppositionem cum alia maiori, vel aequali perfectione quae a tales non sunt posterioris generis sunt. Priores omnes perfectiones sunt in Deo formaliter posteriores vero quia includunt aliquam imperfectionem aut repugnantiam cum summa perfectione Dei, non formaliter, sed tantum eminenter continentur: esse autem eminenter continere, habere in se perfectionem superioris rationis quae virtute contineat quicquid est in inferioris perfectione quod non potest a nobis melius applicari quam in ordine ad causalitatem quod illam inferiorem possit efficere, etsi revera eminenter continere aliquid diversum sit a virtute efficiendi: quia enim aliquid alterius perfectionem eminenter continet, ideo illam potest efficere. Sunt igitur in Deo formaliter tantum perfectiones, vel ipsius Dei propriae, vel saltem eidem aliquem conceptum communem analogiam abstrahentem a Deo, et creaturis. Unde colligitur nullam perfectionem creatam adaequate sumptam ut in creatura est formaliter esse in Deo. — Ex dictis sequitur Deum in centra infinitum

Et hoc ut sit ens perfectissimum sit non requiritur habere omnes perfectiones creaturarum formaliter.

Theologi distinguunt duplicis generis perfectiones alias simpliciter simplices alias eidem quod secundum quid.

perfectio simpliciter simplex est quae non involvit ullam imperfectionem nec habet repugnantiam cum alia maiori vel aequali perfectione.

priores sunt formaliter posteriores eminenter.

eminenter continere quid

Corollarium
Deum in centra esse infinitum

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio IIa.

probatur: nihil est nam procul infinitas entis in eo quod illi perfectio quae in entis non est determinata ad unum genus perfectionis quas in creaturis videmus ut non cetera via includat modo perfectissimo neque est in singulis perfectionibus quibus ita sit illimitata ad certum aliquem gradum quem in ente creato illigi possit, quam habeat illa perfectionem modo excellentiori quam possit ab ulla creatura participari, etsi ab illa magis ac magis in infinitum perfectio... Uno verbo hoc ipso quod ostensum est Deum genere omnis perfectionis possibile, sequitur perfectionem illius infinitam esse, cum in sit illo perfectionis esse potest quam negatione signat infinitas perfectionis praeterea quod alibi ostensum Deum posse in infinitum unam speciem alia excellentiori perfectione producere.

Caput IV

De Simplicitate Dei

Simplicitas supra rem quae simplex dicitur nihil ...

Simplicitas supra rem quae simplex est nihil addit nisi negationem compositionis. sicut non unitas multitudini ita simplicitas compositioni opponitur. signatque tamen per eam negationem quandam perfectio, tum quia excludit imperfectionem compositionis, tum quia colens quo quid simplicius eo perfectius est. Porro

Deus optimus est ens simplicissimum probatur

Deum esse ens simplicissimum probatur quia ens perfectissimum quam non potest esse compositum, sed Deus est ens perfectissimum ut dictum est. maior probatur quia singula componentia sunt imperfecta: ex pluribus autem imperfectis non potest fieri aliquid perfectissimum, cum ex imperfectis gerere sit aliqua imperfectio: 2do quia tale ens esset dependens a suis

2do

componentibus, sed omnis dependentia dicit aliqui imperfectionem

De Ente increato sive Deo. Caput IVum De Simplicitate Dei.

Probatur primo

Probatur. Quia si Deus esset compositum ex pluribus, aut omnes partes ex illis partialibus esset ens a se, et independens ab alio, aut unum tantum ex illis tale esset. Non primum, quia quando ostensum est non dari plures Deos, seu entia a se, eadem ratione a potiori probatur non posse dari plura partialia quorum singula sint entia a se; tum quia si plura haberet ens a se, quodlibet in se deberet continere omnem perfectionem possibilem, atque dato ens simplicissimum infinite perfectum; tum quia in omni compositione unum est ab alio dependens, atque fieri non potest ut Deus componatur ex pluribus quae omnia sint entia a se. Non secundum, quia tunc compositum non esset ens a se, consequenter tantum illud unum esset Deus, atque Deus simplex, non compositus esset.

Probatur secundo specialiter

Secundo probatur specialiter. Deus nec est compositus substantialiter, nec ex substantia et accidente, sed omnino simplex est. Prima pars probatur: nam nec componitur ex essentia nec existentia, cum existentia sit Dei essentia Dei; nec ex genere et differentia aut ex specie et differentia individuali, ut ex dictis constat et ceteris probatur in fundamento deinde de substantia; nec ex natura et substantia: cum subsistentia absoluta aliquid quod in Deo est certa sola fide, non diceret ad Metaphysicam non pertinet, cum sola fide cognosci possit, itidem de essentia Dei est; nec denique ex materia et forma, quia materia est potentia passiva, at in Deo quia actus purus est talis potentia ut posset valde imperfecta, locum non habet. Secunda pars probatur tum quia Deus immutabilis est, atque in illo nihil separabile est, tum quia essentialiter infinite perfectus, atque nulla accidentaria perfectio illi addi potest.

Deus non est compositus substantia...

Deus non est compositus ex genere et differentia, aut specie et differentia individuali.

Deus non est compositus ex natura et subsistentia.

Deus non est compositus ex materia et forma.

Deus non est compositus ex substantia et accidentibus.

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio 11a

Corollarium. Deus est immaterialis

Ex dictis patet Deum esse immaterialem, adeoque incorporeum, cum omne corpus compositum ex materia et forma. Verum quia posset dici illum esse corpus simplex non compositum ex materia et forma ut aliqui de coelo sentiunt, nec sic corporeum esse ostenditur: aut enim sensu et cognitione careret, aut esset cognoscens; non primum: foret enim Deus imperfectior multis rebus creatis. Non secundum quia posset fatigari, quae magna imperfectio est. Quod si quis dicat eum corporeum, et tamen infatigabilem in cognoscendo esse posse, id gratis ac sine fundamento dicitur [illegible] de coelo asserit [illegible] id intelligens non [illegible] in libris de coelo ostendimus.

Deus non potest esse corpus simplex non compositum ex materia et forma.

Gratis dicitur Deus esse corporeus et tamen infatigabilis.

[illegible]

Ex dictis colligitur attributa Dei in re nullo modo distingui ab essentia rei.

Ex simplicitate Dei hactenus explicata manifestum est quaecumque attributa seu perfectiones varias, quas Deo attribuimus per varios conceptus formales, nullo modo in re distingui ab essentia eius, sed esse in re ipsam simplicissimam Dei essentiam, immo esse omnia illa attributa esse ipsam essentiam Dei, et omnia esse ipsam essentiam singulorum: nam essentiam Dei [illegible] conceptus [illegible] ut omnes perfectiones. Quare est in essentia per unum conceptum includentem implicite omnes perfectiones, quas deinde distinctius pluribus conceptibus signamus, et sic distincte concipimus Deo [illegible] conceptum per modum passionum attribuimus, etsi in re passiones non sint, nec [illegible] habeant. Eodem modo cum intellectionem divinam [illegible] concipimus expresso conceptu intellectionis, addentes [illegible] Dei conceptus aliis enim tamen divinam intellectionem conciperemus, adeoque in tali conceptu [illegible] implicite includuntur omnes perfectiones Dei. [illegible] non sequitur intellectum Dei esse voluntatem, sapientiam esse intellectionem etc. etsi enim in re ista idem sint, immo et in quolibet conceptu

Ex dictis non sequitur intellectum Dei esse voluntatem, sapientiam esse intellectionem etc.

distincto uniq cetera gnerū includās tn̄ in ordine ad nostros gceptg distinctos quos vocabula illa signant, falsū ē unū eē alterū, seu gceptū obiectiuū unius eē tale gceptū obiectiuū alterius.

Caput V.ᵘ

Deum esse Immensum, Immutabilem et Æternum

Deū ēē immensū ē, hoc ē nullo certo loco concludi et ex se infinitā præsētiā hre, adeoq; ubiq; eē. pb̄. Deus in oī pfectioē infinitg ē, sed pr̄sentia ē qdā perfectio. g. infinitā habebit p̄sentiā q̄ in eo gsistit, q̄ Deus talis essentia sit, ut quodlē in rerū nrā, hoc ipso q̄ ē, sibi se totā sit indistans à se. 2do Deus ē immutabilis. g. hī præsentiā infinitā, seu 3tio alter ē ubicumq; eē pt aliqu. n. ī alicui spatio de novo p̄sens fierit, sed sic mutaretg. 3tio ita se hī Deus p suā præsentiā sicut p durationē, sed p eandem indivisibilē æternitatem gcoexistit infinito tempori imaginario et oī temporali reali, g. et p immensiā eandem p̄sētiā coexistit oībg spatijs imaginarijs, et oībg corporibg ac locis realibg q̄ vera immensitas ē.

Cæterum qd̄ sibi ceneant ē immensitate Dei, ñ ita liquet. vide 8 Met. textu 34. 1o ē coelo textu 22. 2do. ē coelo. textu 66. 2do ē gnat. text 59. dicit partim eē Deū in supremo coelo partim inferiora longissē ab illo eē, sed hæc eō, a f. Dē ex- cludo ad illū modū qo nos dicimus Deū peculiarit eē in eo coelo qa ibi ceipiū ostendit. Addi pōt et illū

Deū immēsū eē pb̄. p

probatur 2do

3tio.

qd̄ sibi ē imi nō relatā Dei incertū ē, ita liqt

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis.

Disputatio IIa.

Clarior in gnosi [illegible] qu[illegible] ut [illegible] — | Theolog. de distantia nda̅ n̄ localis, lotus in libro de mundo ad Alexandrum clarior ē quā ut ē modo explicari pass.

| ait n̄ magis d'ore ut Deum in coelo residens ind orbi

Confirmat. in [illegible] exemplo Regis — | salutē afferat, qui firmat exemplo Regis ē Regia urbe, totū regnū gubernanti. Sunt qdam q negent hūc librū ē Aristotelis, sed tn̄ eius ēē affirmat antiquissimus et gravissimus Philos. Justinus martyr, qui plures sequūt, quare ut notat Suar. disput. 20. q. 7. [illegible] sati

Immutabilē ēē Deū pb. 7o. | Catholica ut mens sit. — Immutabilē ēē Deū pbt. 7o qui mutao includit aliquā compositionē: idem n̄ [illegible] dt ēē sub utroq. termino mutationis, at Deus ca

probatur ite. | ret oo omni compositionē. [illegible] Lo. Ido nec sit substāle mutari cū sit ens à se ipso, nec accidentali, cū sit ens perfectissimū, simplicissimūq. [illegible] nullo mō sit mutari. — Ae-

probatur Deū ēē ætern. | nū denique ēē Deū docto in duratōe infinitē ēē, et nec cepisse nec desinere posse itidem pat; tū ex eo quod ens simpli [illegible], tū qa ē immutabilis.

Caput VIIū

Deum esse substantiam viventem intellectualē, et felicissimā

Deus ē substa̅ pb. | Deū ēē substā̅ ind pat. qa ē ens simplr. su et perfectissimū, at accidens ē imperfectū et posterius substā.

Deus ē substa̅ viv. | Ēo. a. substā̅ vivēte sic pb. [illegible] ēē vivens ē à Deo quod sit vita ē in Deo n̄ [illegible], sed fals, qa vivens

De Ente increato, sive Deo. Caput VII.

Deum esse substantiam, viventem intellectualem, felicissimam
est sic ò perfectius n̄ vivente, et quamvis posset aliqua ima-
fectio viventis eminenter in n̄ vivente genere; impossibile tamen ò
totum gradum viventis, seu est perfectiora viventia, in genere
eminenter in n̄ vivente, ac est perfectissima viventia ità
Deo ergo vita formaliter erit in Deo. Caeterum cum dicimus
in Deo formaliter esse vitam n̄ intelligimus vitam eodem illo modo
quo reperitur in creaturis, quae sunt quoddam principium intrinsecum ratione cuius
viventia exercent operationes vitae, et se perficiunt ratione di-
ximus nullam perfectionem creatam quae est in creatura esse formaliter
in Deo. Sed intelligimus vitam quae est abstracta ab imperfectionibus quae
in ratione viventis reperiuntur. Itaque dicimus in Deo esse vitam
quoad perfectionem vitalis cognitionis et appetitionis, sed tamen
sine distinctione actus primi et secundi sine causalitate aliqua
imperfectionibus. quare Deus non tamen substantia vivens, sed ipsa
vita ò quatenus est in actuali perfectione summa quadam ana-
logica in eodem viventia, cum sunt actu, qui exercent in actu secundo,
seu operationes vitales. Porro Deum vivere vita intellectuali docet
Aristoteles 12. met. in fine, imò Deum vivere colligitur ex eo quod felici-
ter; ò a. intelligere quaedam alia vita et quod utrumque probatur. ~~Primo~~
intellectualis vita ò perfectissima, sed Deus ò vivens perfectis-
simus, cum sit Ens perfectissimum ergo est intelligens. 2do omnis crea-
tura intellectualis à Deo est, ergo illa perfectio est in Deo
ò, et quidem formaliter, cum sit perfectio simpliciter, et eadem se nullam
includat imperfectionem. 3tio ordo totius universi, satis osten-
dit primum Ens à quo pendet esse intellectuale. Notetur
3tio Deum n̄ dici viventem eo modo quo viventes sumuntur

Cum dicimus vitam esse formaliter in Deo n̄ intelligimus vitam eodem illo modo quo reperitur in creaturis.

Deum vivere vita intellectuali et colligitur felicitate.

probatur utrumque primo

probatur 2do

probatur 3tio

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 5ta

in fundamento sumpta: ubi enim sumitur gradus vegetativus abstrahendo a vegetativo formaliter et sensitivo: Deus autem est spiritualis non corporeus, adeoque vitam vegetativam et sensitivam tanquam imperfectam includere non habet ratio intellectualis talis sumpta dividi in rationale, et intellectuale stricte sumptum quorum discursiva, haec simplici intuitu intelligit, et huius perfectionis gradus est Deus. ratio Deum esse intellectualem per essentiam, quia scilicet ipsum intelligere non sit aliquis actus realis, aut operatio accidentalis, sed ipsa Dei essentia, adeoque est essentialis actus intelligendi, quo modo superior est, et distinguitur ab omnibus intellectualibus creaturis quarum essentialis non est ipsa intellectio. —— Atque ex dictis sequitur Deum esse felicissimum: illa enim vita felicissima est quae omne bonum sine indigentia alicuius externi possidet, at Deus in se omnem perfectionem habet, eamque perpetuo intuetur, adeoque per suam essentiam felicissimus est; atque ut cogitur patet ex quo caelo sibi sufficientissimus cum tamen omne aliud uiuens multis externis egeat, nec perfecte felix sit, donec illi a quo essentialiter, tanquam ab efficiente et fine pendet, hoc est Deum perfecta contemplatione possideat.

Caput VIIum

De scientia, voluntate potentia Dei.

Circa scientiam Dei sequentia tenenda. Primo scientiam generaliter est clara et certa rei aut veritatis cognitio in Deo esse nam ostensum est Deum vivere vita intellectuali qualis scientia est. 2do scientia in Deo semper esse in actu secundo, numquam in actu primo, seu potentia ad actum tantum: scientia enim actualis est de essentia Dei, cum omnis perfectio sit de illius essentia, unde est colligitur intellectum quo ut dicitur potentia quaedam non semper actu operatur, et natura saltem priori ...

Notitia 5ta; Si enim ut dixi uiuens est in fundamento sumptum

14 post mendicantium.

Intellectuale tale sumptum dividitur in rationale, et intellectuale stricte sumptum quorum

Ratio. Deus est intellectualis per essentiam

Corollarium. Deus est felicissimus per se.

Sed omne praeter Deum est imperfectum.

Circa scientiam Dei sequentia tenenda. Primo scientia generaliter est clara et certa rei aut veritatis cognitio in Deo esse

Ratio. Scientia in Deo semper est in actu secundo, numquam in potentia.

De Ente Increato, sive Deo Caput VIII

De Scientia, voluntate, potentia Dei

proprie in Deo non est, nisi eminenter cum qua tota perfectio positiva quae est in intellectu (abstrahendo ab hac potentialitate quam eadem ex se careat actu) est in Deo est: nec enim est nisi ac virtutes intelligendi quae in intellectu est, aut sua actualis Dei ut sic non expresse signata, velle eadem hanc rationem in Deo distinguimus scilicet intellectus et intellectio. Scientia sua Dei tam tentialis ipsa ~~ea~~ intensive quam extensive perfectissima est, cum qua est circa perfectissimum obiectum nempe ipsum Deum: primario enim Deus seipsum, et quidem comprehensive cognoscit, cum qua ideo in se contractas omnes res tam possibiles quam in aliqua differentia temporis existentes eodem opere ac separatim intuetur, cum qua certissima, et omni evidentissima est. Ipsa scientia Dei in se simplicissima et diversitatem obiectorum nostro modo intelligendi recte duplex poni potest scilicet simplicis ~~absolutae~~ intelligentiae, quae circa res pure possibiles, et circa res nunquam existentes versatur, quae sua scientia, sed speculativa est, et alia est scientia approbationis, quae coniuncta est cum voluntate ex infinitis rebus possibilibus libere eligente has et non illas producere, quae quidem libera est cum nihil [illegible] Deus ad extra efficiat sed practica est, et causa operis cum priori sit speculativa; Tertia est scientia visionis qua Deus res omnes, sive praeterito, sive praesente sive futuro tempore existentes intuitive veluti sibi praesentes cognoscit quae sua eadem simplex libera est, et ex hypothesi rei futurae scientia: quae et speculativa: res enim eadem esse supponit: illiusque quasi posterior est non enim ideo quia Deus aliquid videt futurum ideo futurum est, sed quia futurum est ideo videt sicut haec communiter ponunt theologi

Scientia Dei tam tentialis intensive quam extensive perfectissima est

Ipsa scientia Dei in se simplicissima et diversitatem obiectorum nostro modo intelligendi recte duplex poni potest scilicet simplicis intelligentiae

Alia est scientia approbationis

Scientia approbationis libera est cum nihil [illegible] Deus ad extra efficiat

Tertia scientia est visionis

Scientia visionis libera

Scientia visionis speculativa

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 13a.

[margin: Theologi enti sciam simplicis intelligentiae, et sciam approbationis, quadam sciam mediam quam conditionatam vocant]

inter sciam simplicis intelligentiae et sciam approbationis quandam sciam mediam quam conditionatam vocant quae nihil aliud est quam aliquid absolute determinat quod si hoc aut illud foret ex eo eventurum esset v. g. quod homo aliquis facturus esset si cum in tali statu in tali occasione cum eo congrederet.

[margin: Contra filios fere eadem de scia Dei sentit difficulter tamen quidam textum]

Contra Ethnici [illegible] de scia Dei fere eadem sentire [illegible] difficile tamen est textum ea ubi ait Deum quidam non cognoscere ne vilescat eius intellectus sed commode potest ipse exponi ut docet suarez disp. 30 sect. 15 quae expositio

[margin: Textus philosophi ipse exponitur]

est negare Philosophum Deum habere sciam de rebus minimis quae sit cum illa cum quadam peculiari cura et providentia qualis est circa res humanas, quomodo etiam S. Hyeronimus Abacuc [illegible] dixit absurdum esse ad hoc deducere Dei maiestatem ut sciat per momenta singula quot nascantur pulices et s. Paulus numquid de bobus cura est Deo. Item est Deum non cognoscere alia extra se non quod omnia illa nesciat, sed quia nihil in se ipsum, et ex cognitione sui [illegible] quomodo Philosophus D. Thomas exponit, et hoc tamen in ratione Philosophi ignorare: non vult ita cognoscere, ut ab illis perficiatur, et pendeat. Hoc non Deo indignum foret; at cognoscere quandam cognitione superiori, et independente ab ipsis obiectis creatis, Deo indignum non est sed congruum est ex infinita scia eius

[margin: Circa voluntatem Dei sequentia [illegible] voluntatem esse in Deo]

Circa voluntatem Dei sequentia advertenda sunt. Est in Deo esse cum sit perfectio simplex, et cognitionem sequatur appetitus et in creaturis. Item [illegible] Deum amare

De Ente Increato, sive Deo. Caput VIIIu

De Scientia, voluntate, et potentia Dei

se ipsum tamquam summum bonum, creaturas vero in aliqua differentia temporis existentes amare libere tanquam obiecta secundaria

2dum: Deum nise amare se ipsum tamquam summum bonum creaturas vero secundario libere, quae a creatura sit propter Deum.

quia non creatura sit propter Deum tanquam finem non sit a media una ut Deum nostrorum bonorum non egeat. 3tiu creaturas mere possibiles, non quidem amare amore efficaci, ut nullum illis velit actuale esse conferre; amare tamen illas simplici amore complacentiae quatenus hoc ipsum quod sint pure simplici affectu propter quem quo affectus nunquam est, ubi sunt res possibiles mere possibiles sit.

3tiu: Creaturas mere possibiles non quidem amore amore efficaci sed amare illas amore simplici complacentiae.

4tum. Etsi Deus possit efficaciter amare aliquas res quas non ita amat, inde tamen non sequitur aliquo perfectione carere, nec si illas amaret aliqua perfectionem illi addendum iri quia amor in Deo, non est aliquis actus ordinatur reale ordine tantum ad creaturas sed est ipsa contra Deo eminenti quodam modo continens omnes actus ad quos se determinat creata voluntas, ideoque cum se determinat ad volendum ab aeterno divina voluntas, nihil illi perfectionis accedit ex obiecto quod amat, nec aliquid decrescit ob illa quae non amat cum nullo modo indigeat aliquibus respectu rei. Caeterum quod pertinet stiles de voluntate Dei in eius, liquet

4tum: Etsi Deus possit efficaciter amare aliquas res quas non ita amat, inde tamen non sequitur aliquo perfectione carere.

Quia amor in Deo est aliquis actus aliquibus reale ordine tantum ad creaturas.

Deum ex necessitate naturae non libere ex ad extra agere ut dicere 8. phys. lex. 9. et 2, quinquagesimo secundo de coelo lex. 20. 30 de generatione lex. 16 secundo de generatione lex. 56. 9 met. lex. 17 quibus locis mundi aeternitatem motus coelestis generationem naturalium reducit in necessitatem agendi in 10 motores libertatem tamen in Deo ut docere secundo physico lex. 49. 3o Ethico. Cap. 2 secundo magnorum

Quid stiles de voluntate divina senserit

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis.

Disputatio 33a

moralia cap. 8 et topico 2a cap. 5. merito igitur d

id senserit, vel certe saltem insignitas fuit.

14 Jun. a.p. — Certa potia Dei hoc tenenda est, quod Deus est potentiae infini

tae, qua qualis est essentia rei talis est potentia, sed essentia Dei est

infinita, ergo et potentia operandi. unde Deus dicitur omnipotens. nam

potentia infinita potest producere omnem effectum possibilem, adeoque omnipote

ntia est; non enim Dei potentia finita. Utrum possibile sit dici non q

Deus potest facere: sic enim omnipotentia Dei male explicaretur nimirum

per idem, sed dici est id quod non implicat contradictionem. nihil enim ma

gis repugnat enti quam non esse. et repugnantia includit contradic

tio. quare si Deus aliqua facere non potest, id non ex defectu potentiae

Dei, sed ex repugnantia obiecti. quam alii potentiam Dei in respectu sit

idem cum scientia et voluntate Dei, a qua tamen ratione distincta sit quoniam

sit enim. aliquis enim scientia et voluntate Dei quo ut efficaciter cau

sant res creatas potentiam Dei vocant, sed rectius unam eam

ab aliis ratione distinguere ut sit peculiaris perfectio, per quam Deus

potest omnia facere, etsi voluntas habeat se in instar applicantis

suam enim instar dirigentis potentiam.

[margin:] Certa potia Dei explicatur. Deus est potentiae infinitae. — Idem. Deum esse omnipotentem. — Quomodo intelligendum quod Deus potest facere, quod id quod non implicet contradictionem. — Item. Contra scientiam et potentiam et voluntatem Dei nullo modo esse distinctam. — Utrum Dei ratione distinguantur.

Disputatio 33a

De Ente Creato

Cap. 1m.

Quomodo differat Essentia et existentia creaturae.

Ente increato utcumque lumine rationis naturali explica

to ad creatum progredimur, quod cum sit essentiale entis ab alio

adeoque contingens, cuius non inter existens quam et potentia diffi

cultas circa ens creatum in genere est quomodo distinguatur

essentia et existentia eius. Realiter distingui docet S. Thomas in

tractatu de ente et essentia cap. 5 et ibidem Caiet. q. 11a. et

2a. 2dae contra gentiles cap. 52. Capreol in 1o dist. 8.

[margin:] Quidam volunt essentiam et existentiam realiter distingui.

De Ente creato. Caput 3ū. quomodo differat essentia, et existentia creaturae.

q. 3a. a. 3o. et Sixtus coci 3o qa intell ē in potia ad seipsā, sed eentia ē in potia reali ad existendū, go eentia, et existentia in re idē n sut. 2do existia pt separari ab eentia qn res corrūpit, tunc n. existia corrupta manet eentia: qa eentiae st ppetuae et incorruptibiles, at separaão ē signū distinctois in re. 3tio si existia n differret in re ab eentia, nulla res poet corrūpi, nā id qd ē suū ee n pt illud ammittere, et geqnter et respectu Dei ē incorruptibile. 4to. nulla res pt intelligi sub opposito illius cū qo ē idem reali. u. g. go n pt intelligi sub opposito aialis at eentia pt intelligi sub n ee q ē oppositū existiae: go idem re cū existia n ē. Porro aliq recentiores putant auctores citatos distinguere existiam ab eentia ut rē a re, idoq illi relictis docent tm ex naão rei, tamq modū a re distingui existiā ab eentia. hoc n. et n plus illorū argumenta pbare; tribuūt a. eam sntiā Scot. in 3o. dist. 6 q. 1a et Scoto. 2o pty. q. 1. tamq ducto Pons. 4. met cap. 2 q. 4. — Sed bn notat Vasq. in sntiā ple. disput. 72. cap. 3o. n. 5. fruita illos mediā quādā sntiā excogitasse, mdi fniore, et illā quā mox seqmur, cū ex auctoribus suprā citatis nullus dixerit existiā ab eentia distingui ut rē à re: tm. n. dixerut distingui reali, qd vocabulū coē ē ad distinctioem modalē, et distinctioem rei à re. Praeterea nullus ex illis docuit existiā poe manere separatā ab eentia, alii dixerunt poe manere eentiā sine existia, et tn docuerūt id docere, si distinctioem rei à re

probatur 3o

probatur 2do

3tio

4to.

quidā DD. putāt supiores distinguere existiā ab eentia ut rē à re

frustra illi mediā istā sntiā excogitarūt.

Commentarii in Metaphysicam Aristotelis.

Disputatio IIIa.

Communis nostra. existentia et essentia nullo modo ex natura rei sed sola ratione distinguuntur.

intendisset. Dicendum igitur est existentiam et essentiam nullo modo ex natura rei, sed sola ratione distingui. ita Durand. in 1 dist. 8 q. 2. Gabriel in 2 dist. 2 q. 2 a. 1. et ibidem ceteri nominales. Herveus quodlibeto 3 q. 9. Henricus quodlibeto 1 q. 8 et 9 communiter Scotistae ut patet apud Antonium Andream 4 Met. q. 3 et Lychettum in 3o dist. 6. Unde est vaga supra notatum Scotum in loco ab illis allegato nullum verbum dicere quod distinctionem ex natura rei inter essentiam et existentiam, suam docuit disp. 31 q. 6 Vasq. 1 p. cap. 2 et

probatur conclusio

plures ex recentioribus. Pro primo quod sicut divina potentia est inseparabilis sola ratione distinguitur, ita etiam haec essentia et existentia. Maior ex regula distinctionis est clara. Minor probatur: existentia non potest manere sine essentia ut patet in omnibus, nec essentia potest manere sine existentia, si haec destructa est, essentia destruatur, hoc est in rerum natura non maneat: nam si aliquo modo maneret, id esset, quod quae nunc verae sunt enuntiationes de ipsa essentia v.g. hominibus destructis, quod homo sit animal, sit rationalis etc. Ad hoc tandem ut dicatur manere essentia destructa existentia, alias non essentia est ante existentiam ab aeterno actu fuisset in rerum natura, nam et antequam existentes ab aeterno propositiones essentiales verae fuerunt. At essentiam ab aeterno extra Deum nullam ullo modo actu fuisse

Secundum ab aeterno essentia praeter Deum nullo modo actu fuisse.

est: nam aut a Deo ab aeterno creata fuisset, aut fuisset increata; si increata Deus esset quod absit; si creata esset aliquid ab aeterno a Deo creatum esset, et quidem nunc utrumque falsum imo contra fidem est. Secundum dicunt quod essentiae fuerint ab aeterno quam ab aeterno habuerunt aliquid reale actuale esse essentiae distinctum ab eius existentia. Sed quia

De Ente creato. Caput 5.ᵘᵐ quomodo differat essentia ab existentia creaturæ.

a Deo non repugnabat seu nulla contradictionem implicabat ut aliquando actu entia et realiter existerent: ideo cadunt sub divinam potentiam, et ab possibilia vocantur; unde colligitur essentias in potentia in se ipsa pure nihil esse, nec in ea aliquid reale potentiam inesse sed tantum non repugnantia, seu potiam obiectivam quam logicam appellant quia nullum ens reale dicat sed tantum esse obiectum in sua divina et potentia. Est igitur quodammodo aliquid reale potentia divina a qua extrinsece uno modo dicitur possibile dici nihil enim reale in ente possibili est non repugnantia, seu potentia obiectiva a qua primario ens possibile dicitur; nec vero quia ab aeterno multa de eo contra affirmari sint, ideoque aliquid ab aeterno fuerint. Est enim in illis propositionibus non significat absolute actu existendi, sed tantum non repugnantia inter se cum quadam certa conditionali, ut si aliquando existat, non possit non existere in illo praedicato, et sunt aliqui qui dicunt logici verba in propositionibus non actum, sed aptitudinem significare. Ceterum cum divinus contradicat ab aeterno nihil fuisse in eo distinguimus a chimera et similibus quod haec non tantum nihil sint, sed etiam repugnet ~~eo~~ realiter ~~[illegible]~~ existere; essentia vero ita actu nihil ut tamen actu esse eo non repugnet ideoque a Deo produci sint 5. ideo nullo entitas sit ea actu nisi existat: nam actu esse et existere plane idem est: ergo impossibile est essentiam manere actu sublata existentia ideoque non datur realis compositio ex essentia et existentia tamquam ex re et modo, sed dicunt Adversarii essentiam idem esse non esse entitatem actu, sed entitatem quae possit existere, et quae adveniente existentia actu sit, et sic componi, ex actu existentia, et potentia essentiae, sed minime valet –

Corollarium.
Ergo in potentia in se ipsa pure nihil est, sed tantum non repugnantia seu potentia obiectiva.

Potentia divina est aliquid reale et non est aliquid reale in ente possibili est.

Verba in propositionibus non significant actum, sed aptitudinem significant.

Cum divina contradicat ab aeterno nihil fuisse in eo distinguendo sint a chimera et similibus.

5. Argumentum pro se.
ostenditur existentia actu.

Obiectio Adversariorum.

Disputatio III^a.

Dissensus a[li]orum [illegible] fauent. nu[llu]m est potentia quae subiuncta essentia insit in illa reale
sit seu realis sit potentia actiua, aut potentia passiua material[is]
ad partem fieri non fit ut ex essentia in potentia, et existentia
tamquam realiter in re distinctis fiat aliqua compositio realis
~~Idem~~ Et ut aliquid sit ens in potentia, tamen non sit aut distinctum
ab ente in actu: idem enim omnino est quod fit esse et productum esse, et quod
alia omnia, adeoque nec sic realis compositio fieri fit ex essentia
et existentia. Est igitur tantum compositio rationis quatenus essentia praescin-
dendo ab actuali existentia quaerimus, quia ita existit ut possit non
existere, adeoque existentia instar alicuius modi superadditi concipimus
quae rationis compositio fundamentum habet in re, quia ens creatum dum
reale dependet ab alio, adeoque necessario non est. Ad primum Adversario-
rum negatur minor. Ad secundum negatur existentia corrupta manere
essentia actu ullo modo etsi enim non repugnet seu possit a Deo
produci. Ad tertium negatur sequela. Etsi enim quaelibet res realis
sit suum esse, at hoc tamen ut possit corrumpi, satis est illius
existentiam necessario a Deo pendere, unde ~~sub~~ generationis sub-
stantia opus est ut maneat. Et hinc patet cur existentia non sit
de essentia creaturae, sit autem de essentia Dei: Ratio enim non
ex eo petenda est quod existentia sit eadem re cum essentia
in Deo, non autem sit eadem re in creatura, sed quia creatura
ita existat ut possit aliquando non existere: Deus enim existat
necessario, seu non possit non existere tamquam ens omnino independens ab alio.
Ad 4^tum Respondetur non posse intelligi quod aliquid maneat, seu sit
sub contradictione illius cum quo idem est, posse tamen hominem qualitatem non
esse, quia quando non est, non manet sub contradictione eius hoc est existentiae
cum qua idem est, sed nullo modo maneat. Si dicas non tamen non
posse intelligi quod aliquid maneat sub contradictione eius rei cum qua iden-
tificatur, sed et nec posse contradictionem de eo enunciari, adeoque
et hoc quod nunc est non posse enunciari aliquando quod non sit

Dissensus aliorum satisfaciunt.

Ad primum adversariorum Respondetur

Ad tertium

Cur existentia non sit de essentia creaturae, sit autem de essentia Dei

Ad 4^tum argumentum Respondetur

Objectio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

De Ente creato Caput 3um quomodo differat essentia ab existentia creaturae.

si sit idem in re cum eo cum. Respondetur hoc tamen verum esse in praedicatis contingentibus quae de aliquo dicuntur per anticipationem, in quibus copula Est non actualem existentiam, sed tamen quandam connexionem terminorum significat: in his enim nec successive sunt praedicari aliquid indifferenter quod est contra nobis; at tale praedicatum non habet actualem existentiam, cum non praedicato de re per copulam tamen significat quandam expressionem ut patet, et ideo successive sunt de eodem enim contradictoria praedicari: nam cum in praedicatis contingentibus in copula significet absolute actualem existentiam poterunt contradictoria successive de eodem verificari: nam sicut vere dicimus nunc hoc est hoc est existit animal, ita ab alio verum fuit dicere hoc non est, hoc est non existit animal. Ex dictis patet solutio aliorum quae quod est contra, et existentia quomodo alia quomodo respondetur: primo enim patet quod sit actualis existentia: nihil enim est aliud existentia. secundo quid sit existentia, est enim ipsa essentia ut extra causas producta. tertio quae sint causae existentiae: sunt enim illae quae sunt ipsius essentiae ut alibi vidimus. quarto cum quae sit composita habere eandem compositam existentiam: singulae enim partes alibi sunt propria esse essentiam, ita et existentiam; unde est quod quot accidentia aut modi sunt in aliqua re, tot de singulorum existentias: sicut enim entitas, quae ut est in re distincta ab altero, ita debet habere distinctam suam existentiam; cum nihil per alienam existentiam possit existere.

Respondetur.

Ex dictis patet solutio alia quod est contra existentiam

primo patet quid sit esse actualis existentia.

2o quid sit existentia

3o quae sint causae existentiae

4o cum quae sit composita habere eandem compositam existentiam

quot sunt modi in aliqua re tot sunt illorum existentiae

Caput 4um.

De divisione entis in substantiam et accidens

Dividitur ens creatum in substantiam et accidens circa quam divisionem. Dubitatur primo an sit sufficiens et adaequata. Respondetur esse: omne enim ens creatum aut substantia, aut accidens est nec datur alius. Probatur de substantia non substantia in hac divisione

Dividitur ens creatum in substantiam et accidens

Dubitatur primo an sit divisio sufficiens

Respondetur

Disputatio IIIa.

Substantia in communi abstracta a creata et increata, quatenus substituens, et modo per explicata.

in communi abstracto a creato et increato, quatenus substituens, et non per modum substantiae creatae quae modo per explicari solet, ut substantia sit id quod habet esse per se, quod accidentibus substat, vel per substare, quae ratio, quatenus nomen originis ar. per substantiae creatae, tamquam notiori imposita est. Secundo quod modo per se essendi quae essentialis constituit substantiam creatam intelligo est ita ut ex vi suae rationis essentialis substantia creata non habet ulti- mum actualem existendi modum et propterea indiget aliquo modo essentiae superaddito quo subsistere dicitur quo- modo, cum tamen divina substantia, ex vi suae essentiae per- fectae perfectissime in ratione absoluta subsistat. — Dubi-

Dubitatur 2do an ens respectu substantiae et accidentis sit univocum, affirmat Scotus.

tatur 2do an ens respectu substantiae et accidentis sit univocum. Affirmant quod supra diximus de univo- co et ad Deum et creaturas ex eodem fundamento sed dicendum est esse analogum cum Aristotele 4 Met. cap. 2 et

Conclusio nostra. Ens respectu substantiae et accidentis est analogum.

7. Met. cap. 1 et 4 et 6 et 9. Hanc analogiam eodem modo proportionaliter explicanda quo supra ad Deum et crea- turas explicata est. Est enim ens tam substantia quam accidens

Quia est substantiae quam accidenti convenit, tamen in accidenti ad illam magis descendit.

convenit, tamen ex se inaequaliter ad illa descendit cum habitudine essentiali accidentis ad substantiam, et sic per prius substantiae convenit ex se. Igitur quia ens non redun-

Nota rationem.

dat, ut supra dictum a modis contrahentibus, eiusdem essen-

57. Quaestio 2.

tiae.

Caput IIIum.

De substantia seu supposito quid sit et quomodo distinguatur a natura substantiali

Substantia creata completa definitur ens per se subsistens.

Substantia creata completa, definitur ens per se subsistens substans, hoc est tale ens in quo accidentia tamquam in subiecto haerent: vel per se, id est ita per se sit ut in nullo alio vel

De Ente creato Caput IIIú. De Divisio-
ne entis in substantiam et accidens.

tanquam in subiecto inhaesionis, vel tanquam in subiecto informationis, vel
ut in toto, vel ut in sustentante. Modus porro per se sub- — Modus per se subsistendi
sistendi ita completus, et perfectivus personarum nobis dici solet — subsistentia completus et perfectivus
suppositalitas, subsistentia, hypostasis, et in naturis intellectualibus — naturis nobis appellatur.
personalitas: ipsum autem concretum ex hoc modo et natura substantiali sup-
positum, individuum et subsistentia, et in intellectualibus persona — Quomodo supra dictum est,
huius concreti substantiam nobis v. g. natura Petrus signatur — in genere appellatur.
haec humanitas, et gradus subsistentiae: nobis vero abstracte
ut nomen Petreitas vel haec humanitas signatur natura substantia-
lis; non autem suppositum. Quaestio igitur est quomodo haec concreta et — Quaestio est quomodo supra dicta abstracta a concreto differant.
abstracta differant inter se, an in re plane idem sint, itaut
concretum abstracto nihil in re addat, sed tantum differat in
modo concipiendi et significandi. Quod si nihil addit, sequitur ita esse
de ratione substantialis naturae aptitudinalem subsistentiam, ut si extra
causas sit, et singularis effecta hoc ipso est actu perfecte
subsistat et compositum sit, consequenter ex natura, et subsisten-
tia non fiet aliqua realis compositio, sed in re eadem natura
tota singularis est et perfecte per se subsistere. Si vero aliquid
addit, sequitur de essentia naturae substantialis esse quidem aptitu-
dinem ad tale subsistentiam naturam, tamen et actu existentem posse
actuali subsistentia carere, et consequenter posse ex essentia existente
et subsistentia quandam realem compositionem fieri. Porro huius
controversiae occasionem dedit mysterium incarnationis. Cum enim Fi-
lius Dei assumpserit humanam naturam eamque non substantialiter
eamque suae divinae personalitati scilicet verbo univerit
per unionem hypostaticam, natura humana in Christo caret — Huius controversiae occasionem dedit mysterium incarnationis.
humano seu creato supposito. Unde est non solum,

sed humanitate assumptum est. quare ex hoc mi-
sterio non colligi suppositum esse aliquid a natura distinctum.

Circa distinctionem naturae et suppositi prima sententia est
Durand. in 1o. dist. 24. q. 1a. Henricus quodlibeto 4. q. 4. et
[illegible] quodlibeto 4o. q. 3. Gabriel. in 3 dist. 1a. q. 2. quae
[illegible] naturam et subsistentiam sola ratione distingui penes diversum
modum concipiendi abstractum et concretum. probat hi ex Philo. 7o. met.
cap. 6. ubi [illegible] [illegible] [illegible] quod quid est seu [illegible] [illegible]
[illegible] eiusdem est, alioqui naturam a supposito eius non es-
se [illegible] distingui, et 7o met. cap. 10 dicit actiones esse sin-
gularium, [illegible] [illegible] singulare suppositum non [illegible] ratio est
aliud est axioma, actiones [illegible] suppositorum [illegible] ex eo quod sup-
positum [illegible] v.g. nihil est aliud quam hoc compositum ex hoc
corpore et ex anima, hoc autem ipsum est humanitas, quare quod
superaddat subsistentia humanitati non apparet. Haec sententia dicens
sola ratione naturali quoniam falsitati non [illegible] suppositum in mi-
sterio Incarnationis [illegible] falsa est, nam alias sequeretur a
Christo assumptum fuisse suppositum humanum [illegible] Scot
dist. 34 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sequens falsum [illegible] in Christo
[illegible] [illegible] suppositum creatum humanum, quod tamen falsum
est et est [illegible] [illegible] [illegible] duas personalitates in
Christo et [illegible] in naturam humanam [illegible] a
subsistentia [illegible], [illegible] [illegible] creatam ex separatione
ex separatione hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dist. in re inter naturam et subsistentiam. Porro Philos. [illegible]

Circa distinctionem naturae et suppositi prima sententia est illorum qui dicunt sola ratione distingui penes diversum modum concipiendi.

probat ex Phil.

Haec sententia sola ratione naturali [illegible] [illegible] [illegible] suppositum in misterio incarnationis [illegible] falsa

[illegible] [illegible] in hoc [illegible] [illegible]

Caput XIIII. De substantia seu supposito quid sit et quomodo distinguatur a natura substantiali

in hoc nihil moramur: illud enim in hac re fuisse probabile est et venia dignius. nam enim habuit nobilitatem incarnationis quae nobis in hac re ocular aperuit nimis quam nunc Catholicis Doctoribus eam ob rem minus excusandus. Ita etiam est Scoti in 3o. dist. 1a q. 1a. dist. 6. q. 1a. Gabrielis eiusdem art. 1. Baconi q. 1a. a. 2. Mayronis q. 11. qui docent esse creatum suppositum nihil reale superaddere naturae, 1o quia alias in aliquo in natura positivo esset quod Deus non possit assumere hoc autem falsum est, tum quia est entitas realis aeque subesse potentia Dei, tum quia secundum Damascenum 3. de fid. cap. 6. quod assumptum non est, ei medicina allata non est, adeoque suppositum humano si entitas est cum assumptum non sit, redemptio nihil nihil efficit. 2do quia si est positivum aut substantia esse aut accidens, non substantia, cum nec materia nec forma, nec compositum sit, fieret enim unum per accidens ex natura et supposito. 3tio natura humana in Christo careret aliqua perfectione ipso gradu naturali, nec dimitti posset, nisi nova entitas in ea inciperet, posset denique produci natura sine ullo supposito, quod omnia sunt dura. Ceterum nec negationes in qua rationem suppositi hi auctores ponunt complexo, una est negatio actualis dependentiae ab alio in quo est, altera est aptitudinalis, ut non possit esse in alio. Defectu prioris ~~nam~~ negatione requirunt de ratione prioris suppositi, esse ~~per se~~, tam integralis, quam continentia, et hoc defectu posterioris excludunt animam rationalem separatam, quia licet ~~seu posteriorem~~ actu nunquam* in alio non sit, potest tamen esse, ideoque persona non est. Haec etiam sententia plurimis placet, quia ex ea admittit in divinis personis substantiam aliquid positivum esse quam in sola ratione

c. de stia est creati suppositi nihil reale superadd. naturae

probant 1o.

2do.

3tio.

negatio in quas ... suppositi ponit complexo

— 17 Junij primo Illa est secunda dies de planes et ...

Commentarii in Metaphysicam Aristotelis Di-
sputatio 33a. De Ente Creato. Caput

distinctum ab essentia divina ex hoc est aliquid positivum sit
subsistentia creata quae est quaedam participatio subsistentiae increa-
tae, alii, ob creaturae imperfectionem distinguatur in re a natura

Refelluntur ista sententia de... ratio dum eorundem auctores probabile est divina subsistentia posse sup-
positum creatum alienam naturam terminare. in illo igitur casu
vel natura uniretur negationi, vel alicui positivo, non primum quia
realis unitio inter aliquid reale et negationem elligi non
potest. Unde si verbum non haberet personalitatem positivam, non posset elli-
gi quomodo reale sibi uniretur naturam humanam quo posterius
2do adeoque suppositum habet aliquid positivum est. 2do si subsisten-
tia negatio sit certe humanitatem Christi in se tamquam comple-
ta substantia esset ex parte sicut est persona Petri vel Pauli
natura substantia in genere substantiae non est completa per negationem hu-
manitatis a Christi iuxta illam sententiam nihil in re minus haberet quam
persona Petri. Sed non illi deesset negatio, quod nihil reale est
at ex duobus entibus in actu esse completis et per-
fectis non fit unum per se quo humanitas Christi cum verbo non
est unum per se. alias non ratio reddi non posset cur duae com-
pletae naturae inter se non possent uniri ut fierent una natura
3tio vel duae personae non possent uniri in una persona. 3tio com-
plementum, et perfectio substantiae creatae est aliquid positivum, at sub-
sistentia est complementum et perfectio ultra substantiam quod
positivum est. 4to si sola negatio exclusio modo reali in quo
4to fundetur naturam facit subsistentem, certe numquam ulla naturam
esse in proprio supposito: natura dempto hoc modo natura potest communicari
aliis: potest non augeri unitione aliis partibus, quo ut habeat
negationem aptitudinalem communicationis, opus est modo cum quo
natura sit incommunicabilis, alias dum se sit communicabilis.

Ad argumenta utriusque sententiae. Ad argumenta huius sententiae in principio commodius respondebitur

1150. De subst[anti]a seu supposito quid sit et quomodo distinguatur à natura substantiali.

Pr[ima] s[ententi]a ē Henrici quodlibeto. 5. et Ricardi 70. met. q. 17. q[ui] volunt in substantiis materialibus suppositu[m] supra naturam addere existentiam, et accidentia quibus natura individuatur, in spiritualibus u[ero] nihil superaddere, ideoq[ue] in materialibus suppositum et individuum distingui in re à natura; n[on] a[utem] in spiritualibus: in his en[im] idem esse naturam et suppositum. Mutuatur potissimum Arist[ote]le 7 met. Cap. 11 ubi aiunt illum distinguere in substantiis materialibus, inter natura, seu essentia et id cuius ē nim[irum] suppositum; n[on] a[utem] distinguere in spiritualibus substantiis, in quibus hoc idem esse dicat. Vn[de] et illi favere S. Thomas pa. p[ar]te q. 3. a. 3. et q. 50. a. 4. ac n[on]nulli ex Graecis Patribus. quia u[ero] aliquibus difficile vi[detu]r suppositum componi ex natura substantiali et accidentibus, dicunt n[on] accidentia, sed quendam modum substantialem ex ipsis ortum rationem suppositi constituere — Sed hæc s[ententi]a merito rejicitur quia impossibile ē ex accidente et natura substantiali fieri unum per se in genere substantiæ, et quamvis fieret unum per se n[on] t[ame]n fieret unum suppositum, sed individuum, valde t[ame]n distinguitur individuum et suppositum nam in Christo humana natura individua ē et singularis, nullisq[ue] illi accidentibus deest q[uod] habet in proprio supposito et t[ame]n n[on] in proprio sed in alieno supposito nim[irum] in verbo existit. Hinc et vanus ē ille modus qualis n[on] ex accidentibus oriatur, modus h[ic] accidentalis et ut dicebatur modus, is n[on] suppositum sed singulare constituit, ideoq[ue] n[on] secus ac alia accidentia Christi humanitas habebit, q[uæ] t[ame]n proprium suppositum n[on] h[abe]t, errat igitur hæc s[ententi]a tu[m] quia principium individuationis male explicat ut quo supra suo loco.

Pr[ima] s[ententi]a ē supposi- tu[m] in substantiis materialibus supra naturam addere existentiam, in spiri- tualibus u[ero] nihil superaddere.

Fundamentum huius s[ententi]æ ex Arist[ote]le

Auct. Graecorum PP.

Hæc s[ententi]a merito reji- citur ut

Cur errat hæc s[ententi]a et

Citati DD. male citat
bu, qo singularitate cu supposito confundit. Sed stulti
loca, q allegat male illa citant: idm. n. docuerat
cap. 6. nam in primis substantiis dentur, et id maxe contra
eo ille dd; ca. n. q constant ex substantia, et accidentia
quale e Socrates musicq n ce ille ni idea accidentia
sibi igitur per substantias intelexerit substantias materiales
et aggregata. n. ex substantia et accidentia substantias materiales
verum nulla probabilitate, et satis crasso errore. Sed pa
Sed nulli Graeci PP.
tres Graecos q allegat noluerunt illi per accidentia aut
modu ab eis resultante vel individuari, vel suppon
tari intrinsece substantiam, sed solum ut e posteriori et qo
ad nos dignosci diversitate individuale aut supposita
ut pluribq ostendit Vasq. in 3. p. disp. 3. cap.
4. n. 22 et n. 24 addit se n vere quomo sit intelligen
dq. S. Thom. in illa sua citatq, ne adversetur primae suae
q idem fatetur Suar. sed tn sect. 3. n. 60. n. ostendit
ex pluribus locis 3. p. Suae cu sentiat et in Angelis dist
ferre suppositum a natura; satis igitur reiecta e haec sentia quo
ad accidentia, qo ad existentia. n. idem d de oib. individu
quarta sententia
q d requirit 4ta Sta e Capreol. in 3. d. dist. 5. q. 3.
a. 3. et quorundam aliorum Thomistarum naa ad naa supposita
ipsi per existentiam probat sua Sta S. Th. ex quodlibet. q. 3o
in 3. p. q. 2. et 17. ubi in Christo una tm ee
admittit eo q ee ad sit proprium suppositi; si. a. ee
n spectaret ad ratione suppositi n eet opq negare plu
res existentias in Christo dici det unu suppositu solum

De substantia seu supposito, quid sit, et quomodo distinguatur a natura substantiali

ratione suppositum n. est natura per se existens, et existentia substantialis, est id quo natura per se subsistit ——— Etiam

Haec sententia non est vera, nam ut patet cap. vidimus existentia sola ratione differt ab essentia, hinc hoc ipso quod Christus habet naturam individuam humanitatem, et propriam illius existentiam habet, nulla n. per alienam existentiam potest existere. quare posita sententia de existentia in cap. patet probato tam falsum est suppositum per existentiam constitui, quam falsum est patet sententia quod suppositum sola ratione differat a natura. Ita sententia est Caiet. 3. p. q. 4. a. 2. Ferra. 4. contra gentes. cap. 43. Antonii pandusa lib. de praedestinatione et gratia cap. 10 q. ubi dicit substantiam esse quandam realem entitatem naturae superadditam, et ab ea distincte reali distinctam: similiter n. sane entitatem pro ultimo termino naturae, et ab ea naturam pendere non tamquam a causa, sed tamquam a termino per quam, reddatur simpliciter incommunicabilis. Addunt hi autem et existentiam in re distingui tam a natura quam a substantia tamquam immediate naturae non convenire, sed naturae substantiae affectae ita ut suppositum tamquam subiectum existentiae ipsam existentiam primus naturae sit. Sed et haec sententia est improbabilis patet quia sine causa fingit talem distinctionem, nec potest explicare quali res sit substantia. 2do quia implicat ut suppositum sit prius existentia: illaque n. non sint duas res nimirum naturam et substantiam esse aliquid actuale in rerum natura reductum in re existentia. 3tio requiritur humanitatem verbo unitam esse antequam existeret: nam verbi personalitas supplevit humanam personalitatem eorum istorum. a. primus naturae cum supposito unito quam existat.

Hic igitur relictis ut vera ratio substantiae

Etiam ex Aur. a. 3. nec vera est ista sententia sententia patet

Sententia ista. est substantiam esse quandam realem entitatem naturae superadditam et ab ea distincte reali distinctam

Addit haec sententia in re distingui tam a natura quam substantia

Haec sententia sententia refutatur patet

2do

3tio

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 3tia. De Ente creato eiusque distinctione in naturam declaratam

Conclusio pa. — Subsistentia est ultimum complementum substantiae in ratione existendi.

Dicendum est, quod subsistentia est ultimum complementum substantiae in ratione existendi ita Suarez disput. 34. sect. 4. n. 23. Vasq. in 3 am partem disp. 31. cap. 5. et recentiores com[m]uniter ac ratio[n]e probatur ex his quae dicta sunt quae aliae stras

Declaratio brevis explicatis terminis existendi et subsistendi. Existere quid.

[illegible] declaratio ex ipsis terminis existendi et subsistendi: existere enim significat hic entitatem extra causas seu in rerum natura: subsistere vero dicit certum modum existendi per se, et sine dependentia a sustentante, cui modo opponitur inesse in alio quod significat determinatum modum existendi in alio, a quo tanquam sustentante dependeat: quidem igitur existentia naturae substantialis non est terminata modo existendi per se, adhuc incompleta est, et nondum subsistens dicitur quia vi . u . afficiatur modo in existendi in alio et sic est tamen incompletum quia pendet ab alio et ad compositionem

Subsistentia quid.

alicuius totius completi ordinatur: est igitur subsistentia quasi ultimus terminus substantiae: supponit enim essentiam substantiae actualem existentem in singulari, et illam ulterius modificat, atque ultimate perficit eo fine modo proportionali quo modus actualis, [actualis] inhaerentiae, realem existentiam accidentis ultimo modificat, et hinc colligitur ex humanitas Christi per se non subsistat: etsi enim propriam existentiam individualem habet, tamen modum illum per se essendi, sibi propriam esse non habet: inexistit enim in Verbo, adeoque modo inexistendi in alio oppositum modo essendi per se habet, et consequenter propria ac naturali subsistentia caret, et per alienam terminatur. Dices Esse per se non est de essentia mo-

Obiectio

Caput IIIum de substantia seu supposito quid sit et quomodo distinguatur a natura substantiali.

Sta, sicut esse in alio est de ratione accidentis, ita modus per se existendi non est aliquid complementum additum in re ad existentiam substantialem. Respicitur ad animum esse per se sicut est esse in alio respectu accidentis, ut esse per se sit idem quod actu ita existere, ut a nullo sustentante pendeat, vel pendere possit: esse vero in alio sit idem quod actu inhaerere alicui subiecto. Secundo ut esse per se dicat entitatem aptam ex se ut habeat modum illum per se subsistendi independenter ab alio, esse vero in alio significat entitatem ex sua natura aptam ut actu inhaereat subiecto. Esse per se est esse in alio primo modo, non est de ratione substantiae et accidentis, et natura est humanitas Christi existens illo modo per se essendi caret, et quantitas in sacra Eucharistia existens caret actuali inhaerentia. Secundo modo autem est de ratione, scilicet non per se subsistere humanitati Christi et inhaerere in subiecto, et quantitati in Eucharistia competit in aptitudinem.

Dicendum secundo subsistentia a natura substantiali cuiusque existentia distingui sicut modum a re ita ydem auctor et sic potest explicari, si hac cum dicit subsistentiam realiter distingui natura et supra eadem que ipsius cum essentia ab existentia realiter distinguitur intelligenda est de modali distinctione. Ratio conclusionis est haec distinctio sufficit, nec maior requirit mysterium incarnationis propter quod praecipue introducta est haec distinctio natura humanitas Christi caret hoc modo, et habet quendam modum oppositum per quem est in alieno supposito, et subsistentia proportionalis in actuali inhaerentia accidentis quae ipsi dicitur aliquis modus

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis.

Disputatio IIIa.

accidentali ut infra videbimus facilius et nullo hoc

Quomodo multa quae a theologis circa incarnationem disputantur solvantur.

modo, quae a theologis circa incarnationem disputantur sol-
vuntur, ut an humanitas terminata propria personalitate
non possit terminari aliena, an persona creata non possit
alienam naturam terminare, an non possit personalitas crea-
ta sine propria natura conservari, haec magis et similia fa-
cilius est ratio si dicatur personalitatem tantum esse modum,
difficilius autem si aliqua ratio dicatur, sive ut res a
re distinguatur ut pluribus ostendit Suar. t. c. a n.
20

Conclusio 3tia
Ex subsistentia et natura in rebus creatis fieri veram compositionem tamquam ex modo et re modificata.

Dicendum 3tio ex subsistentia et natura in rebus
creatis fieri veram compositionem, tamquam ex modo et re
modificata, seu tamquam ex termino et re terminabili, pat.
ex dictis: sit res n. ~~existentia~~ subsistentia ad existentiam actualem
tamquam rebus terminus illius, cum sine illa sit aliquo modo
indifferens ad modum per se essendi, et ad modum in alio exi-
stendi, observata ad priorem tamen inclinatione, posterioris
autem non nisi supernaturaliter capax sit. Unde et patet sub-

Corollarium
Subsistentia est qua essentia suppositi aut personae.

sistentia esse quendam essendi suppositi aut personae
in sit quasi per suppositum; non est autem essentia naturae
sed tantum modum quendam naturae statum ei debitum, et illi nihil-
ominus gignitum, nisi supernaturaliter impediatur. — Ex

18 Argum. primum in Argumenta ... ad primum

hactenus dictis facile est solvere argumenta initio citata. Ad
primum dicitur omnem entitatem posse a Deo assumi, non autem modum
quae cum assumptione habet directam repugnantiam qualis est subsis-
tentia. Quare cum Damascenus dicit non fieri medicinam
nisi ei quod assumptum est de nova entitate, et natura loquitur
non de aliquo modo naturae, quae nec indiget medicina, nec

illius capax ē in roē naē cui ginagitur. Ad 2dū dr̄ subsistiā n̄ de subsīā ēē tn̄ modū subsīale. Ad 3tiū fatemur humanitatē Xpi carere quodā mō subsīali q ipsi foret naāli, cui tn̄ lō hrē in se modū quendā supnaalē unionis hypostaticae, p quem subsistat in supposito divino, quo eminē satis supplet compensatq carētiā ppriae subsistiae; fatemur et humanitatē ā verbo dimissā n̄ poē qn in ea incipiat ēē modus propriae subsistiae et geognrā naām produci n̄ poē qn habeat hunc modū subsistiā vel mō opponitur p quem sit in alieno supposito: nā ēē p se, et ēē in alio immediatē opponuntur nam eo ipso q aliqd n̄ ē in alio, unō hēt modū illū positivū per qd rōe cuius quaelibet naā n̄ ēē in alio.

Ad illum R̄ ter.
Ad 3tium.

Caput xviii.

Quaedam alia dubia de subsistentia explicat.

1ū Dubiū ē An subsistiā rei maalis sit simplex et indivisibilis, an vero pro multitudine partiū suae essentialiū, sive integrātiū componatur ex pluribus modis vel subsistiis partialibus. Compositam, et divisibilē ēē oēm subsistiā subsistiā maalis docet Suar. disp. 34. sect. 5. ā n. 5. quā sntiā ita declarat ut subsistiā sit modus naae naa. ā in subsistis maalibus, partim componatur ex maa et fōa, simpl. ex ptibus integrantibus seu constitutivis, unū ē ut subsistiā componi ex diversis modis q partim respondat maae partim fōae, item alys, et alys partibus constitutivis ita ut quemadmō unitur maa et fōa, ita ut simplex constitutivae p aliquā unionē, ita ēt isti modi partiales ex quibus subsistiā componitur, aut integratur aliqo mō unione mutua unitur, ut unā totalē subsistiā constituat. Caeterum ita dicit componi subsistiā maalē ex diversis mō ut tn̄ n̄ sit modos admittat ēē subsistias partiales

1ū Dubium ē
An subsistiā rei maalis sit simplex, et indivisibilis, an vero componatur ex pluribus modis vel subsistentiis partialibus.

Compositā et divisibilē ēē docet Suar.
Declarat.

Hic author ita dicit componi subsistiā maalē ex diversis modis, ut tn̄ n̄ sit modos admittat ēē subsistias partiales sed naā n̄ ēē componere.

[margin: modu fõæ n alys compositis, sed tn in fõæ gadisaa substãam partialem.]

sed modu mãæ in oi composito: modu fõæ u. a in
alys compositis, sed tn in hõc gadat se substã ptiale
Vnd collegit substã hõis gstare ex 2 substãiis subs-
tiis partialibq una mãæ, et altera aiæ rãonalis: alis
eni u compositoru substã gstari ex duobq modis, qo-
ru ille qdẽ q mãæ ẽ sit substã partiali; modq a
fõæ, neqaqz sit substã partiali ꝛ Roem huig reddit
qa aia rãonalis verè ẽ se subsistit in corpore, sealt
quedã modu, roe cuiq edu sua entitatẽ ẽ a corpore
independes tãqz a sustentatẽ, quẽ mõ et separata
retinet; aliæ a fõæ mãales, lz habeat modu inexistẽ-
di in alio, et ꝑ illu verè et edu se pendat a
mãa, ita ut ab illa separata existere n̄ possit
etsi habedt modu quedã distinctu a mõ unionis cu mãæ
ꝑ quem componat substã totius, et tn substã ptia-
lis ob caam pdictã hõ. ; ... ro ad ptes
integrantes u. dicit totum compositũ semꝑ gsti tui ex
substiis ptialibq, ita ut poit in eas, que naalis sunt
ꝑ divinã potẽ dividi: ita n. aut aquã in plures aquas
põe dividi, atqz totalẽ substã in plures partiales sub-
stiias, q tn ea sint totales, nã singulæ aquæ post di-
visioem st ꝑfecta supposita, q n. d aqua dicitu ẽ in coelo
aut aliqo minimo naali, põt saltẽ fieri divina potẽ
Verum cu incõicabilitas vidatr gleq roem suppositi
cam ita hac stia ita explicat, ut ea sco oi mõ asse-
met quenire supposito totali: ptiali a supposito admit-
tat qdẽ quenire cõicabilitatẽ cu ptẽ, ut cu illa uel
n̄ alio ut in toto, repugnare tn cõicabilitatẽ ꝑ mõ in-
hærentis in altero, tãqz in sustentatẽ, q incõicabilitas

[margin notes: substã hõis sdu gnĩ cõstat ex 2 substãiis partialibq una mãa et altera aia rãonali. — ꝛ Roem huius reddit — stiæ stã qo ad partes integrantes, dicit totũ cõpositũ semꝑ gstare ex substiis partialibus et quomõ — quomõ hac stã in cõicabilitatẽ explicet.]

sola sit de ratione subsistentiae in communi, quod ut abstrahit a totali
et partiali. Hinc dari dicit eo quod partes integrales com-
positi et materia habeant subsistentias partiales, quia non possunt
alteri communicari tanquam subiecto sustentanti. Alter tamen forma materialis
et materiales non habeant partialem subsistentiam, habeat etiam rationalis
quia illae pendent a materia tanquam sustentante. Haec vero
minime pendet. Addit denique hanc sententiam in composito
physico dissoluto manere semper subsistentiam partialem materiae: mo- — 2o Dub. ... Addit alterum sententia in compositum physicum dissolutum manere semper subsistentiam partialem materiae mo-do vero partialem formae materialis una cum forma perire
do vero partialem formae materialis una cum forma perire: in etiam vero ratio-
nali separata manere itidem subsistentiam partialem quam ha-
buit in materia in toto vero integralibus post divisionem ma-
nere subsistentias partiales, quod tamen post divisionem sint totales
quaeque etiam in divisione totius integralis aut dissolutione, hoc
nullam subsistentiam partialem perire sed tantum eorum terminum commu-
nem erat destrui. Haec sententia satis ingenio-
sa, et subtilis non improbabilis est probabilior tamen licet quam — Haec sententia ingeniosa probabilis est probabilior tamen ut sententia Vasq. et quae
tenet Vasq. in sententia supra disp. 22, cap. 2, 3, et 4. subsi-
stentia in quovis composito unica esse, eaque non composita
ex partialibus subsistentiis qua id, quod subsistere per se dicitur, redda-
tur simpliciter alteri incommunicabile: Notat autem ratio cap. nomen
subsistentiae ab antiquis ferme generaliter usurpatum esse pro eo quod — Nomen subsistentiae ab antiquis fer[me] generaliter usurpatum est.
natura et illius substantiali vel complemento ultimo composito
a Scholasticis tamen esse translatum esse ad illum ipsum gra-
dum naturae additum abstracte signandum: hoc posito probatur
et haec sententia 1o ex ipsa re hominis: nullum est suppositum — probatur haec sententia 1o
partiale in aliquo composito, ergo nulla subsistentia par-
tialis. Antecedens probatur. Hactenus enim nemo dicere ausus est inga-
nis substantia esse 2 partialia supposita aut in homine
esse 2 personas partiales, at si essent in homine 2 par
sonalitates partiales, liceret dicere esse plures per 2
personas partiales: Nec refert subsistentiam rerum corporearum

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis

Disputatio IIIa.

ipsiusque hoīs habere partes substantiales: non n.
sequi illas esse de ratione substantiae: nam et hō constat
ex partibus componentibus ex mā et fma: non a. sequitur in hoē
dō r humanitatis aut r hoīs partiales. Negandū igitur
erit q̄uis ex aqua ē aqua ita quoniam esse
substantiā, dō substantia: solū n. modus compositionis totum
afficiens facere substantiā ē, n singulas illius partes, q
hae in parte heterogeneae censentur. Ido ex ipsa rōe
substantiae: substantia n. generis supposita seu suppositum
ē unius nāe substantia seu substantia in coīcabili sub-
sistens a abstracte supposito rāo complementi et
ultimus terminus quo nāa redditur incoīcabilis: ipsa n.
substantia in se coīcabilis cū nāa communicatur, at
in hoē q̄uis sit coīcabilis, imo actu coīcatur, quoniam
nulla illarum ut in hoē existit ē suppositum par-
tiale: Neque et in illis ē complementum substantiae: hoc
n. reddit rem simpliciter incoīcabilem cū tū partes istae
sint coīcabiles: nam et partes integrales ut caput bra-
chium et partes essentiales ut māa, et fma coīcantur to-
ti, nec per se, sed in hoē subsistunt: substantia a-
utem ita reddit incoīcabilem ut quodcunque in illa est,
nullo modo in alio esse possit: sed dicunt adversarii
non esse de rōe substantiae incoī quoniam incoīcabili-
tate, sed tm̄ illam in q possit coīcari alicui
subiecto tanquam sustentanti ā quo pendeat quare etsi hae
partes coīcentur alicui ut toti, non tn̄ coīcari ut

Negandū erit q̄uis pars aque ē aqua ita quoniam pars substantiae esse de ratione

quaeritur ido ex ipsa rōe substantiae

Opinio adversarii

subsistentia sustentandi. At hoc Resp. ex eo refelleretur quia
respectu in Christi humanitate tam etiam quam naturam sine proprio — Rtur
substantia partiale quam isti auctores non gaudent: docent enim lo-
cum ut unicuique substantia partiali supplere personalitate verbi:
sequitur autem id quod diximus inde dari esse: nam est in natura
ac sua humanitati Christi est negatio communicationis ad verbum
Quare si ex illa colligitur partiali subsistentia, est in
Christo, aut si non est, ut revera non est, male ex negatione
tali communicationis colligitur partiali subsistentia. At dicent — Obijcient contra
forte requiri esse negationem communicationis ad alienum suppositum
tum, ut sit partiali subsistentia, hanc autem negationem non
habent in partibus humanitatis Christi cum supposito verbi
unitæ sint: sed hoc Resp. imprimis esse arbitrarium, et — R. fur
in argumentis expositum nec fundamentum habet in aliquo antiquo
auctore: nullus enim definit partialem subsistentiam per negationem hanc
negationem. Deinde si communicari alieno supposito obstat quo minus
alia rationali per se subsistat, cur non obstat communicari proprio sup-
posito, ut patrem, et filium. Denique Deitas in abstracto
includit utriusque communicationis negationem, et tamen includit sub-
sistentia et absoluta, quæ tamen est de ratione Dei ut generatur
signato. Tertio simpliciter per se subsistere, est nullo modo esse — probatur conclusio tertia
in alio: si enim in alio est aliquo modo quomodo simpliciter per se,
et totum solum quod ut sit illius modo subsistentiæ nullo modo — Potentur quidam fu.
est in alio, quod solum illud proprie subsistit. Hic autem po-
testo ista si nec natura sua est, nec modum subsistentiæ
ibi addidit esse incommunicabile, cum et modus naturæ communicatur
et natura una hoc modo communicabilis sit alieno supposito,
sed naturam ut hoc modo affecta esse incommunicabile

ita ut relicto hoc modo repugnet simpliciter alia communi-
cari. unde quamvis ipsum suppositum seu persona incommunicabile

corpus pro... 2dum Notabile

est 2dum modum substantia in quavis natura corporea est
[illegible] extensa sint cum ipso composito, adeoque huic per
integritatem eidem extensionem quae tamen non sint modi per se
subsistendi [illegible] partibus compositi non dent incommunicabilitatem qua-
re sunt persona divisibilis est non tamen in plures personas, ita
et personalitas partes habet quae tamen non sint personalitates
sed diversae ... a totali substantia. Atque hinc substantia

Corollarium substantia dicitur indivisibilis

dicitur indivisibilis quae non potest dividi in plures partiales sub-
stantias. 2do substantia non componi ex duobus modo uno materiae

3tium Notabile

et altero formae, tanquam ex partibus essentialibus et ideo modo illos
uniente, sed etiam unam integram generare substantiam quae essentialiter
supponat iam factam compositionem ex materia et forma substantia
non non est in toto composito; unde sequitur quandocumque aliquod
compositum sive essentiale sive integrale dissolvitur perimi sub-
stantiam totalem et in divisione quidem compositi substantialis
nullam novam substantiam generari in eum fit novum com-
positum, in divisione vero totius integri, tot novas substan-
tias fieri quot partes separantur a toto, et illas quidem
substantias esse totales; nec resistit illas entitates separatas
eadem posse inesse unum: non enim sunt [illegible] substantiis
quas per divisionem acceperunt, sed illis perentibus necesse
est unam novam generari.

2dum Dubium est A quonam agente fiat substantia

2dum Dubium est A quonam agente fiat
substantia; in mediatene, a creante, vel generato naturam
existente ita ut ipsa natura existens, tamen ut causa natura-

De Ente creato. Caput XVII quo- 50
dam alia dubia de subsistentia explicantur.

ti quaerat ad subsistentiam: an a ipsa natura producta
per emanationem producatur ex se subsistentia, an a solo
agente extrinseco, non a natura fieri sentit Vasquez 1a p. disp.
disp. 114 cap. 3 n. 15 et probabile indicat Suarez disp.
34 sect. 6 n. 8. Probatur 1o quia alio agenti per se
et immediate substantiale ut sic ...

[illegible]

Contra naturam de immediate principium subsistentiae per naturam resultantia ...

Ratio illorum ... ut sit principium subsistentiae per resultantiam, na se

Disputatio IIIa

ordine naturae antecedit subsistentiam, et nobilior est quam
subsistentia cum subsistentia sit sit modus, ipsa vero res
et ad perfectionem cuiusque rei spectat ut possit esse princi-
pium intrinsecum modi essendi; potentiam vero esse valde gracilis
est. Denique si passiones ab essentia effective producuntur
ratio non est negandi id ipsum modo. Utraque sententia proba-
bilis est, magis tamen placet posterior quae ratio, illius ter-
Ad 1um pro sententia prima argumentum Respondetur. mini indicant. Ad primum igitur contrarium argumentum Respondeo
ab agente extrinseco fieri rem subsistentem, et non solum
qualemcunque producit naturam existentem, quae potest producere
in ea modum subsistentiae, quomodo dicitur eodem quo dat formam
Ad 2um Respondetur. dare consequentia ad formam. Ad secundum nego paritatem
quia est actio qua accidens fit in subiecto est potentia
subiecti per quam natura terminatur ad existentiam, quam nego ... accidentis
sui itaque accidentis in se ... producere non potest
quia non natura per quam est quam ... eo ipso quod fit
per actionem eductivam de subiecto, quod si vero aliquod
accidens crearetur extra subiectum, per quam quidem illud esset quam
conveniens subiecto, eadem tamen adhuc per ipsum uniri non posset
efficiente aliquo subiecto et intime praesenti, nam in
declaratur Responsio. instanti unitionis non haberet per quam se quam unitum esse
in illo n. instanti non haberet esse per actionem praecedentem, sed per novam actionem eductivam seu generativam
accidentis in subiecto: nam cessaret actio illa creativa
cum unitur subiecto, adeoque in illo instanti non haberet esse
nisi per actionem qua unitur subiecto, consequenter ipsum
uniri non potest, et idem tenendum est de forma substantiali
in materia, si producta extra subiectum, postea cum

De Ente Creato. Caput XVII quae-

dam alia dubia de subsistentia explicat.

subsistentia umana ſed contra dr humanitatē Christi non — f. d. etiam argumentum R. sub.

eē in statu violento, qa q careat ppria subsistentia et

tn nobiliore, q eminenter gtinet qead ô pfectoi in

propria et Addo etiam humanitati Christi ē tl po-

tiā naalē violētā ut da eē in alieno supposito sn

sdū potiā potalē qua cia Deo subiecta ſt ei violentū

n eē sicut motus aquae sursū ad impediēdū uacuū

aqua sdū ppriā naā violētg, respectu tn boni cōis ~~naa~~ — et tum. a p. f. d. tum R. sub.

uni naali cnatae fiā qtā dr eadē in illa stia

difficultatē bē: si .n. Deus pt suspendere influxū ne naā

pducat subsistentia, cur n poit suspendere, si ignorant pducat

Ex igit hac difficultas cōi quā putat Scot. in 3tio dist 1ª.

q 1ª. seq ex illorū stia, q docent subsistentia aliqd positiuū

eē. Caiet. 3ª pte q 4 a 2. gcedit hoc seq, negat .a. impoi — Caiet. negat impossibile eē de absoluta Dei potentia ut naa sit sine ulla seu ppria, seu aliena subsistentia et improbabile

bile eē de absoluta potia ut naa sit sine ulla, seu ppria

seu aliena subsistentia, q tn ptio n satis cohaeret cū stia

Caietani cū .n. sdū illū subsistentia sit prioi gs existentia

oite fieri n pt ut naa existat sine subsistentia; in

uera tn stia, q subsistentia dicit eē modū ~~subsistens~~ exi- —

tiis n improbabili diceres naā pōe a Deo gsrua- —

ri sine ulla subsistentia in qo casu naa existeret

f a mere negatiuē, q a n eēt in alio; n tn positiuē

qa n hret terminū per quem eēt positiuē incapax

unionis ad aliud suppositū nihilominus bn q ut supra —

in Cap. in fine mi maximg pbabilg ô naā n pōe — probabilius ē naā n pōe gsruari sine ulla subsistentia

gsruari sine ulla subsistentia q docuit D. Thō in 3tio

dist. 5. q 3. et tenent Thomistae 5o Met. cap. 8 q. 6.

sect. 5 Suar. disp. 34 sect. 6 n. 27 Vasq. in 3a pte

disp. 3a cap. 7. n. 35 qa major allegi n. pt na-
turá existere, et tn n. ee terminata, sine ppria, sive
alieno termino: sicut n. n. pt anea existere n. termi-
nata ptio, aut q crevit qntitas sine oi figura, aut si-
ne oi ptentia locali ita nec nãa pt sine oi mo illã
terminante eẽ. nam sicut figura et ptia localis ẽ
modus qntitatis, ita subsista ppria et unio cu aliena
subsista, sunt mo. afficientes nãam, nec minorẽ hnt gnexio-
nem cu nãa quam figura aut ptia cu qntitate. mò
ppria subsistia ẽ modq magis intrinsecus magisqz uni-
cu nãa qtitut qz figura aut ubi cu qntitate. Itaqz

Ad quum argumtu dicendum (R)etur
ad argmtu dẽ poẽ qlen propriá subsistiá nãa impedire
sed tum unio, nãam unire cu alio supposito ppa immedia-
ta oppositioẽ modoru existendi pt se et in alio.

3tium Dubium An subsistia fiat eadẽ actiõe qua nãa quorũdã opini
3tium Dubiu á subsistia fiat eadm actiõe qua
nãa. qui dicunt ~~exi~~ subsistiá fieri ab agente
extrinsecio, dicunt eadm actiõe fieri, diversa tn eodẽ
mõ, ita ut n. alia actio nãa, alia subsistia (R)deat
sed ut sicut subsistia ẽ modus nãa pt qua ab se
ht quá sine illo, ita et qua actio qua pducit nãa
subsistens roẽ subsistio sit modificata, et ab se ha-
beat, qz si per illá pduceret nãa sine hoc mo; ita

Conclusio nostra. subsistia fit distincta actiõe ab actiõe qa fit nãa
Vasq. disp. 24. cap. 3. n. 10. Sed qa pbabilius ẽ sub-
sistiá fieri à nãa, ddm ẽ eá fieri distincta
actiõe, qa tn unio ex nãa ei connexa sit cu actiõe
pductiva nãa.

4tũ Dubiu Utrum subsistia sit principium agendi. Rão dubij ẽ di
4tum Dubiu ẽ utru subsistia sit principiu age-
Rátio Dubij ẽ qa cõe ~~actio~~ axioma ẽ

De Ente creato Caput XVI quaedam alia dubia de subsistentia explicatur

ex Arist. 5to Met. Cap. 7o diximus actiones esse suppositorum, unde collegi in subsistentiam concurrere influere una cum natura ad agendum. aliás n. actiones tamen quomodo esse, et accidentes diversitatem cum suppositorum.

Dicendum 7o subsistentiam non esse proprium, et immediatum principium in actionibus suppositi. ita Suar. sect. 7. n. 6. Vasq. in 3a p. disp. 161. cap. 3. Prob. 7o quia et in divinis non subsistentia relativa sed tamen natura divina est principium formale agendi. 2do Christus habuit integrum principium humanarum operationum, et tamen subsistentiam humanam non habuit ergo subsistentia non est pars principii activi. nec dici potest personalitatem verbi que locum humanae subsistentiae supplet esse principium activum operationum humanarum in Christo. nam personalitas verbi in quantum supplet subsistentiam creatam nihil agit, sed tamen terminat quia aliás actiones Trinitatis ad extra forent divisae. ageret n. aliquid filius quod non agerent aliae duae personae quod falsum est et repugnat illi communi opera Trinitatis ad extra sunt indivisa. s. extra Deum nihil fit ab una persona quin fiat ab alia; non est dici potest divinam naturam loco subsistentiae creatae gerere in Christo, cum quia non humanitas, sed divinitas cum humanitate fuisset principium proximum integrum humanarum operationum in Christo, cum quia actiones humanae Christi fuissent ex parte cooperatione ... quod falso est absurda sunt in Theologia. 3tio modi rerum non sunt principia agendi talis actionis physicae perfecta

Conclusio 7a subsistentia non est proprium et immediatum principium in actione suppositi

probatur 1o

2do

probatur 3tio

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 15ª.

at substantia tamen est modus.

Conclusio ista subsistentia ad actionem non concurrit ... (margin note)

Dicendum est 2do subsistentiam ad actionem non concurrere comitari ut hic, sed ut conditionem quae requiritur ex parte agentis ita suadet ratio et in explicandum est illud axioma actiones in stile non est illa. n... tamen dicuntur actiones universalis circa singularia, ut q. medicum curare non hominem, sed Calliam sociale, quia tamen stiles non distinxit inter singulare et suppositum, ... eatis commode ... illud axioma quod quod ... prius est rem esse completam in suo esse quam operari, sed subsistentia est complementum existentia substantiarum, ergo prius est naturam subsistere quam operari, ad ... subsistentia non comitatur, sed potius antecedit et est ad actionem. Dico conditionem quae requiritur ex parte agentis: nam ex parte termini non est requisita cum in illum actione non influat; est tamen quae requiritur ex parte agentis, quia natura prius est rem in statu completo esse, quam operari, ...

Cur dicatur ... ex parte agentis (margin note)

probatur ... (margin note)

Cur actiones dicantur suppositorum (margin note)

... actio tribuatur supposito non naturae, ... tamen ... non est subsistentia effective. ... quia natura non est in statu completo et proxime accomodato ad operandum ... subsistentia. Quaeres an natura non subsistens possit agere. Respondeo cum natura nec divina possit esse sine sua subsistentia, et agere non possit ... subsistentia in se vel in alio ... natura sine sua subsistentia existere tunc tamen sine alio miraculo natura possit agere quod habet sufficientem virtutem agendi.

Quaeritur an natura non subsistens possit agere. Respondetur (margin notes)

... (margin note)

Dubium est quomodo inter se distinguantur concreta et abstracta quod est in ... quod in primis subsistentis

Dubium quomodo inter se distinguantur concreta et abstracta ... (margin note)

De Ente creato Caput IVum quaedam alia dubia de subsistentia explicantur.

creati Fons. 5° Met. cap. 8 q. 5 sect. 10 et q. 6. sect. 7a. docet concreta et abstracta primarum substantiarum ex natura rei secundarum vero sola ratione inter se distingui. Fundamentum illius est quod concreta secundarum substantiarum formaliter idem significent quod abstracta; substantia autem cum connotent sicut concreta accidentium connotant subjectum. concreta vero primarum substantiarum et formaliter et directe significent subsistentiam: prima enim substantia est simpliciter primum subjectum omnium superiorum substantiarum et accidentium ideoque non potest connotare aliud subjectum: alias in nominibus substantiarum esset processus in infinitum; concreta autem secundarum substantiarum formaliter non includere subsistentiam ex eo probat quia subsistentia est incommunicabilis, illae autem substantiae sunt communicabiles.

Sed Dicendum est aeque ex natura rei distingui concreta et abstracta in secundis substantiis atque in primis. Ita ... de ente et contra cap. 8 et ... suar. sect. 8 n. 3 Vasq. in 3tiam partem disp. 10 cap. 2 n. 9. Ratio est quia universalia sola ratione distinguuntur a singularibus. ergo sicut se habent singularia inter se, ita etiam se habebunt universalia illis respondentia ... homo, et humanitas sunt ex natura rei distincta ergo et homo quidem ... est cum hoc homine et humanitas quae idem in re est cum hac humanitate, inter se ex natura rei distinguentur, et consequenter sicut hic homo ab hac humanitate distinguitur quod superaddat modum subsistentiae, ita et homo distinguetur ab humanitate quod superaddat in genere subsistentiam. Itaque negatur fundamentum prioris sententiae nam hic homo non solum formaliter et directe significat hanc humanitatem et connotat suppositum atque homo significat humanitatem in communi cum connotatione suppositi

Pomponatius nullam concreta et abstracta primarum substantiarum ex natura rei, secundarum vero sola ratione inter se distinguere

Fundamentum huius sententiae

Conclusio nostra Aeque ex natura rei distinguuntur concreta et abstracta

Ratio conclusionis

Negatur fundamentum prioris sententiae

nec pot est q. nomen prima substantiae: collig. n. e. ab eo nomine illius ut significetur haec natura singularis, et terminata substantia, nec opus erit in infinitum procedere: nam nomen prima substantia connotat subsistentiam non in qua nihil tota prima substantia sed in qua vel singularis natura prima substantia. Sicut enim secunda substantia in genere non signat hanc naturam sed naturam in communi, ita et connotat naturam determinatam aliquam subsistentiam, sed indeterminatam seu in genere hanc vel illam, adeoque substantia in communi ubi et haec vox subsistens suppositum non signat haec certa subsistentia in individuo, sed in communi hanc vel illam.

a simili declaratur naturam in genere non connotare subsistentiam in com.

Caput VII

De Natura accidentis

Cum novem praedicamenta accidentium diversis locis singula sint a nobis fuse explicata, hic aliud non superest quam ut naturam accidentis in communi explicemus, cum igitur accidens reale communiter definiatur quod inhaeret alteri ut subiecto controversia est an et qualis inhaerentia sit de essentia accidentis qua de re 3 praecipue sunt sententiae. Prima est Alberti 7 met. cap. 2. et 1o phys. text. 29 et aliorum asserentium praecise actualem inhaerentiam esse de essentia accidentis eo sensu ut nullum accidens absolute existere possit ullo modo nisi inhaereat in subiecto, consequenter entitatem actualem accidentis et inhaerentiam actualem in re simpliciter idem esse.

Prima sententia est Alberti actualem inhaerentiam accidentis esse de essentia.

Verum haec sententia universaliter sumpta contra fidem est: universaliter inquam nam si quis diceret solam quantitatem posse existere sine actuali inhaerentia nullum vero aliud accidens is non erraret

Haec sententia universaliter sumpta contra fidem est universaliter.

in fid. q.a ad ea q. docet fides de Eucharistia satis est q. sola quantitas maneat separata à subiecto: caetera n. accidentia quantitati insunt: supposito tamen misterio fidei longe est probabilius esse etiam alia accidentia realia à subiecto distincta nimirum qualitates posse per divinam potentiam conservari sine subiecto. [illegible] [illegible] non esse ipsam essentiam accidentis, sed quendam illius modum sicut subsistentia est modus essentiae substantialis probabilius magis est nam ut notat Suarez disp. 37 sect. 2 n. 4 naturali ratione solum id demonstrari non potest. etiam dari quae probant repugnare separatam existentiam accidentis posse sufficienter solui — 2da sententia est Scoti in 4to dist. 12 q. 1a et 7o met. q. 1a ibidem Antonii Andreae et Soncinatis q. 1a. Flandriae q. 3 Cimariae theorematis 3 nec actualem, nec aptitudinalem inhaerentiam esse de essentia accidentis probatur de actuali q.a ex fide certum est saltem quantitatem in Eucharistia conservari sine actuali inhaesione in subiecto; de aptitudinali vero q.a aliqua accidentia essentialiter alteri inhaerent ut figura relatio, praesentia aliquis modi, tum q.a quaedam accidentia, nec actualem nec aptitudinalem inhaerentiam habent ut actio transiens quae actio est modus per se in accidentale separato actio creativa, tum denique q.a etiam formae substantiales materiales vere inhaerent materiae, atque inhaerentia est aptitudinalis in eis tamen patet essentiam accidentis consistere non posse — 3tia sententia est inhaerentiam saltem aptitudinalem esse de essentia accidentis ita S. Thomas 3a p. q. 77 a. 1o ad 2um Caiet. de ente et essentia cap. 7 q. 12. Capreoli in 4o dist. 12 q. 1a n. 3 Hervaei quodlibeto

supposito fidei misterio longe probabilius est etiam alia accidentia realia à subiecto distincta nimirum qualitates posse supernaturaliter existere sine subiecto

2da sententia est nec actualem nec aptitudinalem inhaerentiam esse de essentia accidentis

probant 1a parte

probant etiam

3tia sententia est inhaerentiam saltem aptitudinalem esse de essentia accidentis

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis

Disputatio 3tia

22 Jun. a. s.

A. q. 9. Hac stante relatione declarata acceptatione quomodo consideranda notetur

Hoc stante relatione declarata accipi praedicamentale complex est. Nota enim primo quod accidens praedicamentale complex est aliud non est entitas realis subiectum informans ut qualitas qualitatis, aliud est modus ut relatio, ubi etc. aliud extrinsecum illi quod denominat ut actio transiens. 2do ingressum aptitudinalem complexum accipi posse primo sumitur ut condistinguitur quod aliqua est a qua sit respectu separabilis 2do cum ut abstrahit ab aptitudinali primo modo, et ab actuali quomodo album in communi abstrahit a primo et 2do. 3tio aptitudinalem inhaerentiam non esse relationem praedicamentalem aut potius de genere qualitatis sed ipsam entitatem accidentis quatenus relationem contra est ad subiectum in quo potest inesse. His Notatis

Accidens aptitudinale complex accipi potest.

3tium Aptitudinalis inhaerentia non est relatio praedicamentalis.

Dicendum primo Accidens quatenus ut aliquid commune est ad formam informantem, modum intrinsece et formam extrinsece afficientem in sua essentia non includere ullam inhaerentiam quia forma extrinsece denominans respectu illius quod denominat nec actu inhaeret nec aptitudine inhaerere; potius igitur accidens in generatim sumptum dicitur esse aliquo modo afficiens substantiam ita ut illa in genere substantiae non perficiat.

Conclusio prima. Accidens quatenus ut est aliquid commune ad formam informantem modum intrinsecum et formam extrinsece afficientem in sua essentia non includit ullam inhaerentiam. etc.

Dicendum 2do Accidens quatenus ut aliquid commune est accidenti reali et modis intrinsece afficientibus essentialiter includere inhaerentiam aptitudinalem 2do modo sumptam: accidens enim reale condistinctum contra modum essentialiter includere inhaerentiam aptitudinalem primo modo. consequenter alia est inhaerentia de modo superaddita existentia accidenti reali: illi tamen generalem, cuiusque complementum, sicut subsistentia est complementum existentiae substantialis. Accidens autem modale essentialiter includere actualem in-

Conclusio 2da. Accidens quatenus ut est aliquid commune accidenti reali et modis intrinsece afficientibus essentialiter includit inhaerentiam aptitudinalem 2do modo sumpta.

Sa rētā q̄ g ind n̄ ē modꝰ exiſtā illius, sed ipsā actualē exiſtā, patent hæc oīa partim ex misterio Eucharistiæ, ptim ex nāa modorū, et ex hiis manent dē soluta fundamenta rōe sic; exceptis duobꝫ. unum ē d mō q de accidntis separati, alterū d fus subſtantialibꝫ materialibꝫ. Ad pm dr̄ cū qntitas separatr à subiecto adoqꝫ modꝰ mhærētā destruitr q diuinā potētiā in illa produci modū existendi per se, quem gdiu retinet, in subiecto inhærere n̄ pt; ē a. ille modꝰ ordinis supnāli, nec ppriē accidns ē, sed terminus accidt exiſtiē qntitatis ad quā reducitur sicut et nāa ei modꝰ inhærētiæ n̄ ē ppriē aliq accidns, sed cōpletū, sed tm̄ complemētū seu terminꝰ illiꝰ accidntis, et simē idm ddm ē d creatōe accidntis q ppriē rt reale aut modale accidns n̄ ē cū nullū subiectū habeat, sed ē modus alicuius accidntis in eo n̄ tāqꝫ in subiecto existens, sed tanqꝫ terminū afficiens. Unde talis creāo accidentis n̄ erit in pdicamento actōis, sed sicut creāo subſtiæ ē modꝰ ſubſtiālis reducitur in pdicamēto ſubſtiæ, ita talis creāo accidentis ipsū tāqꝫ terminū modificās reducetr ad talis accidntis pdicamētū. Ad 2dū dr̄ inhærētiā q ut abstrahit ab inhærētia frā ſubſtiālis in mām, et inhærētiā accidntis aliqd analogū ē: accidntis n̄ inhærētia multo imp̄fectior ē, et ex sed pendns ab inhærētia ſubſtiāli, q ſubſtiāle n̄ fit unū p se in gnre ſubſtiæ q accidntale aūt fit unū p accidns: cū a. dfindo accidns inhærētia in defīoē ponitr nec abstracte, nec p ſubſtiāli, sed p accidntali sumitr

Ad pm argumentum qui R̃ ...

Ad idum

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio ###a

quomodo non conveniat sive substantialiter.

Caput VIII

An accidens sit univocum ad novem genera accidentium.

Negant quidam. — Negant Caiet. de ente et essentia cap. 7. q. 15. Soncinas 4. met. q. 10. Javellus 10 met. cap. 13. ubi probat neque
q. praedicamentis differunt posse resolui in unum. Fundamen-
Fundamentum illorum. — tum illorum est, quia accidens esset genus si esset univocum nec da-
retur ea genera suprema summis generibus. Affirmant Sco-
Affirmant alij. — tus in antepraedica. q. 2. ad 3um Fauel. 7 met. q. 10. Ratio
Ratio illorum. — illorum est quia genera et novem, et rationem accidentis parti-
cipant eodem modo scilicet dependentiam essentiali uniusque
ab altero Porro licet si aut esset accidens univocum
Hi posteriores etiam accidens univocum esse dicunt non admittunt esse genus — esse dicat non admittit esse genus, nam ad genus praeter uni-
vocationem requiri habent ut non essentiale neque genericale
in differentiis contentis. Et non genus est disticta totius potentia eius re-
ta metaphysice componere speciem; at accidens ~~et acci-~~
~~dens~~ inquit includi essentiale in quocumque modo ipsius contentis sicut ens in modum contentis. Sed haec Ratio habet diffi-
Dicunt illi si accidens sumatur prout abstrahit a genere accidentium completi et incompleti — cultatem: aut non accidens sumitur ut respicit novem summa
genera sumitur abstracto a completo et incompleto acciden-
te aut pro completo in priori modo veru primum est acci-
dens genere partiali omnibus quocumque contentis sed ita sumptum
non est univocum nam incompletum est essentialis pars
accidentis completi, adeoque ad illud essentiale habi-
tudinem dicit, et ideo incompleta directe in praedicamento
non ponuntur; si posteriori modo, licet in differentiis contentis quod

De Ente creato Caput VI.um An accidens sit univocum ad nomen generale accidentis et in completa accidentia non includatur essentiali accidentis et congruit illi inesse dicitur ad eam rationem ... sic ...
gitonum Dico primo accidens respectu omnium generum non
esse univocum probatur accidentibus intrinsecis et accidentibus extrinsece afficientibus ratio accidentis univoca non convenit, sed tamen ideo
quandam proportionalitatem et ex quibusdam, alio periinde tamen ex
trinseco denominat agens. Dico 2do esse probabile
sit accidens respectu accidentis realis et modi intrin-
seci univocum non esse probabilius tamen in illa diversitate
non sufficere ad analogiam prima pars inde probari sit quod
entitas accidentalis et ... modo ... inpendi non
a modis Unde unius analogice convenire in genere acci
dentis quod fit a ... significare totam entitatem accidentalem
est. 2da tamen pars ex eo videtur probari quia in eodem praedicamen-
to non tamen sunt entitates accidentales, sed est modus ut in qualitate
v.g. quantitas passibilis et figura, quae dicuntur in ratione qualitatis uni-
voce convenient et in ratione accidentis quod de contra qualitatis
tamen univoce convenient Unde ulterius colligitur esse entitates
accidentales et modos sint diversi praedicamenti non tamen inde sequitur quod non
sint univoce accidentia: non quo ad hoc facere est eadem ratio
sive sint in eodem praedicamento sive in diverso, nec refert modum
... esse imperfectiorem entitatem: hoc enim ad analogiam non suffi-
cit si non includat habitudo essentialis unius ad alterum
quod certe non includit inter modum et accidens reale. Dico
3tio esse accidens in tota amplitudine non sit univocum
negari tamen non posse quod respectu aliquorum univocum sit
... suar. disp. 39 sect. 3. probatur primo quia saltem dicitur univoce
de omnibus speciebus eiusdem praedicamenti, idem de entitate et
modo cum inter se non sint dependentia. 2do quia univoce

Conclusio prima probatur
Accidens respectu omnium generum non est univocum.
probatur

Conclusio 2da
Esse probabile sit accidens respectu accidentis realis et modi intrinseci univocum non esse probabilius tamen in illa diversitate sufficere ad analogiam
Prima pars inde probatur

2a pars probatur.

Conclusio 3tia
Esse accidens in tota amplitudine non est univocum negari tamen non potest quod respectu aliquorum univocum sit

probatur primo

2do

Commentarius in metaphysicam Aristotelis

Disputatio [illegible]

recipit quantitatem et qualitatem quatenus ab essentia formis accidentalibus realiter à rebus quibus insunt distinctis planè non conveniunt ratione communi in inseparando nec per analogiam vel proportionalitatis vel attributionis ostendi. Dicimus primo accidens sit genus respectu illorum quibus univoce dicitur. Probatur

Obiectio — nunc negando regulam quia conceptus accidentis nunquam ita per abstractionem à rebus diversis in praedicamentorum quin aliqua ex illis includat analogiam respectu aliorum aut transcendentiam quae repugnet rationi generis. Nam vel cum accidens ut quid commune ad substantiam

Respondetur — et modum vel formam accidentalem; si primo modo, tunc est aliqua accidentia incompleta comprehendit ut modum inhaerentiae ad completum a. et incompletum non datur univocus conceptus. Si secundo modo, tunc est quidam conceptus compositus ex rebus simplicioribus conceptibus analogis: nam conceptus formae ut sic est analogus ad formam substantialem et accidentalem, ille vero modus quo additus cum dicitur accidentalis ex se est communis omnibus accidentibus nam omnia in ratione accidendi conveniunt, et ideo illa convenientia quasi transcendentalis est, nec per genericum conceptum constituere.

Corollarium — Hinc patet etiam in ratione accidentis univoce convenire quantitatem et qualitatem, ex tamen accidens non sit genus ad illa, quia eorum propriae rationes ita inter se toto differunt ut ratio communis in qua conveniunt et aliquid sit commune

Disputatio [illegible]

De Intelligentiis

Caput primum

Dari intelligentias caelestes ostenditur — Dari intelligentias causas incorporeas, et incorruptibiles ostenditur.

Dari intelligentias docet Aristoteles 2° de caelo cap. 9. et 12. metaph. cap. 6. 7 et 8° fortissimum argumentum quod illas

A motu caeli probatur — probat est motus caelestis qui tamen non sit probabile est

De Intelligentiis Caput 1um Dari intelligen-
tias easdemque incorporeas, et incorruptibiles esse.

ut multis ostendit Suar. disp. 35. sect. 1a. à n. 13. mul-
tas alias roēs affert S. Thom. contra gentes cap. 46 quas
ibidē ggnat esse nec rem planè demonstrare in 1a. phc. disp.
178 cap. 1o R.ō igitur efficacissima mi ducta à rpli-
ci experimēto, 1ū ē qa ab obsessis multa fiunt supra
vires virei, neque ē existimandū fieri illa ab aliqua substa su-
periori, nec tn̄ proximē ab ipso Deo, qa videmus tales medi-
camentis, et musica interdū ad aliqd tempus sanari ñ alia
d coā ni qa illos dæmō torqre neque hi pravos hu-
mores cōturbādo aliqd ni absterso, nec eos vexare poteāt nei
mira in illis operi, et si Deus proximē illa faceret ñ age-
ret humoribus corporū, nec ullo remedio aliqd effectus impedi-
ri posset 2dū ē qa à magis parvis rebus admotis, et
quibusdā verbis prolatis ea fiunt, q̄ oēm vim verborū et cor-
porea substantiæ excedunt qua roē utitur Castalius de divina-
rū institutionis cap. 15 et eadm nrō saeculo refert Vasq.
l. c. n. 3. plurimi in Gallia et Anglia ab Atheismo
revocati et q ante cū Sadduceis nullū spiritū, sed oīa cor-
porea et caduca eē credebāt. Visis adductis experimētis ma-
los dæmones cognovi. Rēsio parū id refert: nā mali dæmones
n̄ nāā, sed culpa mali facti st, neque nobis gratare qo-
mō mali facti sint nisi p fidem, ostē p q̄dā opera pra-
va q superant vim substantiæ corporeæ illos et malos et
substantias eidē naturā sive præstātiores eē colligimus.

Cæterū intelligentias esse substantias immateriales et incorporeas.
etsi negent tn̄ pauci ex dictis PP et ex recētioribus Caiet.
in Caput 2dū Epla ad Ephesios. Eugubinus 8 d perenni

Rāō efficacissima qua prob. dari intelligē. desumitur à rplici experimēto
1ū

2dum experimēti

Objectio

Rēsio

Intelligentias esse substantias immateriales et incorporeas affirmant PP.

Commentarii in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 17a

Alia cap. 17 affirmat tn̄ aly Patres et Scholastici in 2o dist. 8a cum ut tacea ab Ecclia pene definitu. uri in Concil. Lateranensi sub Innocentio 3tio qd refert in capitulo firmiter de summa Trinitate et fide catholica ac proinde quia opinio dicatur iam saltem temeraria. Porro

Intelligentias incorporeas esse agnovit Philos. — intelligas et incorporeas esse agnovit Philos. 12 met. cap. 6 et ~~et met~~ 2 seqq. et ulterius pb. 1o ex summa voluntate

Probatur 1o — motus qua terra pervadunt, quaeque corpori non conveniunt. 2do

2do — qa intrant humana corpora, non possunt a corpore corpora penetrari nec dici possunt per poros hominis ingredi, tum qa non potuissent de coelo cadere qd poris caret, tum qa duo per unum tm̄ porum ingrederentur et esse essent minimae quantitatis adoque imperfectissima corpora, aut per plures simul et corpus illum dividi, vel disfluere pars per aliud porum ingrederetur, nam mihi unum et alterum porum per pars solida 3tio quoniam magna legio, ut

3tio probatur — narratur Lucae 8 potest esse in hoc uno homine continens [illegible] quantulacumque utque parva esset, in uno corpore locum non haberet nisi fieret miraculum penetrationis qd frustra fingeretur.

[illegible] Intelligentia est incorruptibilis — Ex dictis sic patet intelligentias esse incorruptibiles, sed a nullo agente creato corrumpi posse qd docuit Philos. 12 met. text. 44. et 1o de coelo. text. 26; tum qa nihil ita est corruptibile nisi qd constat materia quae est radix corruptionis: a materia a genere libera est intelligentia; tum qa aia rationalis, quae imperfectior est intelligentiis incorruptibilis est; tum et qa coeli quos intelligentiae movent incorruptibiles sunt. — Porro quot sint intelligentiae, et an

Quot sint intelligentiae et an numero tm̄ vel et specie distinctae non sit — numero tm̄, vel et specie distinguantur nec inter Theologos satis liquet et ignotum esse docet D. Thomas in 1a parte. disp. 180 et 181 etsi aliqui volunt eas non solum numero sed et qua-

De loco et motu intelligentiarum.

cum vero corporearum numerum excedat, et alij contendant omnes intelligentias inter se differre specie, nec posse solo numero, quia numerica distinctionis principium sit materia qua carent intelligentiae quorum tamen fundamentum supra de principio individuationis refutatum est. Duo igitur hac in re satis certa sunt unum esse plures esse intelligentias alterum nihil constare quae solo numero differant per suarum entitatum capacitates, in quo vero numero sint et an de facto aliquae solo numero differant et an aliqui specie, imo an omnes specie essentiali differre, minime ut Damascenus 2o de fide cap. 3 confitetur habemus, et solus ille scit, qui nos creavit Deus cui omnia perspecta et explorata sunt; Itaque tamen esse plures esse intelligentias censent, nam et cuique coelo suam attribuunt, et supra coelum plures alias quas capite Deorum necessario compellat unique supremo enti infinito subdit, collocat, ut avere est post de coelo cap. 9. 1o met. cap. 8. 10 Ethi. cap. 8. 7o polit. cap. 1o. 7 politic. cap. 14.

quaedam opiniones falsae.

Esse plures esse intelligentias agnovit

Caput IIum.

De loco et motu intelligentiarum.

Circa locum intelligentiarum primum est Dubium, an et quomodo sint in loco. Respondetur tamen posse esse in loco, seu esse alicubi; tum quia quodcumque est praesentiam aliquam habet, tum quia possunt moveri localiter ut infra patebit. Imo nec per nudam substantiam nec per operationem aut applicationem virtutis ad operandum sed per quandam non absolutam substantiae illarum superadditam, sive corpori sive spatio praesentes esse, qua moventur ubi definitivum dicitur. Quia illud non circumscriptivum cum quantitate careant, sed definitivo in loco sunt, modum huic nunc esse patet; tum quia in substantia in se inmutabili sit, si per nudam substantiam in loco essent

1um Dubium est An et quomodo intelligentia sint in loco. Respondetur tamen posse.

Imo

Angeli in loco non sunt per additum.

Praeterea

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis
Disputatio iva

semp in eodem loco essent aut esse locari n mutabi-
tu qa prius ẽ præns ẽẽ alicui loco quam operari ẽẽ
rum operibo agelorum transiens sit motus localis, nec Ange-
in coelo empireo q n moventur creati fuissent, nec Dæmo
nes in inferno proprie essent, nec aiæ Beatorum in coelo essent
si spirituales substa p sola operatas esent in loco

2dum Dubium
An Angelus possit simul ẽẽ in pluribus ll.

2dum Dubium ẽ, an Angelus possit naali simul
ẽẽ in pluribus locis Dicendum 1o n poẽ ẽẽ

Conclusio 1a
N pt in pluribus adequatis

in pluribus locis adequatis. dr n locus adequatg qui ma-
ximus ẽ inter eos in qbg se naali virtute gtinere pt
Angelg at si naali possit in 2bg adequatis ẽẽ posset
ẽẽ in loco maiori quam sit maximus seu posset aliqd supra
sua virtute qd repugnat — Dicendu 2do poẽ

Conclusio 2da
Angelus pt ẽẽ in 2bg ll. inadequatis si sint contigua n a. Non vero in 2bg ll. inadequatis.

ẽẽ in 2bg ll. inadequatis si sint contigua n a poẽ
ẽẽ si sint aliquatulu dissita ita ut in medio n sit ita do-
cent Halesius pte 2a q 32 Bonaventura in 10 dist pte
2 a 2 et q 2a Vasq in 1a pte disp 191 cap 3 q Ca-
ietanus in 1a pte q 52 a 2 Contra 3tio q genter cap 13
q volunt Angelu in certa aliqua distia poẽ in ll. inad-
quatis inter se distantibus sed 2a conclusio tu qa pp An-

2a conclusio

gelu lo definitu ẽẽ docens, tum qa si in aliqua quamvis parva
distia posset esse præns 2bg locis ut medio præns n esset
rao n est cur id n posset in quamvis magna distia n
ut in simili si quod dr ad actionem agentis n requi sprin-
qualit ad passum, aut saltem ut agat p medium qtinue agat
requisito agens ad quacunqz distiam ita poẽ agere

3tiu Dubium ẽ
An Angelus habeat locum determinatu

3tiu Dubiu ẽ An Angelus habeat aliquẽ locum
determinatu, ut in maiori ẽ n possit loqr ẽ loco

De Intelligentiis Caput 11um De loco et motu Intelligentiarum

seu spacio divisibili nam de puncto infra dicemus.
Durand. in 2o d. Angelum esse ubique seu omnibus corporibus — Durandi sententia sed falsa
quae virtute sua movere potest semper simul esse affirmat, sed merito
ab omnibus reijcitur tum quia perfectioni Angelorum et dictamini doctoribus
repugnat, tum quia sequeretur malos Angelos adhuc in coelo
esse, et Angelos nunquam localiter moveri. Hyberniq in 1o dist.
9. q. 2 docet Angelum habere locum ita determinatum ut in minori
esse non possit, et locus ille semper sit figurae circularis quare — Hybernici sententia
si assumat corpus aliquod minus, aut alterius figurae, semper
est extra illud esse et sphaericum locum implere. Nec ista placet — Nec placet Hybernicus.
tum quia cum Angelus sit totus in toto loco, et totus in qualibet
parte non est ratio quare non possit in una parte minore reli-
ctis alijs, nam carent quantitate, tum quia habet anima rationalis
potest esse in maiori et minori corpore quamvis non pro sua
voluntate sed pro dispositione corporis, tum quia ridiculum est si
Angelus assumat parvum corpus dicere extra illud non domi-
nere, tum denique quia de figura circulari addit sibi ridiculum est cum
non Angelus in loco aut corpore in quo est per unionem coniunctus
aliquod animal, quod ad suas operationes certam figuram exposcat, sine
certa Angelo certa figura praescribitur. Dicendum
igitur est intelligentiam habere locum determinatum quo ad magnitudinem — 17 Januarii a. 1... Intelligentia habet locum determinatum quo ad magnitudinem ita ut maiorem habere non possit, non autem quo ad parvitatem
ita ut maiorem habere non possit, non autem habere determinatum quo ad
parvitatem, sed posse esse in minori et minori in infinitum.
ita Gabriel in 2o dist. 2. Maior q. 4. Ockam quolibeto
1o q. 4 et plures alij. prima pars patet ex refutatione Durandi.
altera partim ex eo, quod dictum est contra Hybernicum partim inde quia Angelus
est totus in toto spacio et totus in quamvis minima parte;
Ratio igitur non est ex negatione illum posse maiore in quamvis mi-
nima parte relictis alijs cum sit in se indivisibilis et
...i. sit esse ... solvere illud dubium an Angelus possit esse in — Ex dictis facile est solvere aliud dubium an Angelus possit esse in indivisibili
indivisibili seu in puncto; quamvis non alij negant alij cum Scoto

Commentarius in Metaphysicam Arist.

Disputatio 5ta.

dubitent, nihil tamen video obstare cur Angelus in se sit indivisibili, et liberè se applicet spacio. Hic tamen Notandum cum Angelus est in spacio indivisibili et ubi ejus esse etiam indivisibile, cum vero est in spacio divisibili ubi ejus in qualibet modali ab ipso distinctum debet esse divisibile, cum relinquendo partem spacij et manendo in altera partem sui ubi amittat partem retinet quod facile intelligetur ex ijs quae alibi diximus de praesentia, et unione animae rationalis in corpore existentis.

Notandum

4tum Dubium est An integra legio possit esse in eodem loco.

4tum Dubium est an integra legio possit esse in eodem loco? Resp. posse esse, tum quia legio caret quantitate, tum quia Lucae 8 integra legio in uno homine fuisse memoratur, nec enim probabile est a singulis distinctas partes corporis obsessas fuisse.

Resp. quod possit

Ex dictis quaedam corollaria deducuntur.

Ex dictis usque de motu intelligentiarum corollaria deducto 1mum esse eos posse moveri localiter, quia sunt in loco finito et illi non sunt alligati ut partim ostensum est, partim ex eo patet, quod crebro alias imperfectiores viventibus quae motum communiter tum docet scriptura, nam Job 1o dicit Satan circuivi terram, et Matthaei 8o daemones exeuntes ivere in porcos.

2dum Corollarium

2dum motum localem intelligentiarum in ipsis esse, et modalem tamen a substantia, quia ubi ab illarum distingui, quod tamen patet ex ijs quae alibi de motu, et ubi corporum diximus. Eadem enim est proportio motus et ubi spiritualis ad ipsas substantias spirituales quae motus et ubi corporei ad corpora.

3tium

3tium motum Angeli continuum et successivum esse posse, sive is in spacio divisibili sive in indivisibili existat ex parte patet quia cum se liberè moveat, non opus est ut totum spacium simul deserat, sed potest paulatim per partes deserere, et ibidem paulatim per partes aliud acquirere, idque sine interruptione, ideoque continuè et successivè. 4ta pars patet ex ijs quae in physicis diximus

De loco et motu intelligentiarum

d[e] motu puncti separati q[uaestio] Intelligentia in lo[co] adequato — q[uaestio] Conclusionum
contenta poe[st] in instanti mediam partem loci deserere, et aut
solum in eo reliquo manere, aut tantam partem novi loci
occupare poe[st] et in alia adequato q[uam] ~~tota~~ tn priori imme-
diate ad se gtinere relicto priori in instanti: na[m] si adaequate
in quo se gtinere vult a priori aliquantum distet, eo se in instanti — Angelus ab uno extremo ad aliud d[ebe]t non per medium moveri
transferre n[on] poterit, ni ita se transferat ut p[er] medium n[on] eat qq[ui]-
dem aliq[ui] eam poe[st] affirmant, tamen tn improbabile tu[m] q[ui]a illu-
tu[m] vix capio viri ab uno extremo ad alterum distans tradi
et per medium n[on] ivi, cum q[ui]a si a lo[co] ad lo[cum] pot illigia
commigrare aliq[uo] medio n[on] transito et poet quomi magno me-
dio intercedente, q[uo]q[ue] n[on] in coelo existens, pot unico insta-
ti be in terra, aliis coelis et elementis n[on] n[on] pagratis q[uod]
vix credibile e[st]; Ratio . n. qr illigia pot simul totu[m] reliq[uo] — Ratio qr Angelus pot simul totu[m] lo[cum] relinquere, et in alio
et in alio p[er] instans se gtinere optima redditur q[ui]a n[on] e[st] quanta — p[er] instans se gtinere
nec ht partes, quaru[m] una altera lo[co] excludat ideo n[on] corpo-
ra nat[ur]ali simul gtineri in eodem lo[co] n[on] nat[ur]ali n[on] pne qa
una pars nat[ur]ali n[on] pt be ubi e[st] altera et q[uo]q[ue] nt una
dt abire ut altera illiq loco occupet. Ubi illigia ab uno — 2a Conclusio
extremo ad alterum p[er] medium in instanti moveri n[on] pot . ipsa n[on] p-
tenta p[er] successionem indicat na[m] vel a re ab extremo,
ad extremum adaequatum in ita ut inter utrumq[ue] extremum
inter sit media n[on] coi cans cu[m] extremis, vel re ab extremo — Ergo Angelus d[ebe]t moveri p[er] medium
ad extremum inadaequatum ita ut medium cu[m] extremo ad q[uod] ten-
dit faciat unum adaequatum com[m]unem si p[ri]mo motu moveat, n[on] vero tan-
tum movetur, na[m] n[on] pt ad extremum venire nisi fiat in me-
dio, et simul in medio ac extremo altero se n[on] pt gti-
nere: vel n[on] in lo[co] maiore q[ua]m sit adaequate, si 2do motu moveat
poterit q[ui]dem in instanti se collocare in medio et extremo

at tunc non ibit per se ab extremo ad extremum per medium sed potius ibit ad medium et ad extremum

Caput IIII

De Virtute Intelligentiarum agendi in hunc mundum corporeum

Conclusio prima: Angelus non potest producere ullam formam substantialem

Dicendum primo non posse producere ullam formam substantialem ita Suar. ... 9. 13. a. 3. et scholastici comm. in 2. di. q. de 5. ut definitum in Conc. Bracharensi primo can. 8 si quis credit quod aliqua natura diabolus in mundo fecerit sit anathema

probat aliquis producere ex [illegible]

Sunt sane producenda aliqua ex ... Platonis Ideae disputantes generans est eo simile genito sed genitum est compositum ex materia et forma, illegia autem caret materia, sed haec ratio in

Ratio ex ... officax est nam Deus primo causa ... agens principale querit ad generationem substantiae, imo ab initio solus hanc causam ... substantiam produxit, et tamen Deus ex materia et forma non est compositus ut ... illa ratio ... fundari in eo errore quod putaverunt mundum ab aeterno esse et res naturales ... ab aliis ... materialibus

27 ...
Ratio ... prima

factas esse, Deumque non per se ... ad generationem substantiae concurrere. Ratio igitur est primo quia Deus et natura nihil frustra faciunt at ... intelligentiis, sed in rerum natura sufficientes sunt materiales ad quamcumque formam substantialem ... ut experimento probatur, et omnia rationalis creatio a Deo

2do

ratio si illegiae producerent substantiam, aut per suam substantiam in quantum est, aut per voluntatem in quantum volunt producere non per substantiam: alias enim semper ... producerent non per voluntatem quia voluntas, et ... accidens: accidens autem non producit substantiam quae est ratio ... 3tio si

3tio

Angelus posset producere substantiam materialem ... posset quoque nobiliorem at haec ratio ... probaret etiam rationalem

De Intelligentiis. Caput IIII. De 61

virtute agendi Intelligentiarum in hunc mundum corpore-
um, siue iuncta siue separata pōt nulla volūtate producere sub-
stā māalē, cū sit pfectior ōi substā māali. Itaq; si q̄n
dæmones opa pducant diabla vel simile qd generari, id n̄ fit
pp̄ria ipsius actōe, sed applicatōe seminum aut alicuius al-
terius cāæ occultæ p motū localē.

Dicendum secundo intelligēas nullā qualitatē corporeā sed
tm̄ motū localē, et impulsū p se in corporibus pōe produ-
cere ita vult. supra citati, et de impulsu Vasq. in pā parte
218 cap. 3 n. 9. Roēs p pa parte ptlueris, n̄ est alia qs p
pa ptluēe p 2da parte ē scriptura in qa Abacuc ab
Angelo ad Daniele in lacu leonum morantē Christus à Dia-
bolo in pinnaculū templi delatus scrib; et rāo tū qa hu-
ius motus minimè immutat māam, ideoq; facilius illū pōt
efficere intelligēa, tū ät qa in se habet motū pducat; tū denique
qa nullā habēt societatem cum hoc mundo intelligēæ nisi valerent
hunc motū poterant efficere, at n̄ solum S. P. S. sed et vete-
res phi agnouerūt intelligēas aliqo mō administrare et
gubernare hoc uniuersum qd alr facere n̄ pnt cū substan-
et qualitatē n̄ possint pducere qs applicādo actiua passi-
uis aut remouēdo p motū localē qo mediante qt ēt
spēm miraculi hnt subinde faciunt, cū in uniuersorum
rerum et coeli, syderumqz influxu pfectissimè nouint
si hac ōia obseruent, et aptissimè, nunc hac, nunc illa
applicent cām p auidus quoddā iis mirabilior effec-
tus. Denique pōe fit ab Angelo et impulsū corpori
imprimi patet tū ex eo qa impulsus ē qualitas spi-
rītualis tm̄ ordinata ad motū localē quem efficere pōt
Angelus; tū qa pōt corpus aliqs graue detinere in

Conclusio 2da.
Angeli nulla qualitatē corpo-
ream, sed tm̄ motū localem et
impulsū p se in corporibus pnt
pducere.

Roēs p pa parte ptlueris
n̄ est alia qs pa ptluēe

2da pars ē scriptura

2da rāo

probatur Angelus pōe impri-
mere impulsū

Commentarius in Metaphysicam Arist.

Disputatio IV.

in alio ne descendo n alia, roe orta ni impuimendo
aliquē impetu quo impediatur gravitas, ne illud deorsum
ferat: ubi Deus tota suspēsioē gravisq poit gravitatem
desceq impedire, n tn̄ pt Angelq à cuiq ~~tenuis~~ gravia
desceq cavendis n pendt. — Caeterum ā potia mo-
trix in Angelo quā tā se, quā alia corpora movet sit
distincta ab illectu et volutate eiq grounstu ō, q. n. po-
ta Dei n distinguiē ā sua et volutate Dei, illi ō
in Angeli potia volitiā ab illectu et volutate eiq. n ni
roe distinguit: ad qa nobis supra magis placuit illorū
sta q sua Dei roe distinxerit ab illectu et volutate
et ipsi subscribimq q reipsa distinguit potia moti-
va in Angelis ab illectu et volutate proterm eū altoes
volutatis et illectq sint altoes immanētes: motio localis
v. prolem corporis sit altio transiens — Ex hac
porq dictis colligitur poem imaginatoē poi n poe
a se efficere spem sensibilē aut phātasma, poe tn imm
tare imaginatoem commotoē spirituū aialiū, aut
ēt spirq cerebri in quo sentdnt spes ~~in qo~~ ut mirabiliter vi-
sionum apparitoēs ind ~~apparuatē~~ na et stbi ib. d in-
somniis ait, deferendo multo oāguine ad prin-
cipiū sentiendi hoc ē sesu coem q idm ē cū phatasia
simul excitari senoēs sensibiliū cū paulo ante de
musset in febricitātibq ex cōmotoē spirituū varias
apparitoēs oriri

Controversiā ā potia mo-
trix in Angelo qā tā se qt
alia corpora movet sit distincta
ab illectu et volutate eiis

gemi dā ett iltā

sententia aiā

Corollarium
Poe imaginatoē poi n pt
a se efficere spem sensibile
aut phātasma pt tn immutare
imaginatoem commotoē spirituū
aialiū

sationes aut

De Intellectu, et intellectione intelligentiarum

Caput IV

De Intellectu et intellectione intelligentiarum.

Intelligentias esse creaturas intellectuales ex ipso nomine patet, et inde quod sint perfectiores quam homines, essent a multo imperfectiores si carerent intellectu quare et Arist. 12 Met. cap. 8 intelligentias vita intellectuali vivere docuit. — *Intelligentias esse creaturas intellectuales ex ipso nomine patet.*

Caeterum de intellectu, et intellectione intelligentiarum tenenda est regula 1a intellectum Angeli esse potentiam de genere qualitatis realiter a substantia Angeli distinctam quod docet S. Thom. 1a parte q. 54 a. 3 et patet ex iis quae diximus de distinctione potentiarum ab anima. — *De intellectu et intellectione intelligentiarum tenenda regula 1a*

2a in intellectu Angeli non reale distinguitur intellectum agentem, et possibilem; cum enim species non a rebus accipiat, sed non sua habeat innatas, agens reale non datur. Ad possibilem quod attinet si is dicitur qui de se [illegible], quod ex se sit nuda potentia in genere intelligibilium, et sic ad [illegible] acceptionem specierum actualem in Angelo non est, quia is species habet, generatas, et semper actu intelligit; si a possibili dicatur quod species et actum intellectionis in se habet, reale illi tribuitur. — *2um*

3um auctores illi qui negant species in cognitione rerum et intellectus humani, multo magis negare debent in intellectu Angelico, veritas tamen cum S. Thom. 1a parte q. 54 a. 1 et Scot. in 2o dist. 3 q. 10 aliosque plerosque bonae notae auctores admittere species in intellectu Angelico, praesertim cum et iis plerique rationes Aristotelicae de speciebus intellectus humani valeant. — *3um Not.*

4um cum quod intellectum agentem esse in Angelis ponunt docere quod Angeli species [illegible] singularium accipiant rebus ipsis, aut [illegible] quod in illis — *4um*

Commentarium in Metaphysicam Arist.

Disputatio IV.

Angeli nullas spes a rebus accipere. — illectus potest illas intelligere ei n̄ hēat ingenitas

28 Jun. a p. — neliq tn̄, et ideo illos verbere q intelligiā nullas spēs

probatur — à rebq accipere sed oēs cōgenitas esse docent. Nā ut species illæ producerentur ab ipsis rebq solummodo à rebus tanq instrumento et intellectu Angeli tanq principali agente aut à solo intellectu Angelico: q n̄ pt quia res corporea n̄ pnt solæ agere in spirituale aut producere aliqd spirituale, et a. spirituales intellectus et species Angeli cū spirituales. n. res n̄ pnt sui motu locale producere n̄ ideo q a phātasma ob grādationem in acu pt produci eleuari ad producendā spem intelligibilē. res. a. pt separatæ ab illectu Angeli, atq ab illo eleuari n̄ pnt. n̄ etiam q a illectus agens tanq potentia ex se indifferens ad aliqd determinari ad productionem potius huius q illius spēi nec dici pt determinari ab obiecto: obiectum n. cā efficiens à mā una quam operatur aut potentia cognoscens ab obiecto pōt determinari obiectiuē tn̄ respectu illectus agentis nullo modo ex hs, atq illū determinare n̄ pt

c. Jun. probatur — quū spēs illas vel ab essentiā Angeli tanq passiones naales dimanare, vel certo à Deo tanq naaliter debitas illectui Angeli, in ipsa creatione Angeli obtinere. obiectum

6 Jun. — esse aliq singulas rerū spēs una spēlli- gibili Angelo cōgenita singula. n. individua distincti- bus spebq aequalibus cognosci ab Angelo debent re-

Contra dicunt q illectui Angeli spēs omnes concreatas. — rum tn̄ et ideo dicunt q illectui Angelico oēs spēs pnt concreatæ, q tantæ perfectionis sint, ut p unam Angelo repræsentent plures rerū spēs, cū talis spēi uniuersalitas n̄ inuoluat repugnantia, et ob suā emi-

De Intellectu, et intellectione intelligentiarum.

mentia, perfectioi Angelici intellectus valde sit congrua — 7timu
7timu probabile quod est quod Angeli perfectiores per species paucores, atque universaliores intelligant, certo tamen non est quod ad maiorem perfectionem Angeli sufficiat species perfectiores esse communicabiles quibus perfectius eadem obiecta cognoscat — 8u Angelus — octavu
lus cognoscere non per speciem, sed per suam essentiam, quae loco speciei cum intellectu ad cognitionem sui concurrit; cum enim species ponatur ad obiectum uniendum cum potentia: ipsa vero Angeli substantia maxime sit unita intellectui ipsius, specie opus non est. 9u Deum ab — 9u
Angelo naturaliter non propria, sed aliena specie et conceptu instar rerum spiritualium aut corporalium cognoscere, videndo enim suam essentiam et alias res creatas esse intrinsece ab alio pendentes — cognoscit esse unum supremum omnium, etsi illud clare et quidditative non cognoscat. 10u probabile est quod Angelus — decimu
in aliorum obiectorum intellectione mutabilis semper tamen maneat in actuali cognitione sui atque Dei cum seipsum perfecte non cognoscat nisi ut dependentem ab alio. 11u omnia — undecimu
quae actu existunt clare et quidditative proprio conceptu ab Angelo cognosci, futura vero tamen naturalia, quae contingenter non dependeant a libero arbitrio, eodem certo ab eo sciri, futura vero quae dependent a libero arbitrio, imo et cogitationes aut affectus cordis actu existentes, naturaliter scire non posse, nisi illi manifestentur. 12u cum unica specie — duodecimu
impressa, atque expressa quamvis res et omnia praedicata illius essentialia ac proprietates clare simul cognoscat Angelus, compositio et discursus in eo non est, cum scire non sunt sine pluribus conceptibus formalibus. 13u praedicata realiter distincta a subiecto, vel per aliam speciem quam Angelo

respectivo quod nullum absurdum non est ab Angelo et consentire affirmarit nullo: quelibet non impressit diversas vel diversas species expressas, seu quolibet habet plures Rdnl. Ex omnibus hactenus dictis patet

Utrum Angeli sit voluntas liberum arbitrium

in Angelo esse voluntatem et liberum arbitrium. Quia non potentia sequitur intellectum: ad illam non negat speciatim datur omnia non fieri contra At quod dicta A q darie ad voluntatem ...

Caput Vm

De Locutione Angelorum

Certum est intelligi habere locutionem aliquam

Locutionem aliquam intelligi habere certum est tum ex parte ad conversionem in linguis hominum coquar et Angelorum, tum ex ratione, alias non nulla communicatio et societas inter illas nec posset una alteri patefacere suas cogitationes adhuc occultas; tota vero difficultas est quomodo una

Controversia est quomodo una intelligentia loquatur seu aperiat suam cogitationem alteri

intelligentia loquatur, seu aperiat suam cogitationem alteri

Prima opinio

Scot. in 2o dist. 9. q. 2 docet Angelum loquentem efficere intellectionem obiectivam cogitati in intellectu alterius, quod intellectionem respectu Angeli efficientis locutionem respectu Angeli recipientis auditionem vocat. Richardus in 2. dist. 9. a. 2. q. 2. et multi recentiores asserunt Angelum cum vult suam cogitationem ab altero intelligi imprimere intellectui intelligentis speciem suae intellectionis, ita ut impressio speciei locutio, intellectio vero per speciem acceptam ab altero facta auditio sint. Haec 2a sententia non placent

Quae data sententia non placent et ratio

... quia ut supra videmus et in imaginatione humana non potest intelligentia producere speciem actualem

De Intelligentiis. Caput VII. De locutione Angelorum. 64

species .a. et aliq[ue] intellectus Angelici et multo perfectiores. 2do q[uia] aliq[ue] actualis essentialis pendet a principio intrinseco ideoq[ue] cognitio unius intellectus Angelici non potest fieri efficiente ab alio Angelo. 3tio q[uia] potest intelligere et loq[ui] cum dia[bolo] non tam separata sed et quidam corpori quis .a. oppositum ubi aliquam intelligam ita locutam esse. 4to cum idem istorum principium efficiens speciei in intellectu alterius sit cogitatio quam manifesta, non generatur voluntate sed unio hoc ipso quod sit cogitationem transmissam emittet Angelus. ob[jicitur] .n. existiam naturalem producunt speciem. 4to. q[uia] cum possit Angelus Angelo saltem aliquantulum distanti loqui aut speciem immediate in ipsius intellectu producet, aut est in medio si prius admittitur alio in distanti per posterius spirituale accidens erit in medio corporeo, et quod fit in Angelus Angelo cogat esse corporeum in spatio imaginario — Card[inalis] in 3a parte q. 107. art. 5o et plures ex fratribus docent hoc ipso quod Angelus velit ab alio intelligi suam cogitationem, ideoq[ue] ordinationem istam, seu directionem cogitationis ad alterius esse conceptionem intellectionem in alterius auditionem. esse. Haec sententia intellectu valde difficilis: quomodo .n. cogitatio sua natura occulta alteri nulla facta mutatione in intellectu Angeli sive loquentis, sive audientis, ob solum respectum expressionis voluntati fiat intelligibilis? Placet igitur sententia illorum qui dicunt unum Angelum alteri loqui ex expressione alicuius signi non corporalis, sed spiritualis in star conceptionis externis et corporeis. ideo Scotus

Cardinalis etc.

2do refutatur

3tio

4to

3tia sententia

Haec sententia intellectu difficilis

Concluditur Angelus alteri loqui expressione alicuius signi non corporalis, sed spiritualis

Commentarius in Metaphysicam Aristotelis Disputatio 72

in 2. dist. 9. q. 2 Marsil. q. 7. a. 2. Aegidii
dist. 10. q. 3. a. 10. Henricus Gandav. 5. q. 11. a. 2. Her-
vaeus in 2 dist. 11. q. 10 Maior dist. 9. q. ult. Vasq.
in 1a parte disp. 211. cap. 10 et 96. Haec sententia eatenus
Haec sententia ratio ex disputatione aliorum patet — disputatione aliorum: si n. cognoscitur nihil officit in intellectu
audientis, cogitatio a. sua est occulta, solaque voluntas
intelligibile non facit quod nuper est ut utatur spiritualibus quibusdam
signis per quae illius cogitationes alter intelligat, ita ut
ipsa productio signi ad alterum directa locutio sit: illa
tio. n. alterius per signum auditio. Haec sententia probata su-
5 Sub. a. 3 quaedam dubia explicantur — persunt quaedam dubiola explicanda. Primum an haec
signa spiritualia sint alterius cognitiones an aliae
quaedam qualitates spirituales. Henricus quodlibeto 10. q. 5.
a. 2 quia est contra Vasq. l. c. putat esse actus cognitionis
reflexos quibus priores cogitationes manifestantur quia
intellectu loquentis illigant, nec enim verbum ab intellectu offe-
rit potest esse aliud quam conceptus. Aliorum vero plerique re-
ctius dicunt esse peculiares quasdam spirituales quali-
tates in alterius intellectu quae sunt naturales aut absolu-
Alterum. tis, non tamen haec signa sint manifestantia utriusque. Alterum
probabile est, an haec signa naturalia an vero
ex institutione signent. Greg. cum Vasq. subscribit natura-
lia esse, omnes quia Angeli non instituerit signa conceptibus
suis, mirum est convenire quaedam signa naturalia vel
per vim supernaturalem sancivit institutio naturalis, quae nos sit
nullas alias linguas habentes difficultas non expli-
candi, et nullus fecit quod in perspicacissimi Angeli
non sit locus. Maior vult signa illa ex qua-
dam impositione signare divisit exemplo linguarum huma-
narum. Placet magis prior sententia. Tertium, an Angelus
Tertium possit simul cuiusque multitudini Angelorum et in quacumque distantia

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

De Angelis seu intelligentiis Cap. 9.

De locutione Angelorum.

loq. R. utriusque ... qdam qa sit verbu mentis n. coi ordinare ad plures intelligentias suo termino ipsiusque ... se sine ulla alterius ... consequenter ab alqua intelligibile a alteru. 2. qa intelligentia aliis existentes in quacunque distantia naali cognoscat ... in ... et hoc signum fieri ... non sit ut in distantia infinita ubi loquatur intelligentia qa duorum existentium infinita distantia implicat. 4tu et ultimu e utru una intelligentia possit ita alteri loq. ut caeteri n. audiant si velint adverte Affirmat q intelligentias ... impressione speciei in intellectu audientis ... sola ... ordinatoem loq. docent q illis libera sit ... illi intelligentias imprimere speciem. Negant coite autem ... qua ... sumus qa ... durum sit intelligentiis commodu negare qd nos habemus ... in hoc ... q multa sint signa qda coia omnibus naali nota ... singulis intelligentiis data ... plurima alia q naali nota sunt tm uni intelligentiae et si qua secreta uni loq. ut caeteri n. audiant. Et haec de locutione Angelorum; de primi Motoris et Beatarum intelligentiarum et gloria et honore dicta sunto; utinam olim cum illis loquamur, sancte nunc vivamus et aeternum loquamur.

Laus Deo ter opt. max.

Rtum

4tum

q ... affirmat

Negativa ...

... naali

Finis

G.B. HOFBIBLIOTHEK